

ЗАКОН О УСТАВНОМ СУДУ

Предговор
Др Боса Ненадић

Библиотека
ПРАВО, ЗАКОНОДАВСТВО И СУДСКА ПРАКСА

Едиција
УСТАВ И УСТАВНИ КОНЦЕПТИ

Књига 1

Уредник
Проф. др Јовица Тркуља

Главни и одговорни уредник
Слободан Гавриловић

Председница Уставног суда Републике Србије
др Боса Ненадић

ЗАКОН О УСТАВНОМ СУДУ

са регистром појмова

и

ПОСЛОВНИК О РАДУ

УСТАВНОГ СУДА

са регистром појмова

Предговор:

др Боса Ненадић

председница Уставног суда Републике Србије

САДРЖАЈ

Страна

др Боса Ненадић: <i>Предговор</i>	11
--	----

ЗАКОН О УСТАВНОМ СУДУ

I. Основне одредбе	53
II. Избор, именовање и престанак дужности судија Уставног суда	55
III. Уређење Уставног суда	57
IV. Поступак пред Уставним судом и правно дејство његових одлука ..	59
1. Опште одредбе	59
а) Учесници у поступку	59
б) Претходни поступак	61
в) Јавна расправа	62
г) Облици рада Уставног суда	63
д) Акти Уставног суда	64
2. Поступак за оцењивање уставности или законитости општих аката	66
3. Поступак за оцену уставности закона пре његовог проглашења	70
4. Поступак одлучивања о одлагању ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине	71
5. Поступак решавања сукоба надлежности	71
6. Поступак одлучивања о изборним споровима	72
7. Поступак одлучивања о забрани рада политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице	73
8. Поступак по уставној жалби	74
9. Поступак одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике	77
10. Поступак по жалби судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције	78

	Страна
V. Извршење аката Уставног суда	79
VI. Однос Уставног суда према Народној скупштини	79
VII. Сарадња са државним и другим органима и организацијама и међународна сарадња	80
VIII. Казнене одредбе	80
IX. Прелазне и завршне одредбе	81
<i>Рејисџар њојмова из Закона о Уставном суду</i>	83

ПОСЛОВНИК О РАДУ УСТАВНОГ СУДА

I. Основне одредбе	97
II. Организација Уставног суда	97
1. Седница Уставног суда	98
2. Председник, заменик председника и судије Уставног суда	99
3. Секретар и заменик секретара Уставног суда	101
4. Стручна служба Уставног суда	102
III. Избор и разрешење председника и заменика председника Уставног суда, утврђивање испуњености услова за разрешење судије Уставног суда	103
1. Поступак избора и разрешења председника и заменика председника Уставног суда	103
2. Утврђивање испуњености услова за разрешење судије Уставног суда	105
IV. Начин рада Уставног суда	107
1. Седнице Уставног суда	107
2. Радна тела Уставног суда	109
V. Поступак пред Уставним судом	111
1. Пријем поднесака и распоређивање предмета	111
2. Ток поступка	113
а) Претходни поступак	113
б) Расправљање и одлучивање	115
1) Јавна расправа	115
2) Консултативни састанак	116
3) Ток поступка на седници	117
4) Седница о већању и гласању после одржане јавне расправе	121

3. Посебне одредбе о појединим поступцима	122
а) Поступак за оцењивање уставности или законитости општих аката	122
б) Поступак за оцену уставности закона пре његовог проглашења	123
в) Поступак одлучивања о одлагању ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине	123
г) Поступак по уставној жалби	124
д) Поступак одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике	125
4. Акти Уставног суда	127
5. Израда и достављање аката Уставног суда	129
6. Преиспитивање донетог акта и правног става	131
7. Извршење аката Уставног суда	132
VI. Јавност рада Уставног суда	132
VII. Програм, план и преглед рада Уставног суда	134
VIII. Остале одредбе	134
IX. Прелазне и завршне одредбе	135
<i>Реџистар њојмова из Пословника о раду Усшавној суда</i>	<i>137</i>
<i>Образац усшавне жалбе</i>	<i>143</i>
<i>Ушуйсшиво за њојуњавање обрасца усшавне жалбе</i>	<i>147</i>

ПРЕДГОВОР

I. УСТАВНИ СУД У УСТАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2006. ГОДИНЕ

Уставом Републике Србије од 2006. године Уставни суд је опредељен као „самосталан и независан државни орган који штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе“, чије су одлуке „коначне, извршне и општеобавезне“. Овакво уставно дефинисање положаја и улоге Уставног суда, које се у суштини огледа у проширењу његових функција у заштити Устава, наметнуло је уставотворцу обавезу да изврши и нужне измене у дотадашњој организацији и надлежностима Уставног суда, као и да предвиди посебна правна средства за остваривање тих надлежности.

1. Надлежност Уставног суда

У породици савремених уставних судова, Уставни суд Србије спада међу судове са широким (и разноврсним) надлежностима. У Уставу је видно настојање уставотворца да Уставни суд у својој надлежности у крајњем обухвати све облике нарушавања Устава и решава их као уставноправне спорове. Следствено томе, Уставни суд је постао надлежан за бројне спорове, а међу њима има и оних који нису типични „уставни спорови“.

Надлежности Уставног суда уставотворац је у члану 167. Устава утврдио таксативно (набрајањем). Поред тога, у одредби става 4. овог члана стоји да „Уставни суд обавља и друге послове предвиђене Уставом“, па у складу са тим у надлежност Уставног суда спадају и питања утврђена у одредбама члана 44. став 3, члана 55, члана 101. став 5, члана 118. став 3, члана 148. став 2, члана 155, члана 161. став 4. и чл. 186, 187, 192. и 193. Устава. Међутим, с обзиром на решење садржано у тачки 6. став 2. члана 167. Устава по коме Уставни суд „врши и друге послове утврђене Уставом и законом“, поставило се питање да ли је надлежност Уставног суда искључиво *materia constitutionis*, као што је то до сада увек био случај у нашем уставном систему, или се пак надлежност Суда може утврђивати и законом. Стојимо на становишту да је надлежност Уставног суда уставна материја, односно предмет уређивања акта са уставном

снагом (амандмана на устав, уставног закона и сл.), а не и аката ниже правне снаге. Такво одређивање надлежности једино приличи уставном положају и улози Уставног суда „као контролора закона“. И одредбе Устава које утврђују шта је *materia legis* када је у питању Уставни суд потврђују да су то „уређење Уставног суда“, „поступак пред Судом“, „правно дејство одлука Суда“, „извршење одлука Суда“, као и поједина питања статуса судија (сукоб интереса, престанак дужности судија и др.), али не и питања која спадају у надлежност Суда.

Надлежности Уставног суда, утврђене Уставом, могу се сврстати у неколико група, и то:

1. Нормативна контрола – контрола уставности и законности општих правних аката и новим Уставом је потврђена као основна, примарна надлежност Уставног суда (*члан 167. став 1. тач. 1. го 5. Устава*), која обухвата контролу уставности и законности свих општих правних аката у правном поретку Републике Србије. Уобичајено је да се ова функција узима као *differentia specifica* Уставног суда у односу на друге судове, па се тако каже „да Уставни суд није суд који суди правним и физичким лицима, него општим правним актима“ којима се повређује Устав (и закон). Наиме, како је Уставни суд дужан да „очува и заштити“ Уставом успостављене односе између правних аката у правном систему Републике Србије, а који се испољавају као принципи уставности и законности, Суд то чини управо остваривањем непосредне нормативне контроле, коју због сложености односа који су успостављени у правном поретку Републике врши кроз различите облике и поступке решавања „апстрактних уставних спорова“.

Зависно од времена када се врши нормативна контрола, она може бити накнадна или репресивна – контрола *a posteriori* и претходна или превентивна – контрола *a priori*. Накнадна контрола уставности врши се пошто пропис ступи на снагу (и она данас преовлађује у већини земаља), за разлику од претходне контроле која се врши пре него што усвојени пропис постане правно перфектан, односно пре него што буде проглашен, званично објављен и ступи на снагу (и која се данас јавља само у неколико земаља). Савремени уставни систем Републике Србије добио је у Уставу један мешовити систем контроле уставности и законности прописа, у коме истовремено егзистирају оба наведена начина контроле као правно могућа. Наравно, претходна контрола уставности једног прописа искључује могућност његове накнадне контроле, јер би се у противном оцена уставности једног акта вршила два пута.

1.1. Уставни суд одлучује у првом реду о сагласности закона и других општих аката с Уставом (члан 167. став 1. тачка 1. Устава), и то након њиховог ступања на снагу, вршећи тако *накнадну оцену ус̄тавности – кон̄ролу a posteriori*. Ова контрола Уставом је утврђена као универзална контрола уставности свих општих правних аката, те следствено томе нема општег правног акта, у нашем правном поретку, који је од те контроле изузет, сем оних аката који имају снагу Устава. Уставни суд је до сада стајао на становишту да ни уставни закон за спровођење устава није подложен оцени уставности, јер овај закон није обичан закон, већ „уставни“, који има карактер „прелазних уставних одредби“. Међутим, чини се да би ово становиште требало преиспитати, јер емпиријска искуства говоре о томе да су поједина решења ових аката излазила изван уставних оквира.

Накнадној контроли уставности подлежу нормативни акти који су на снази, односно који „важе“ у моменту покретања поступка за оцену њихове уставности, с тим што, према члану 168. став 5. Устава, Уставни суд „може оценити сагласност закона и других општих аката са Уставом и по престанку њиховог важења, ако је поступак оцене уставности покренут најкасније у року од шест месеци од престанка њиховог важења“. Скраћујући наведени рок (који је раније износио годину дана) уставотворац је очигледно стао на становиште да у циљу правне сигурности не треба ићи у далеку прошлост код оцене уставности и законитости општих аката који су престали да важе и који су већ произвели одређена правна дејства.

Вршећи нормативну контролу Уставни суд није орган који ствара устав или закон, већ орган који у вршењу функције заштите Устава и уставности отклања (санкционише) повреде Устава, тако што из правног поретка „елиминише“ законе и друге опште акте који нису сагласни с Уставом (и то чини као „негативни законодавац“ лишавајући правне снаге противуставне законе и друге прописе). Дејство касаторне одлуке Уставног суда донете у споровима нормативне контроле *a posteriori* огледа се у томе што закон или други општи акт за који Суд утврди да није сагласан Уставу (у целини или његове поједине одредбе) престаје да важи даном објављивања одлуке Суда у службеном гласилу (члан 168. став 3).

У поступку оцене уставности нормативних аката *a posteriori* Уставни суд, сада на темељу Устава (члан 168. став 4), може донети одлуку о тзв. привременим мерама, односно може „до доношења коначне одлуке и под условима одређеним законом, обуставити

извршење појединачног акта или радње предузете на основу закона или другог општег акта чију уставност или законитост оцењује“.

1.2. *Контрoла a priori* – контрoла ус̄тавност̄и закона „̄пре ње̄гово̄ с̄тупа̄ња на снагу“ јесте нова надлежност Уставног суда, уведена по узору на решења садржана у уставном систему Француске. Та контрола у основи се врши после усвајања закона у парламенту, а пре промулгације (проглашења) закона, односно, како несмотрено каже наш уставотворац у називу члана 169. Устава, „пре његовог ступања на снагу“. Проглашење и ступање на снагу закона два су различита чина, између којих стоји *vacatio legis* који, по Уставу, у стандардном облику износи седам дана, о чему очито наши уставописци нису водили довољно рачуна. Претходна контрола закона у нашем систему је факултативна и она се у принципу врши само у односу на „законе“ и искључиво на захтев једног предлагача – најмање једне трећине народних посланика. Изузетак у том погледу представљају „одлуке аутономне покрајине“ (члан 186. Устава), које такође под одређеним условима могу бити предмет претходне контроле уставности (и законитости).

У односу на упоредна решења, особеност оцене уставности *a priori* према нашем Уставу огледа се, поред осталог, у томе што закон који је предмет оцене може бити проглашен и пре доношења одлуке Суда о уставности. У том случају Уставни суд наставља да поступа по захтеву у складу с „редовним поступком“, што практично значи да ће се у том случају вршити накнадна, а не претходна контрола уставности. Међутим, смисао овог облика контроле налаже да текст закона који је усвојен у Народној скупштини, а чија се уставност проверава од стране Уставног суда, не би требало да се прогласи док траје поступак пред Уставним судом. Осим тога, и уставно решење по коме ће одлука Уставног суда о неуставности закона донета пре његовог проглашења ступити на снагу даном проглашења закона, доводи у питање смисао и суштину установљене превентивне контроле, јер она управо треба да спречи проглашење евентуално неуставног закона. Другим речима, не доприноси правној сигурности нити утемељењу принципа уставности то да оспорени текст закона буде проглашен и да ступи на снагу пре окончања поступка оцене његове уставности започетог пред Уставним судом, тим пре што овај рок по Уставу износи свега седам дана.

1.3. *Контрoла са̄ласност̄и национално̄ (домаће̄) љрава са међународним љравом* Уставом је изричито утврђена као један од нових облика нормативне контроле закона и других општих аката коју

врши Уставни суд. Тако је у члану 167. став 1. тачка 1. Устава утврђено да Уставни суд одлучује „о сагласности закона... са општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима“.

Уставом није изричито прописано да општеприхваћена правила међународног права и ратификовани међународни уговори имају примат над правом Србије, али се до њиховог места у правном поретку Србије (који је јединствен) долази анализом одредаба чл. 16. и 194. Устава. Из ових одредаба следи да закони и други општи акти не смеју бити у супротности са потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права (члан 194. став 5), с тим да потврђени међународни уговори „морају бити у складу са Уставом“, односно „да не смеју бити у супротности са Уставом“. Не улазећи овом приликом у терминологије и друге неуједначености поменутих уставних решења (која изазивају не само академске расправе већ и одређене недоумице у пракси) неспорно је да потврђени међународни уговори имају надзаконску правну снагу и да им то Уставом утврђено место у нашем правном поретку јемчи и Уставни суд.

1.4. Из уставног утврђења да потврђени међународни уговори чине саставни део правног поретка Републике Србије и да се непосредно примењују, као и да ти уговори „морају бити у складу са Уставом“, односно да „не смеју бити у супротности са Уставом“ произашла је и надлежност Уставног суда да одлучује о сагласности потврђених међународних уговора са Уставом (члан 167. став 1. тачка 2). Неспорно је да појмови „усклађен“, односно „усаглашен“ и „супротан“ немају идентичну садржину, односно истоветно значење, што је још један пропуст текстописаца Устава који изазива расправу.

С обзиром на правну природу и карактер међународних уговора као правних аката, поступак њиховог закључивања и мењања, а посебно имајући у виду дејство одлука Уставног суда којима се утврђује несагласност нижег акта – у овом случају потврђеног међународног уговора са вишим правним актом – у овом случају Уставом, намећу се бројна питања, а пре свих кад то заправо Уставни суд може и треба да врши контролу сагласности једног међународног уговора са Уставом. Да ли је то само контрола *a posteriori*, што би из језичког значења одредаба Устава неспорно произлазило (у којој потврђени међународни уговор може бити касиран накнадно у било ком тренутку након његовог потврђивања и ступања на снагу), или та контрола може бити, односно треба да буде једино

контрола *a priori*. Има мишљења да се ова контрола односи само на контролу закона о потврђивању међународног уговора, што се међутим тешко може закључити из језичког значења наведене уставне норме. Но, и у овом случају отвара се питање да ли би Уставни суд ценио само формалну уставност или пак и материјалну уставност овог закона, а то би значило да би Суд морао ући и у оцену одредаба међународног уговора, који у номотехничком погледу чини саставни део закона о потврђивању. Оцена уставности потврђеног међународног уговора *ex post* намеће и питање да ли се наша држава за неизвршавање обавеза преузетих тим уговором, правноваљано може позивати на одредбе свог Устава, односно на касаторну одлуку свог (домаћег) Уставног суда.

1.5. *Контрола законитости општих аката од стране Уставног суда* логична је последица установљеног принципа законитости, тј. хијерархије домаћих општих правних аката утврђене у члану 195. Устава, а према коме сви *подзаконски општи акти* Републике Србије, *општи акти свих других доносилаца* (аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе, организација којима су поверена јавна овлашћења и др.), као и *колеktivни уговори* морају бити сагласни закону. Мада уставотворац не наводи изричито обавезу сагласности са законом општих аката које доносе привредна друштва, установе и други субјекти, неспорно је да се наведена уставна обавеза односи и на опште акте ових субјеката (статуте, правилнике, одлуке и др.), тј. на све опште акте без изузетка.

Контрола законитости општих аката, која се и у досадашњој пракси Уставног суда показала као изузетно значајна (с обзиром на бројност и разноврсност ових аката), је накнадна контрола коју Суд може вршити тек кад општи акт ступи на снагу, у48з већ поменути изузетак утврђен у члану 186. Устава.

1.6. *Контрола уставности и законитости савезних и других општих аката политичких странака, синдикала и удружења грађана* и до сада је била у надлежности Уставног суда. Суштина ове контроле је, такође, у томе да се и она појављује искључиво као нормативна контрола, јер Уставни суд, при томе, не врши оцену целисходности, нити даје политичку оцену тих аката, већ контролише да ли се тим актима повређују одредбе Устава, односно закона.

1.7. *Покрећање конституционалне контроле* једно је од најзначајнијих питања уставносудске заштите. Поступак за оцену уставности и законитости *a posteriori* према члану 168. Устава покрене се предлогом који Уставном суду могу поднети: а) државни органи; б) органи територијалне аутономије; в) органи локалне самоуправе; д) најмање 25 народних посланика. Подношењем предлога овлашћеног

предлагача Уставном суду поступак се сматра покренутим. По новом Уставу статус „овлашћеног предлагача“ и право на покретање поступка за оцену уставности и законитости изгубили су „други органи и организације кад оцене да су им права и интереси непосредно повређени актом чија се уставност и законитост оспорава“. Међутим, и даље свако правно или физичко лице има право да поднесе иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости *a posteriori*, било ког општег акта. Ако Суд оцени да поводом иницијативе треба покренути поступак, донеће решење о покретању поступка, а поступак ће се сматрати покренутим даном доношења решења.

Поступак може покренути и сам Уставни суд (*ex officio*). Ваља очекивати да ће то бити, као и до сада, веома ретко, тим пре што Устав за овакву одлуку Суда сада тражи двотрећинску већину од укупног броја судија.

Када је у питању контрола уставности закона *a priori*, поступак може покренути само једна трећина од укупног броја народних посланика, што свакако „умртвљује“ овај облик контроле. У упоредној пракси, без изузетка, овлашћени предлагач је увек и шеф државе, као орган који проглашава усвојене законе. Превентивну контролу одлуке аутономне покрајине може тражити једино Влада.

2. Спорови о сукобу надлежности јесу друга значајна врста спорова о којима одлучује Уставни суд. Ови спорови могу бити тзв. позитивни сукоби надлежности (кад о истој ствари два различита органа заснивају надлежност) и тзв. негативни сукоби надлежности (кад се о једној ствари два или више органа оглашавају за ненадлежне). У овим „конфликтима“ Уставни суд не одлучује „о самој ствари“ већ о томе који је од органа који су у сукобу надлежан, односно овлашћен да мериторно реши ствар поводом које је настао сукоб надлежности. Чланом 167. став 2. Устава, ова надлежност Уставног суда знатно је проширена, па ће тако Уставни суд решавати сукобе надлежности између: *прво*, судова и других државних органа (што је и до сада чинио); *друго*, републичких органа и покрајинских органа; *треће*, републичких органа и органа јединица локалне самоуправе; *четврто*, покрајинских органа и органа јединица локалне самоуправе; *пето*, органа различитих аутономних покрајина и *шесто*, органа различитих јединица локалне самоуправе.

3. Заишћена шеријоријалне аутономије и локалне самоуправе представља посебну надлежност Уставног суда изричито утврђену Уставом, коју Суд остварује на два основна начина:

Прво, на темељу одредаба члана 187. став 1. и члана 193. став 1. Устава, орган одређен статутом аутономне покрајине, односно

орган одређен статутом општине, има право жалбе Уставном суду ако се појединачним актом или радњом државног органа или органа јединице локалне самоуправе онемогућава вршење надлежности аутономне покрајине, односно вршење надлежности општине. Ове жалбе треба разликовати од уставне жалбе из члана 170. Устава, јер се оне разликују не само по називу („жалба“ и „уставна жалба“), већ и у погледу субјеката који их могу изјавити, предмета заштите, услова за подношење и др.

Друјо, према одредбама члана 187. став 2. и члана 193. став 2. Устава, орган одређен статутом аутономне покрајине, односно орган одређен статутом општине, може покренути и поступак за оцену уставности (и законитости) закона и другог општег акта Републике Србије или општег акта јединице локалне самоуправе којим се повређује право на покрајинску аутономију, односно право на локалну самоуправу.

4. Досадашња надлежност Уставног суда да одлучује о забрани рада њолиџичке сїранке или друге политичке организације, новим Уставом проширена је и на одлучивање **о забрани рада синдикалне оріанизације и удружења грађана** (члан 167. став 3. Устава). Основ забране рада политичке странке, односно синдикалне организације или удружења грађана, сагласно члану 55. став 4. Устава, у суштини је истоветан – активност, односно деловање које је усмерено на „насилно рушење уставног поретка, кршење зајемчених људских или мањинских права или изазивање расне, националне или верске мржње“.

Надлежност Уставног суда да одлучује **о забрани верских заједница** није изричито утврђена у члану 167. Устава, но како је чланом 44. став 3. Устава утврђено да Уставни суд може забранити верску заједницу ако њено деловање угрожава право на живот, право на психичко и физичко здравље, права деце, право на лични и породични интегритет, право на имовину, јавну безбедност и јавни ред, или ако изазива и подстиче верску, националну или расну нетрпељивост“, то није спорно да је и ова врста спорова у надлежности Уставног суда.

5. Одлучивање о ѡсїојању ѡвреге Усїава у ѡсїујку за разрешење ѡредседника Републике представља нову надлежност Уставног суда (члан 118). По Уставу из 1990. године о томе је одлучивала Народна скупштина, као политичко тело, а потом грађани на референдуму. Стављање овог питања у надлежност Уставног суда значајна је гаранција начела поделе власти, али и значајан механизам чувања Устава од повреда које може учинити шеф државе.

Поступак за разрешење председника „због повреде Устава“ може покренути Народна скупштина, на предлог најмање једне трећине народних посланика. По покретању поступка Уставни суд је дужан да у року од 45 дана одлучи о постојању повреде Устава. У овом поступку Уставни суд не одлучује о разрешењу, него само о томе да ли је поступак покренут у складу са Уставом и да ли је председник Републике повредио Устав.

6. У надлежности Уставног суда, као супсидијарној, и даље је одлучивање **о изборним сјоровима** за које „законом није одређена надлежност судова“ (члан 167. став 2. тачка 5). Но, без обзира на то што је у досадашњој пракси ова надлежност Уставног суда остала неафирмисана и што је, као ретко које питање из надлежности Уставног суда, изазивало толико недоумица и опречних ставова, она је у новом Уставу скоро преузета *in texto*. Уставни суд се до сада устегао да заснује своју надлежност у решавању спорова по „захтевима“, односно „предлозима“ за покретање изборног спора, позивајући се при томе и на рестриктивне одредбе свог поступовног закона.

7. У надлежности Уставног суда као „жалбеног суда“ спада и више врста спорова који ће се пред овим судом покретати жалбом као правним средством. У правној струци ове жалбе се називају „варијантама“ уставне жалбе, „специјалним“, односно „посебним“ уставним жалбама и сл.

7.1. Поред контроле уставности и законитости, заштита људских и мањинских права јесте најбитнија функција Уставног суда, коју Суд остварује одлучујући по *уставним жалбама*. Уставна жалба постоји у бројним европским земљама (пре свега оним које имају најдужу традицију уставног судовања – Аустрији, Италији и Немачкој), с тим што у погледу овог правног средства постоје одређене разлике у појединим од тих земаља. Она је у бити установљена као индивидуално и супсидијарно правно средство за уставносудску заштиту основних људских права и слобода. И у Републици Србији уставна жалба је супсидијарно, односно допунско и изузетно правно средство за заштиту уставних права и слобода. Према одредби члана 170. Устава, уставна жалба може се поднети под следећим условима:

прво, да је повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчено Уставом;

друго, да је повреда извршена појединачним актом или радњом државног органа или организације којој је поверено вршење јавних овлашћења. Појединачни акт је акт којим се решава о неком

праву или обавези у конкретном и одређеном случају. Доносиоци тог акта су државни органи (органи законодавне, извршне и судске власти и сви други органи установљени Уставом), али и организације које врше јавна овлашћења (дирекције, заводи, агенције, јавне установе, јавна предузећа и сл.). Под радњом се подразумева како активна радња (чињење), тако и пропуштање радње (нечињење), односно уздржавање од радње коју је требало предузети. Пропуштање радње мора да има за последицу онемогућавање подносиоца уставне жалбе у остваривању неког његовог уставног права;

Њреће, да су исцрпљена или да нису предвиђена друга правна средства за заштиту повређених права.

7.2. Жалба на одлуку у вези са њошврђивањем мандаџа народних ѡсланика једна је од специфичних Уставом утврђених жалби, која се може изјавити Уставном суду и о којој је Суд дужан да одлучи у року од 72 сата (члан 101. Устава). С обзиром на то како је важећим законодавством утврђен поступак верификације мандата народних посланика за очекивати је да ова врста спорова у пракси Уставног суда неће бити предмет честог одлучивања. Међутим, имајући у виду то да је у члану 102. став 2. Устава „народни посланик, слободан да под условима одређеним законом неопозиво стави свој мандат на располагање политичкој странци на чији предлог је изабран за народног посланика“, основано се може претпоставити да ће се спорови јављати управо због престанка мандата (народног посланика) примененом ове одредбе, а чију заштиту уставотворац изричито није предвидео. У примени поменуте уставне одредбе, која противречи слободном посланичком мандату и која свакако није у интересу развоја демократије и парламентаризма, може бити проблема и спорења. Наиме, спорови могу настати приликом „одузимања мандата“, односно констатације о престанку мандата народном посланику на основу одредбе члана 102. став 2. Устава, а потом и поводом верификације мандата посланика који буду стицали мандат применом ове одредбе Устава.

7.3. Жалба на одлуку о ѡресџанку судијске функције једно је од додатних јемстава судијске независности. Носиоци правосудних функција у моменту ступања на снагу новог Устава у Републици Србији нису имали право на посебну жалбу, нити друго правно средство против одлуке о престанку њихове функције. На темељу новог Устава, Уставни суд одлучиваће о жалби против одлуке Високог савета судства о престанку судијске функције. Жалба изјављена на основу одредбе члана 148. став 2. Устава искључује право на подношење уставне жалбе.

7.4. Жалбе на одлуке о престанку дужности јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца изјављиваће се Уставном суду на основу одредбе члана 161. став 4. Устава. Увођењем овог правног средства јавни тужиоци и њихови заменици су, као и судије, по први пут у Републици Србији, добили уставну могућност заштите пред Уставним судом, у случају да им у поступку разрешења буду повређена права или правни интереси. Тако ће овај Суд одлучивати о жалбама против одлука Народне скупштине о престанку функције јавног тужиоца и о жалбама против одлука Државног већа тужилаца о престанку функције заменика јавног тужиоца. Изјављивање ових жалби искључује право наведених лица на подношење уставне жалбе.

7.5. У случајевима прописаним законом Уставни суд ће, такође, одлучивати и по жалбама *прошив одлука Високој савешта судства* (члан 155. Устава). Мада у Уставу нема изричите одредбе о томе, коришћење жалбе пред Уставним судом и у овом случају, по нашем мишљењу, искључивало би право на подношење уставне жалбе.

Када су у питању одлуке Државног већа тужилаца, уставотворац није предвидео жалбу као „правни лек“, што свакако представља мањкавост уставних решења, јер не постоје основани разлози да се ово питање уређује другачије у односу на одлуке Високог савета судства.

8. Устав уређује само начелно *гејсџво одлука Усџавној суда* (оне су сагласно одредби члана 166. став 2. Устава „коначне, извршне и општеобавезујуће“), као и поједина питања дејства одлука које Суд доноси у вршењу нормативне контроле. Наиме, питања везана за дејство одлука Уставног суда и њихово извршење Устав, такође, ближе не уређује, већ упућује да ће та питања бити уређена законом, са изузетком утврђивања дејства касаторних одлука Уставног суда донетих у поступку нормативне контроле (члан 168. став 3. и члан 169. став 3. Устава), којима се из правног поретка елиминишу закони и други општи акти за које Уставни суд оцени да су неуставни (незаконити).

У Уставу је изричито утврђена „дужност свих да поштују и извршавају одлуке Уставног суда“. Према ранијем Уставу, *извршење одлуке* Уставног суда у случају потребе обезбеђивала је Влада. То уставно решење је сада постало законско, с тим што Уставни суд „својом одлуком уређује начин њеног извршења, кад је то потребно“.

2. Организација Уставног суда

Уставне одредбе о организацији и саставу Уставног суда претрпеле су суштинске промене. Уставотворац је пошао од тога да је улога уставног судства незаменљива у успостављању истинске владавине права, те да адекватан број судија тог суда и присуство правника различитих професионалних каријера, односно различитих специјалности у области права у саставу Уставног суда, свакако може допринети остваривању његове улоге, а тиме и ауторитету ове институције.

1. Уставни судови, као колегијални органи, у савременим европским земљама броје од три (Малта), односно четири члана (Андора) до 16 чланова (Немачка), односно 19 чланова (Русија). **Уставни суд Србије, њо новом Уставу, чини 15 судија**, уместо ранијих девет, па тако наш Уставни суд улази у ред судова са бројнијим саставом. Чини се да је повећање броја судија Уставног суда условљено, пре свега, проширењем функције Суда, тј. чињеницом да се у његовој надлежности нашли бројни нови послови, а пре свега одлучивање о уставним жалбама. Иначе, и у упоредној пракси запажа се тенденција повећања броја судија уставних судова. То се образлаже потребом обезбеђивања компетенције и ефикасности у одлучивању уставних судова и проширењем њиховог делокруга, али је сасвим извесно да питање броја судија уставног суда у једној земљи није само питање правне струке и реалних потреба и прилика сваке конкретне државе, већ увелико и политичко питање.

Сасијав Уставног суда њо Уставу обнавља се, односно „мења се у целини“, по истеку деветогодишњег мандата судија. Међутим, у појединим земљама срећу се и уставноправна решења о тзв. делимичном обнављању састава уставног суда, и то тако што се једна трећина чланова суда мења сваке треће године (Француска, Шпанија, Бугарска и Албанија и др.). Персонални састав уставних судова у овим земљама никад се не обнавља у потпуности, чиме се обезбеђује континуитет у раду суда, али и долазак „свеже мисли“. Ово решење, с једне стране, јесте својеврсни инструмент кочења „наглих промена“ у ставовима уставног суда и његовом функционисању, а с друге – то је механизам за спречавање рутине и конзервативизма у раду суда.

По угледу на бројне европске земље (Италија, Русија, Украјина, Бугарска, Румунија, Словенија, Хрватска и др.) и наш Устав је напустио решење по коме је *председника Уставног суда* бирала Народна скупштина на предлог председника Републике, тако да председника

Суда (који је и даље уставна категорија) бирају саме судије Уставног суда између себе, тајним гласањем, на период од три године. Трогодишњи мандат је иначе период на који се најчешће бирају председници европских уставних судова. У теорији уставног права истиче се да избор председника уставног суда на било који начин „извана“ шкоди његовој аутономији, јер то може бити искоришћено и као средство политичког притиска на суд, управо од стране оних које суд мора контролисати, пре свега законодавне и извршне власти.

2. Питање начина избора, односно именованја судија Уставној суду, због свог значаја, у нашем уставном систему било је и остало *materia constitutionis*. О томе који је начин одређивања (избора и именованја) судија уставног суда најприхватљивији и најпримеренији карактеру ове институције у теорији уставног права нема сагласности, али се сви слажу у томе да од начина одређивања судија уставног суда увелико зависи остваривање његове улоге. Угледајући се на решења у упоредној уставној пракси (пре свега Италије, чији Суд такође броји 15 судија), Уставом је уведен један мешовит систем одређивања судија, па се тако и на место судије Уставног суда долази својеврсном комбинацијом система избора и именованја, уз одговарајуће учешће и утицај све три гране власти – законодавне, извршне и судске, како код избора, односно именованја, тако и код предлагања кандидата за судије. Народна скупштина бира пет судија између 10 кандидата које предложи председник Републике; председник Републике именује пет судија између 10 кандидата које предложи Народна скупштина, а општа седница Врховног касационог суда именује пет судија између 10 кандидата које на заједничкој седници предложи Високи савет судства и Државно веће тужилаца.

Како би се обезбедила заступљеност аутономних покрајина у Уставном суду, Уставом је утврђено да са сваке од предложених листа кандидата један од изабраних кандидата мора бити са територије аутономних покрајина.

Све судије Уставног суда имају исти положај у Суду, независно од тога да ли су изабране или именоване. Новоустановљени систем одређивања судија Уставног суда, који се темељи на начелу учешћа све три гране државне власти, требало би, поред осталог, да обезбеди да ниједан орган који учествује у избору, односно именованју судија нема одлучујући утицај на састав Суда.

3. Настојећи да осигурају састав уставног суда који ће бити услов његовог доброг функционисања, савремени уставотворци по правилу утврђују *йосебне услове за избор (и именованје) судија*

уставног суда. Тако се у упоредном праву од судија уставног суда тражи испуњеност не само општих услова за избор на јавне функција већ и одређених *посебних услова*, који треба да обезбеде компетентно, професионално и стручно вршење уставносудске функције. Посебни услови односе се на поседовање *одговарајуће стручне знања, професионалног искуства, одређених година живота и одређених личних својстава*. И наш савремени уставотворац утврдио је посебне услове које морају да испуњавају кандидати за судије. То морају бити не само правници по образовању већ они најбољи међу њима, које уставописци опредељују као „истакнуте правнике“ са дугогодишњим искуством у правној струци. Према одредби члана 172. став 5. Устава, судија Уставног суда бира се или именује међу истакнутим правницима са најмање 40 година живота и 15 година искуства у правној струци. Устав не тражи одређена лична својства од кандидата за судије Уставног суда (нпр., „највиши морални квалитети“, „морални интегритет“, „беспрекорна репутација“ и „поштење“), али се она сама по себи подразумевају за носиоце ове важне функције. Уставно утврђивање поменутих услова израз је сазреле свести нашег уставотворца да се право, односно устав, не може тумачити само из „здраворазумске логике“, јер је тумачење основног закона земље ствар „струке, односно науке и знања“ којима располажу само они који су до тог „дошли дугим учењем и искуством“.

Услови за избор судија Уставног суда у Уставу су одређени *позитивно*, у смислу поседовања одређених својстава. Међутим, у појединим земљама одређени услови су дефинисани и *непозитивно*, тако да представљају правну сметњу за избор. Постојање тих сметњи избор одређеног лица на функцију судије уставног суда чини немогућим. Од неизборности треба разликовати *инкомпатибилност* функције судије уставног суда са другим јавним функцијама и обављањем професионалних делатности, јер њено постојање није сметња за пуноважност избора. Лице у вези са којим постоји инкомпатибилитет, ако буде изабрано за судију уставног суда, његов избор биће ваљан, с тим што оно не може да задржи ранију, односно да настави да обавља другу дужност, службу или делатност која је неспојива са функцијом судије уставног суда.

4. Како је уставни суд самостални орган државне власти који „бдије над поштовањем устава и закона“, то је неопходно да Суд буде независна и стабилна институција, на шта свакако утиче и **дужина мандата судија уставног суда**. Опште је прихваћено становиште да судије уставног суда треба да имају дужи мандат од мандата органа који их бира или именује, како се не би дала могућност тим

органима да „пакују“ састав суда, утичући тако непосредно на његов рад. Овај став нашао је своју практичну реализацију и у нашем Уставу, по коме се судије Уставног суда бирају и именују на период од *деветијо година* (члан 172. став 1). Тиме је уставотворац напустио раније уставно решење по коме је дужност судије Уставног суда била стална и приклонио се пракси највећег броја европских земаља, у којима се сматра да мандат од девет година није ни претерано кратак, а ни претерано дуг период. Најдужи мандат данас имају судије Савезног уставног суда Немачке и Словачке – дванаест година, а најкраћи у Хрватској и Андори – осам година. Полазећи од реалне опасности коју са собом носи дуготрајно вршење било које јавне функције, већина европских уставотвораца ограничила је вршење ове функције, односно искључила могућност „неограниченог останка“ једног лица на функцији судије уставног суда.

Наш уставотворац се определио за принцип реизбора, тј. решење по коме једно лице може бити бирано или именовано за судију Уставног суда *највише два њуша*, иако је то решење које се само изузетно среће у европским уставним судовима (Мађарска и Андора). Наиме, у упоредном европском праву преовлађује решење о необновљивости мандата судија уставног суда. Највећи број земаља ту немогућност је изричито утврдило као забрану. На овакво решење гледа се као на меру установљену у интересу независности и непристрасности уставног судства, јер се сматра да ће судија уставног суда у овом случају бити објективан и непристрасан – да ће судити према свом знању, способностима и савести, а не онако како евентуално „очекују“ они који би га поново бирали (именовали). Искуство потврђује да су носиоци јавних функција, па и судијске функције, у условима реизбора фактички више били везани „вољом и очекивањима“ оних који су их предлагали или бирали него уставом, а све због тога да би били поновно изабрани.

5. Устав садржи и *гогајна јемсџва њоложаја судија Усџавној суда*. Како би судија Уставног суда истински поступао независно и непристрасно, он мора бити ослобођен бриге да ће његово судијско место бити угрожено политичким и другим реакцијама на његове ставове или дати глас приликом доношења одлука Уставног суда, односно да ће подлећи „приватном или другом интересу“. Отуда „положај“ судије Уставног суда подупиру и уставна решења о имунитету и о неспојивости судијске функције.

5.1. Судија Уставног суда и према новом Уставу *„ужива“ имунитет као народни њосланик* (члан 173. став 2). Следствено томе, судија Уставног суда, „не може бити позван на кривичну или другу

одговорност за изражено мишљење и дати глас у Уставном суду“. Овде се, дакле, пре свега ради о имунитету неодговорности – имунитету који треба да омогући судији несметано обављање судијске функције и који судију штити апсолутно од свих видова одговорности и без временског ограничења. Потом, судија не може бити „притворен, нити се против њега може водити кривични или други поступак у коме се може изрећи казна затвора“, без претходног одобрења Уставног суда. Овај имунитет – имунитет неповредивости штити судију само за време вршења судијске дужности. Како се имунитет не би могао злоупотребити „на штету правног поретка и једнакости грађана“, Уставом је предвиђен и изузетак од имунитета неповредивости. Тако и судија Уставног суда, „у случају да буде затечен у извршењу кривичног дела за које је прописана казна затвора у трајању дужем од пет година“, може бити притворен без одобрења Уставног суда. Непозивање судије Уставног суда на имунитет не искључује право Уставног суда, који одлучује о његовом имунитету, да му успостави имунитет, јер се имунитет не установљава у личном интересу судије, него у интересу несметаног рада Суда и независности у вршењу судијске функције.

5.2. *Неспојивост (инкомпатибилност)* функције судије уставног суда са другим функцијама и делатностима један је од темељних принципа утканих у организацију и функционисање уставног судства. У основи овог принципа лежи становиште да судија уставног суда не би могао обављати ниједан посао или активност која би га „ометала у вршењу“ функције или која би могла утицати на његову самосталност и независност, нити активност која би стварала утисак да у вршењу судијске дужности судија није непристрасан или која би шкодила угледу судијског позива. У односу на друге носиоце јавних функција, уставне судије су те које се најчвршће везују овим принципом, те се следствено томе изузеци од принципа неспојивости, када су у питању судије уставних судова, у компаративном праву врло рестриктивно установљавају.

У члану 173. став 1. Устава стоји решење по коме судија Уставног суда не може вршити другу јавну или професионалну функцију, нити посао, изузев професуре на правном факултету у Републици Србији. Овај изузетак (који по ранијем Уставу није постојао) установљен је с циљем јачања компетенције Суда. Да би и Уставни суд Србије био „здрава“ и компетентна институција, овако утврђена инкомпатибилност у својој практичној примени налаже: *прво*, да се лице изабрано за судију Уставног суда повуче са јавне функције на којој се до тада налазило, односно

да престане да обавља било који посао који је до тада радило; *друго*, да за време док обавља посао судије Уставног суда не обавља ниједну другу јавну функцију или плаћени посао, осим професуре на правном факултету; *треће*, да вршење професуре буде у мери и у обиму који не угрожава обављање судијске дужности, и то под условима и на начин утврђен законом.

5.3. *Забрана чланства судија у политичким странкама*, утврђена у члану 55. став 5. Устава, треба да води ка томе да судије Уставног суда буду политички неутралне, те да у доношењу одлука и гласању не подлежу политичким и другим утицајима и притисцима. Ваља рећи да независност Уставног суда једнако угрожава нестручност и незнање његових чланова, колико и њихова политичка (или друга) пристрасност. И у већем броју европских земаља изричито се прописује да је функција судије уставног суда неспојива са политичким (па и синдикалним) деловањем, односно учествовањем у политичком животу земље, што је израз становишта по којем судија уставног суда мора бити „изнад и изван политике“. У ситуацији када код избора судија политичка припадност или дотадашње ангажовање у политици има предност над стручним квалитетима и угледом постигнутим стручним или научним радом, неизбежно је да тако изабране судије судијску дужност увелико „обављају“ враћајући „дуг и захвалност“ онима без којих не би дошли на функцију. Отуда, забрану утврђену у члану 55. Устава сматрамо веома корисном претпоставком да судије Уставног суда буду ослобођене оног начина поступања у вршењу јавних функција којем је својствено стављање „партијске дисциплине и интереса“ изнад Устава.

6. Услови и посљедице одлучивања о престанку дужности судија предмет су уређивања одредаба чл. 172. и 174. Устава. Из анализе ових одредаба следи да судији Уставног суда дужност „редовно“ престаје истеком времена на које је изабран или именован, али да му дужност може престати и у току трајања мандата, и то: *на лични захтев судије, стицањем услова за старосну пензију и разрешењем.*

Основну групу разлога за престанак судијске дужности, пре истека деветогодишњег мандата, уставотворац доводи у везу са вољом самог судије, те ће тако судијска дужност престати, пре свега, на лични захтев судије (оставка). Потом ће судији Уставног суда функција престати ако у току мандата стекне услове за старосну пензију – према важећим законским решењима сада је то навршених 65 година живота.

Судија Уставног суда биће разрешен: а) ако повреди забрану сукоба интереса; б) ако трајно изгуби радну способност за дужност

судије Уставног суда; в) ако буде осуђен на казну затвора или за кажњиво дело које га чини недостојним судије Уставног суда. Мада и даље судија Уставног суда не може бити „смењен“ са функције пре истека мандата, већ може бити разрешен само из разлога који су прописани у Уставу, чини се да су јемства судијске независности у овом сегменту у одредбама новог Устава умањена. Наиме, Устав је напустио решење по коме је постојање разлога за разрешење судија Уставног суда могао да утврди само Уставни суд. Тај акт Суда био је нужна процедурална претпоставка одлуке Народне скупштине о разрешењу. Међутим, сада је уставотворац Уставном суду наменио једино улогу иницијатора за покретање поступка за разрешење судија, док поступак за разрешење покрећу овлашћени предлагачи за избор, односно именовање судија Уставног суда. О разрешењу судија одлучује Народна скупштина – независно од тога који је орган изабрао, односно именовао судију. Овакво решење свакако подлеже критици имајући у виду начин избора, односно именовања судија.

7. Уређујући начин одлучивања у Уставном суду, Устав није прописао кворум за рад Уставног суда већ само кворум за одлучивање. О питањима из своје надлежности Уставни суд одлучује на седници већином гласова свих судија Уставног суда. Изузетак од наведеног начина одлучивања Уставног суда представља доношење одлуке Суда да самостално покрене поступак за оцену уставности или законитости, која се доноси двотрећинском већином гласова свих судија (члан 175).

Утврђени број судија пружао је могућност да Уставни суд Србије о неким питањима из своје надлежности може да одлучује (суди) не само на седници свих судија, тј. у пленуму, већ и у већима. Имајући у виду број и разноврсност питања која су стављена у надлежност Уставног суда, ефикасном функционисању Суда свакако би допринела могућност доношења појединих одлука Суда и у већима. Такво решење познаје компаративна уставносудска пракса, пре свега, када је у питању одлучивање о уставној жалби и другим жалбама или споровима о сукобу надлежности и сл. Но, наш Устав такву могућност не предвиђа.

II. ОСВРТ НА РЕШЕЊА ЗАКОНА О УСТАВНОМ СУДУ ОД 2007. ГОДИНЕ

Народна скупштина је 24. новембра 2006. године донела *Закон о Уставном суду* („Службени гласник Републике Србије”, број 109/07), који је ступио је на снагу 6. децембра 2007. године. ступањем на

снагу овог закона, престао је да важи Закон о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука (1991), који је донет на темељу Устава из 1990. године.

Разлога за доношење новог закона о Уставном суду било је више, како суштинских, тако и формалних. Мада се обавеза усклађивања свих затечених законских решења са одредбама новог Устава сама по себи разуме, доношење новог закона о Уставном суду изричито је наложио сам уставотворац у члану 9. *Уставној закона за сјровођење Устава Републике Србије* од 10. новембра 2006. године, и то у тзв. приоритетном року. Поред тога, и наша уставносудска пракса је поодавно указивала на потребу да се бројна питања поступка пред Уставним судом на законодавном плану морају уредити на другачији начин. Уз то, промену неких законских решења упорно тражила је и наша правна струка.

Слабости поменутих „спроведбених“ уставних решења о Уставном суду видне су и захтевају посебну анализу, а овом приликом указујемо само на неке од њих. При обвезивању Народне скупштине да на истој седници на којој врши избор судија Уставног суда донесе и закон о Уставном суду, није се водило рачуна о томе да би овај закон требало да ступи на снагу знатно пре избора и именовања судија Уставног суда јер, ако се изузму опште, односно процедуралне одредбе, у Уставу нема ближих одредаба о поступку избора и именовања судија. Због тога је било очекивано да се законом уреде, пре свега, питања: ко и како покреће поступак избора, односно именовања судија, како тече поступак утврђивања листе кандидата, како се утврђује који кандидати испуњавају услове да буду изабрани за судију Уставног суда, како се „обзнањује“ упражњено судијско место, у ком року се пре истека мандата мора извршити избор (именовање) нових судија и кад те судије ступају на дужност; колико траје мандат судије Уставног суда који буде „накнадно изабран“, односно именован на место судије коме је мандат „прекинут“ итд. Једна од слабости поменутих решења огледа се и у начину „првог избора и именовања судија Уставног суда на темељу новог Устава“, а које омогућава конституисање и рад „новог Уставног суда“ без једне трећине судија коју „именује судска власт“. Поред тога, у наведеним решењима није се водило рачуна ни о обезбеђивању нужног континуитета у раду Уставног суда, већ је утврђено да судијама Уставног суда изабраним у складу са раније важећим Уставом престаје дужност у „тренутку“ избора, односно именовања две трећине од укупног броја судија Уставног суда. Наравно, Уставни закон није искључио могућност да затечене судије

Уставног суда које испуњавају услове буду изабране или именоване и у нови састав Уставног суда, али је теоријски било могуће да ниједан од тих судија не буде изабран, односно именован у „нови састав“ Уставног суда, што се у пракси скоро и десило (само је један од 10 судија изабран из ранијег састава).

1. Уставни основ за доношење Закона о Уставном суду садржан је, пре свега, у члану 97. тачка 2. Устава, по коме Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права грађана; уставност и законитост; поступак пред судовима и другим државним органима, и у члану 175. став 3, по коме се „уређење Уставног суда и поступак пред Уставним судом и правно дејство његових одлука уређују законом“. Уз то и неке друге, већ раније поменуте одредбе Устава (чл. 167, 168. и 171) упућују на то да се одређена питања од значаја за остваривање положаја Уставног суда имају уредити законом.

Но, општи уставни оквир за законско уређивање односа који су предмет Закона о Уставном суду знатно је шири и њега су одредиле две групе уставних норми, и то: 1) одредбе Шестог дела Устава (чл. 166–175) које уређују положај и надлежност Суда, оцену уставности и законитости (*a posteriori* и *a priori*), уставну жалбу, обезбеђење извршења одлука Суда, састав Суда, избор и именовање судија, сукоб интереса, имунитет, престанак дужности судије, начин одлучивања Суда и доношење закона о Уставном суду и 2) одредбе из других делова Устава којима се, при уређивању других односа, директно или индиректно уређују питања надлежности Уставног суда, положаја судија, те уставносудског поступка (члан 44. став 3, члан 55. ст. 4. и 5, члан 99. став 2. тачка 2, члан 101. став 5, члан 105. став 2. тачка 11, члан 118. став 3, члан 138. став 2, члан 148. став 2, члан 155, члан 161. став 4, члан 186, члан 187, члан 192. став 1, члан 193). Када је у питању Уставни суд Устав је акт који у суштини уређује сва битна питања уставног судовања у Републици Србији (правни положај, надлежност, начин одлучивања Уставног суда, састав, начин избора и престанак мандата судија и др.), осим уређења Суда и питања која се односе на поступак који се води у остваривању контроле уставности и законитости процедуре пред Уставним судом. О тим питањима Устав садржи само поједина решења. Сви други поступци које Уставни суд спроводи ради остваривања својих бројних надлежности јесу питања која уставотворац препушта на уређивање законодавцу.

Из назива „Закона о Уставном суду“ видан је наум законодавца да се у једном закону на целовит начин утврде не само процедуре

по којима се остварују поједине надлежности Уставног суда већ и сва друга важна питања уставног судовања у нас која нису уређена Уставом. Целовито законско регулисање наведених питања без правних празнина водило би правној сигурности у поступању Суда које би, уз Устав, требало да обезбеди јасне нормативне претпоставке за делотворно и ефикасно одлучивање Уставног суда.

И поред оваквог прилаза законодавца, ипак су остала поједи-на питања која Законом нису уопште регулисана или нису регулисана у мери потреба правне сигурности коју захтева један конзистентно уређен систем уставног судовања. Поменућемо нека од тих питања: кворум за рад Уставног суда, поступак пред Уставним судом за оцену сагласности потврђеног међународног уговора са Уставом; поступци по појединим жалбама установљеним Уставом (без изузетка); поступак у решавању тзв. изборних спорова; рокови у којима Уставни суд одлучује; извршење одлука Уставног суда; поступак утврђивања кандидата за судије Уставног суда; радно-правни статус судија и поједина јемства судијске независности и непристрасности, укључив и поједина питања неспојивости судијске дужности; рокови за избор судије, кад судијско место остаје упражњено и др. То значи да би убрзо требало извршити не само одређено „дотеривање“, прецизирање, доградњу појединих решења (а која су последица „убрзане“ припреме и доношења Закона) већ је, у појединим сегментима нужна и суштинска доградња законских решења. Наиме, иако из Устава произлази да би законом о Уставном суду требало на целовит начин уредити организацију Уставног суда, а посебно поступке пред Уставним судом, ипак је у тексту Закона изостало ближе уређивање поменутих поступака, имајући у виду особености појединих надлежности Суда, па би се и у том смислу законодавцу могло замерити. Другим речима, законодавац је уступио значајну „концесију“ пословнику да уреди поступке пред Уставним судом, за шта чини се нема уставног основа, с обзиром на изричито налог уставотворца по коме се „поступак пред Уставним судом“ има уредити законом. Наравно да се сви нови поступци нису могли већ у овом тексту закона уредити потпуно и „за сва времена“, јер ти поступци нису уређивани на основу искустава Уставног суда већ, пре свега, по угледу на упоредна нормативна решења и праксу, али су у Закону ти поступци морали бити јасније издиференцирани с обзиром на разлике у предмету спора који се решава пред Уставним судом.

Закон о Уставном суду за *предмет* регулисања има: 1) уређење (устројство, организацију) Уставног суда, 2) поступак пред Уставним

судом и 3) правно дејство његових одлука. Закон броји 118 чланова (ранији Закон је имао 71 члан) сврстаних у девет делова, и то:

I. Основне одредбе; II. Избор, именовање и престанак дужности судија Уставног суда; III. Уређење Уставног суда; IV. Поступак пред Уставним судом и правно дејство његових одлука; V. Извршење аката Уставног суда; VI. Однос Уставног суда према Народној скупштини; VII. Сарадња са државним и другим органима и организацијама и међународна сарадња; VIII. Казнене одредбе и IX. Прелазне и завршне одредбе.

2. На самом почетку Закона садржане су **Основне одредбе** (чл. 1–10), које су малобројне, али су веома значајне с обзиром на то да се у њима установљавају основни принципи организације и рада Уставног суда. Закон у одредби члана 1. одређује свој *ūpregmei* уређивања преузимајући уставно одређење шта је *materia legis*, када је Уставни суд у питању. Закон исто чини и у члану 2, при одређивању *наглежностии* Уставног суда, те одређује да Уставни суд „одлучује о питањима из своје надлежности утврђене Уставом“ и „врши друге послове одређене Уставом и законом“. Наведено разликовање „надлежности“ и „послова“ које врши Уставни суд могло би да значи да се домен активности Суда у којем се изражава ауторитет уставносудске власти („одлучивање“) одређује искључиво Уставом (не и законом), а да се, као државни орган, Уставни суд подвргава општим и посебним правилима које закони, у складу са Уставом, прописују за све државне органе (па и Уставни суд), из чега произлази и право и обавеза Суда да „врши друге послове одређене Уставом и законом“.

Закон у члану 3. *јавност̄ прага Суда* поставља као основно начело које се остварује различитим начинима (јавним расправљањем у поступку пред судом, објављивањем одлука, давањем саопштења средствима јавног информисања и на друге начине прописане Пословником). Закон потом поверава Суду да искључи његову примену у уставносудском поступку, с циљем заштите јавних интереса и приватности грађана, држећи се, при том, стриктно члана 32. став 3. Устава и пазећи да се том мером не наруши једнакост учесника у поступку, тако што искључује њену примену на учеснике у поступку и њихове пуномоћнике. У случају да дође до сучељавања опште правне обавезе да „свакоме“ учини доступним информације од јавног значаја и потребе заштите интереса друштва или учесника у поступку мером искључења јавности, Закон даје приоритет изреченој мери заштите, тј. искључењу јавности (члан 4). Код овог института примећујемо да Закон не уређује однос Суда према актима

и другој документацији коју Суд прибави у поступку, а која носи ознаку тајности. Важна новина у Закону јесте забрана (додуше не-санкционисана) по којој судија „не може“ јавно износити своје мишљење о питању које је предмет спора пред Уставним судом.

Службену употребу језика и писма у поступку пред Уставним судом Закон одређује, сходно члану 10. Устава, прописујући употребу српског језика и ћириличног писма, односно других језика и писама, према закону који то уређује (члан 5).

Трошкови уставног судског поступка у највећем делу падају на терет буџета, будући да се такса пред Уставним судом не плаћа, а да учесници сами носе своје трошкове „ако Уставни суд не одреди другачије“ – што се може разумети, с једне стране, као могућност примене погодности „сиромашког права“ у оправданим случајевима, а с друге стране, предвиђено је, и у пракси Суда уобичајено, да се другим лицима која се по позиву Суда укључују у поступак обезбеди накнада из средстава Суда (члан 6).

Такође, начин и облик извршења одлука Уставног суда, које су по сили Устава коначне, извршне и општеобавезујуће, Закон у члану 7, сагласно члану 171. Устава, одређује као свој предмет уређивања.

За решавање *процесних питања* која се појаве у поступку пред Уставним судом, а која нису уређена овим законом, Закон прописује сходну примену одредби „одговарајућег процесног закона“, што значи – кривичног, парничног, управног, односно сваког другог процесног закона, зависно од врсте процесне правне и врсте уставног поступка у којем се појавила. Примена најближег и за дати случај најадекватнијег правила важи и у случају кад се пред Судом појави потреба процесног поступања у питању за које се испостави да није уређено ниједним процесним законом (члан 8).

Према члану 9. Закона, све акте (опште и појединачне) Уставни суд *доноси већином гласова* „изузев у случају прописаном овим законом“ (члан 9). Ову формулацију треба разумети условно, будући да посебну већину прописује сам Устав непосредно, за случај покретања поступка по сопственој иницијативи Суда (члан 175. став 2. Устава) и да Закон не може прописати (нити је прописао) друге случајеве.

Чланом 10. Закона утврђено је овлашћење Суда за доношење *пословника* којим се „ближе прописују организација, начин и јавност рада и поступак пред Уставним судом“, тј. право Суда на

аутономно уређивање свога рада, што је Суд и учинио доносећи Пословник о раду Уставног суда („Службени гласник Републике Србије”, број 24/08 од 7. марта 2008).

3. Избор, именоване и престанак дужности судија Уставног суда предмет је ближег уређивања Дела II Закона (чл. 11–21). У члану 11. Закона утврђен је текст заклетве коју полажу судије Уставног суда, а у члану 12. Закона стоји новоуведена дужност председника Уставног суда да шест месеци раније обавести овлашћеног предлагача и Народну скупштину о чињеници да судији истиче мандат. У чл. 13. и 14. Закона садржано је такође ново решење по коме ће судији који поднесе захтев за престанак дужности пре рока на који је изабран (односно именован), као и у случају испуњења услова за старосну пензију, а Народна скупштина у прописаном року не донесе одговарајућу одлуку, дужност престати истеком тог рока, односно даном испуњења услова за старосну пензију по сили закона. У члану 15. преузети су Уставом утврђени разлози за разрешење, с тим што је изричито утврђено да ће судија бити разрешен и ако постане члан политичке странке. Прописана је и надлежност Уставног суда да утврди испуњеност услова за разрешење и ближе прописан начин покретања поступка за разрешење судије Уставног суда. Члан 16. Закона посвећен је инкомпатибилности судијске функције и сукобу интереса, те је утврђено шта се сматра професуром на правном факултету. При томе треба рећи да, уређујући питање инкомпатибилности, законодавац није поступио доследно и до краја по изричитом налогу уставотворца из члана 173. став 2, јер није утврдио услове под којима судија Уставног суда може обављати професуру на правном факултету. Тај законски пропуст изазвао је расправу и у самом Уставном суду, а у пракси је довео до две категорије судија у погледу радноправног статуса и остваривања права по основу вршења судијске функције. Из одредаба Закона о Уставном суду морало би јасно да следи да судијска дужност мора „имати првенство у односу на обављање професуре“, као што то уосталом следи из закона и праксе европских земаља које познају ову могућност (Закон о Савезном уставном суду Немачке, Уставни закон Руске Федерације, Закон о Уставном суду Чешке, Уставни закон о Уставном суду Хрватске и др.). Чланом 19. Закона прописана је могућност удаљења судије Уставног суда у току поступка за утврђивање испуњености услова за разрешење, а чланом 21. право судије коме је престала дужност на шестомесечну накнаду плате.

4. У делу III Закона „Уређење Уставног суда“ (чл. 22–28) ближе је уређена организација Уставног суда; седиште Уставног суда; начин избора председника Уставног суда и послови које, уз дужност судије, обавља председник Суда. Закон установљава и заменика председника Суда који замењује председника Суда у случају његове одсутности или спречености. Закон даље прописује да Уставни суд има и секретара Суда који руководи Стручном службом Суда. Члан 28. Закона посвећен је тзв. судском буџету. Уставни суд средствима из буџета Републике Србије која су намењена за његов рад располаже самостално, у складу са законом.

5. Део IV Закона који је посвећен поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука (чл. 29–103. Закона) садржи две групе норми, и то: опште одредбе (чл. 29–49) и одредбе којима се уређују посебни поступци (чл. 50–103).

5.1. Опште одредбе овог дела Закона чине одредбе које се одnose на све поступке пред Уставним судом, а оне уређују следећа питања: учеснике у поступку; претходни поступак; јавну расправу; облике рада и акте Уставног суда. Ове одредбе примењују се у свим случајевима и у свим поступцима пред Уставним судом кад одредбе Закона које уређују неки од посебних поступака не прописују посебно правило.

Учесници у поступку (а не странке) јесу сва лица која, по било ком основу, узимају учешће у уставносудском поступку, па се, у ширем смислу, учесницима сматрају не само лица која траже оцену уставности (и законитости), односно решавање уставносудског спора и против чијих се аката и радњи покреће поступак, него и сва трећа лица која се нађу у поступку, било по позиву Суда, или по основу свог правног интереса. Ближе одређивање лица која, у ужем смислу, имају статус учесника у поступку, Закон чини одредбама члана 29. став 1. тач. од 1) до 12), следећи врсту уставносудског поступка у којем се она појављују. Кад је реч о поступку за оцену уставности и законитости општих правних аката, Закон, с једне стране, разликује лица којима даје статус „овлашћеног предлагача“ – државни органи, органи аутономних покрајина, органи јединица локалне самоуправе и народни посланици или статус „иницијатора“ – свако физичко и правно лице по чијој иницијативи Суд одлучи да покрене поступак, а на другој страни, као учесника одређује доносиоца општег акта који се оспорава. Закон даље одређује да у поступку пред Судом „орган или организацију“ представљају њихови овлашћени представници, а из одредбе члана 30. Закона следи да свако лице чија су права или обавезе предмет поступка може

пред Судом наступати и самостално и преко пуномоћника. Права и обавезе учесника у поступку Закон уређује тако да штити процесни положај учесника и обезбеђује једнакост њихових процесних права, с тим да захтева да својим активним учешћем, предузимањем процесних радњи и поступањем по налозима Суда, ова лица омогуће несметано вођење уставно-судског поступка (члан 31).

Претходни њосћуиак уређен је одредбама чл. 32–36. које садрже правила о: улагању поднесака Суду, прибављању одговора од доносиоца акта или мишљења пре покретања поступка (кад је оспорен закон или други општи акт Народне скупштине, статут аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе); обавези доносиоца оспореног акта и других лица од којих Суд то затражи да доставе акте и обавештења од значаја за вођење поступка. Циљ претходног поступка је и тзв. „тријажа поднесака“, те се ова фаза поступања Суда завршава наставком поступка по поднесцима који испуњавају све процесне услове, или се поступање окончава одбацивањем поднеска који не испуњава битне услове, као што су: надлежност Суда, благовременост, уређеност поднеска, те одсуство других процесних претпоставки које су утврђене „законом“ (у питању су свакако и оне процесне претпоставке које произлазе из самог Устава без обзира на то да ли су преузете законом или је, у неким случајевима, закон пропустио да то учини).

Јавна расћрава, сагласно чл. 37–41. Закона, обавезно се одржава у поступцима одлучивања о изборном спору и одлучивања о забрани рада политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице. У свим другим поступцима, осим оних у којима је Закон искључио јавну расправу (као што су поступци претходне контроле из чл. 66. и 67. Закона), Суд у суштини самостално одлучује о потреби њеног одржавања.

Усћавни суд ради на сегњицама, у комисијама (као сталним радним телима) и *њовременим радним њшелима* (чл. 42. и 43).

Акћи Усћавној суда јесу одлуке, решења и закључци (чл. 44–49). Све одлуке, осим одлука по уставној жалби, објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“ и у оном гласилу у којем је објављен општи акт о којем је Суд одлучивао. Суд ће објавити у наведеном службеном гласилу и одлуку донету по уставној жалби или поједино решење, кад оцени да је њихово објављивање „од ширег значаја за заштиту уставности и законитости“. То се чини с циљем обавештавања доносилаца општих аката који из правних схватања Уставног суда црпе сазнања о уставној и законској заснованости појединих нормативних решења, као и ради обавештавања

заинтересованих лица која, на темељу одлука Уставног суда, могу захтевати заштиту сопствених права или правних интереса (примери за то су – дејство одлуке донете по уставној жалби на трећа лица из члана 87. Закона или дејство одлуке о утврђивању несагласности општег акта са Уставом из члана 61. Закона).

Одлуком се: утврђује несагласност општих правних аката са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима; утврђује да закон који је изгласан, али није и проглашен, није у сагласности са Уставом; утврђује да потврђени међународни уговор није у сагласности са Уставом; утврђује да статут аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе или други општи акт није у сагласности са законом; утврђује да колективни уговор није у сагласности са Уставом и законом; одређује начин отклањања последица које су настале применом општег акта који није у сагласности са Уставом и законом; одлучује о изборним споровима за које законом није одређена надлежност судова; забрањује рад политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице; одлучује о уставној жалби; одлучује о жалби органа аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе на појединачне акте или радње државног органа или органа јединице локалне самоуправе којима се онемогућава вршење надлежности аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе; одлучује о постојању повреде Устава од стране председника Републике; одлучује по жалби судија на одлуку о престанку функције и друге одлуке Високог савета судства; одлучује по жалби јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције; одбија предлог за утврђивање неуставности и незаконитости. Будући да у поступку нормативне контроле оцени Суда подлежу и општи правни акти који су престали да важе, Суд доноси и одлуке којима се утврђује да одређени акт у време важења није био у сагласности са Уставом, односно законом.

Решењем се: покреће поступак; решава о сукобу надлежности између државних и других органа; изриче мера обуставе извршења појединачног аката односно радње, укида та мера или одбацује захтев за њено изрицање; одлаже ступање на снагу одлуке органа аутономне покрајине; не прихвата иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости; одређује начин извршења одлуке или решења Уставног суда; обуставља поступак у случајевима из чл. 57, 88. и 97. Закона; одбацује захтев за оцену уставности и законитости општег акта о коме је већ одлучивао ако

нови наводи, разлози и докази не дају основа за поновно одлучивање (у процедури више не постоји институт „преиспитивања“ донетих аката Суда, по захтеву учесника у поступку); одбацује уставну жалбу ако нису испуњене процесне претпоставке.

Закључци су одређени негативно, па тако Суд доноси закључак у свим случајевима када не доноси одлуку или решење.

5.2. *Одељци 2. до 10. IV дела Закона* (чл. 56–103) посвећени су посебним поступцима, као што су: (1) поступак за оцењивање уставности или законитости општих аката; (2) поступак за оцену уставности закона пре његовог проглашења; (3) поступак одлучивања о одлагању ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине; (4) поступак решавања сукоба надлежности; (5) поступак одлучивања о изборним споровима; (6) поступак одлучивања о забрани рада политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице; (7) поступак по уставној жалби; (8) поступак по жалби органа аутономне покрајине, односно органа јединице локалне самоуправе; (9) поступак одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике и (10) поступак по жалби судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције.

(1) *Поступак за оцењивање уставности или законитости општих аката* (чл. 50–65) покреће се предлогом овлашћеног предлагача или решењем Суда које се доноси поводом поднете иницијативе за коју је Суд оценио да даје основа за сумњу у уставност, односно законитост, или самоиницијативом Суда. Суд, по поднетој иницијативи може, и без доношења решења о покретању поступка, да донесе одлуку којом утврђује несагласност општег акта са Уставом, односно законом ако се ради о правном питању о којем већ има заузет став или кад спроведени претходни поступак даје поуздан основ за одлучивање. Такво овлашћење Суд нема ако је предмет оспоравања закон, статут аутономне покрајине или статут јединице локалне самоуправе. У поступку оцене Суд није ограничен захтевом предлагача, односно иницијатора (члан 54), што значи да га у поступку обавезују наводи подносиоца који се односе на идентификацију норме која је извор повреде права, али не и његова схватања о томе које су норме Устава и закона битне за оцену о постојању (не)сагласности и како их треба тумачити. Уставни суд има овлашћење да, у случају одустанка предлагача или иницијатора, настави поступак „ако за то нађе основа“, што треба разумети као посебан вид самоиницијативе Суда у вођењу поступка, за коју ће се Суд определити ради заштите јавног интереса или права

трећих лица, спречавања злоупотребе права, сузбијања погрешне примене права и из сличних разлога, као и у случају кад се сврха утврђивања несагласности оспорене норме не може остварити без проширења поступка оцене и на другу норму која са њом чини правну целину.

Закон предвиђа могућност да Суд, на захтев доносиоца акта, „застане“ са поступком, те дозволи доносиоцу да, у остављеном року, сам отклони уочене неуставности и незаконитости, с тим што ће, у случају пропуштања остављеног рока, Суд наставити поступак (члан 55). Како ове одредбе говоре о отклањању противправности на нивоу нормативног (не обавезују доносиоца акта да отклони и евентуалне последице његове примене), следи да би Суд морао донети утврђујућу одлуку и кад се изврши усклађивање акта, ако има доказа да је примена акта у време важења била извор повреде права. Могуће је и то да Суд примени ову меру „погодности“ само кад доносилац акта уз захтев за њено одређивање пружи уверење да акт није примењиван.

Поступак пред Уставним судом може бити обустављен ако у току поступка престану процесне претпоставке за вођење поступка или ако општи акт буде усаглашен са Уставом или законом, „а Уставни суд није оценио да због последица неуставности или незаконитости треба донети одлуку“ (члан 57). Ово процесно решење треба тумачити тако да се не ради о дискреционом овлашћењу Суда него о његовој обавези да се, при избору да ли ће поступак обуставити или донети одлуку о утврђивању несагласности општег акта у време важења (која је једини основ оштећеном лицу да захтева репарацију повређених права), руководи једино чињеницом да ли постоје неотклоњене последице примене општег акта.

Правно дејство одлуке Суда којом је утврђено да је општи правни акт несагласан са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговором или законом огледа се у дејству одлуке на сам оцењивани акт (члан 58), у правном дејству на друге прописе и појединачне акте донете у примени оцењиваног општег акта (члан 60), те у виду посебних обавеза Уставног суда и других органа да својим деловањем стварају потребне правне претпоставке за непосредно отклањање последица примене противправног акта (чл. 59, 61. и 62). У том смислу: (а) општи акт престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Републике Србије“ а, ако се одлука односи на одредбе потврђеног међународног уговора, те одредбе престају да важе „на начин предвиђен тим међународним уговором

и општеприхваћеним правилима међународног права”, чиме је законодавац покушао да ублажи последице општег дејства утврђујуће одлуке Суда донете у поступку накнадне контроле ових аката, (б) одлука којом Суд одреди начин отклањања последица примене општег акта који није сагласан са Уставом, односно законом има правно дејство од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, (в) општи акти чија је несагласност утврђена одлуком Суда не могу се примењивати на односе који су настали пре дана објављивања одлуке Суда ако до тада нису правоснажно решени; општи акти који су донети ради извршавања општег акта чија је несагласност утврђена одлуком Суда неће се примењивати од дана објављивања одлуке Суда, ако из одлуке Суда произлази и њихова несагласност; извршење правоснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати не може се ни дозволити ни спровести, а ако је започето, обуставиће се; свако коме је повређено право коначним или правоснажним појединачним актом, донетим на основу општег акта чија је несагласност утврђена одлуком Суда, има право да од надлежног органа тражи измену тог појединачног акта предлогом који се подноси у року од шест месеци од дана објављивања одлуке Суда у „Службеном гласнику Републике Србије”, под условом да од достављања појединачног акта до подношења предлога или иницијативе није протекло више од годину дана, (г) ако се утврди да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице настале услед примене општег акта за који је утврђена несагласност, Уставни суд може одредити да се последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин.

Наведена дејства одлуке Суда примарно се односе на опште акте који су у време оцењивања били на снази, а важе и за случајеве оцењивања општих аката који, у моменту оцене, нису више били на снази (члан 64. Закона).

Одредба члана 65. Закона упућује на то да се правила прописана за оцену уставности и законитости сходно примењују и у поступку одлучивања о сајласносћи ойшћих акаћа са ойшћейприхваћеним йравилима међународной йрава и йойшћрћеним међународним ујоворима. Међутим, када је у питању остваривање надлежности Уставног суда да цени уставност потврђених међународних уговора, ни у Уставу а ни Закону, нема посебних одредаба о томе ко може покренути овај поступак, како тече поступак и др. Наше је мишљење да би овај поступак у основи могао да тече следствено правилима поступка за оцену уставности било ког

закона (члан 58. став 2), с напоменом да смо заговорници претходне контроле уставности ових аката у нашој пракси, како би се осигурала, с једне стране, сагласност међународних уговора са Уставом у јединственом правном поретку Републике Србије, а с друге стране, обезбедила уговорна способност државе и осигурало поштовање правила *pacta sunt servanda* у међународном правном поретку.

Закон, такође, налаже судовима опште и посебне надлежности *да засијану са њосиујком* у којем се поставило питање сагласности закона или другог општег акта са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом и да покрену поступак за оцену уставности и законитости тог акта пред Уставним судом.

(2) *Посиујак за оцену усiавности закона пре њејовој њроiлашења* (члан 66) спроводи се по хитној процедури какву налаже и у битној мери уређује члан 169. Устава. Закон захтева да се уз предлог (који, по Уставу, може да поднесе најмање једна трећина народних посланика) поднесе текст изгласаног закона који је оверио секретар Народне скупштине или лице које он на то овласти, одређује да се предлог не доставља Народној скупштини на мишљење нити се о њему води јавна расправа, те да Уставни суд обавештава председника Републике о покренутом поступку. Закон, као ни Устав, не садржи одредбе о томе да ли се оцена усаглашености закона у овом поступку има вршити у односу на општеприхваћена правила међународног права и потврђене међународне уговоре, али се нама чини да одговор мора бити потврдан.

(3) *Посиујак одлучивања о оглаињау сиујања на снају одлуке орјана ауiономне њокрајине* (члан 67) спроводи се по предлогу Владе кад она, уз предлог за оцену уставности и законитости одлуке аутономне покрајине која још није ступила на снагу, поднесе и захтев за одређивање те мере. Из природе тог захтева произлази и хитност у поступању, те Закон одређује да ће се најпре одлучити о захтеву за изрицање те превентивне, привремене мере и то без достављања на мишљење органу – доносиоцу, и без отварања јавне расправе. Ако Суд прихвати предлог и решењем одложи ступање на снагу оспорене одлуке, решење производи правно дејство од дана достављања доносиоцу одлуке, а Суд има обавезу хитног спровођења поступка оцене уставности или законитости тог акта.

(4) *Посиујак решавања сукоба надлежности* уређен је одредбама чл. 68–74. Закона. Закон упућује на уставну надлежност Суда за решавање сукоба надлежности набројаних у члану 167. став 2.

тач. 1. до 4. Устава, те уређује правила подношења захтева у погледу активне легитимације подносилаца (један или оба органа који су у сукобу, као и лице поводом чијег је права настао сукоб), садржину захтева, рокове за подношење захтева и одговор учесника у поступку, те право Суда да одреди прекид поступка пред органима у сукобу. Решење којим Суд решава сукоб надлежности (раније је то Суд чинио одлуком) има правно дејство од дана достављања органима у сукобу, односно лицу поводом чијег је права настао сукоб, а тим решењем Уставни суд „поништава и акте које је донео ненадлежни орган. Чини се да би правило о дејству решења везано за достављање могло бити делотворније везивањем дејства решења за његово достављање оном органу који је решењем проглашен надлежним, односно за дан објављивања решења у службеном гласилу.

(5) Када је у питању уређивање *йосйуйка оглучивања о изборним сйоровима* (чл. 75–79) Закон је у суштини преузео решење из ранијег закона, којим су на истоветан начин била утврђена лица која могу Уставном суду поднети захтев за одлучивање о изборном спору, садржина захтева, рок за његово подношење, те достављање захтева на одговор органу за спровођење избора у вези са чијом се активносту покреће изборни спор. Уставни суд одлуком поништава цео или делове изборног поступка ако утврди да је у изборном поступку постојала доказана неправилност која је имала битан утицај на изборни резултат. Одлука Суда о поништењу изборног поступка, односно његовог дела производи дејство од дана достављања надлежном органу, а спорни изборни поступак или његов део има се поновити у року од десет дана од дана достављања одлуке. Иначе, у нашој правној струци преовлађује становиште по коме су ова законска решења у претходном периоду увелико „оногоућавала“ Уставни суд у заштити изборних права. Но упркос томе, ни уставотворац, а ни законодавац није ништа учинио како би ова функција Уставног суда у заштити изборног права постала и делотворна.

Поред наведеног, сходну примену одредаба овог поступка Закон предвиђа и у случају *оглучивања Суда йо жалби на одлуку донейу у вези са йойврђивањем мандайа народних йосланика* (члан 101. став 5. Устава), одређујући да жалбу може поднети кандидат за народног посланика и подносилац предлога кандидата. Следећи уставни налог о хитности поступка према којем Уставни суд мора одлучити по жалби у року од 72 сата, Закон прописује да је орган против чије је одлуке поднета жалба дужан да, у року

од 24 сата од подношења жалбе, достави потребну документацију Уставном суду. Непостојање норме у Уставу и Закону којом би се прописао посебан рок за подношење ове жалбе, уз речено упућивање на сходну примену одредаба чл. 75–78. Закона и на одлучивање Суда по овој жалби, има за последицу то да је рок за њено подношење 15 дана од верификације мандата. Са становишта хитности поступка конституисања Народне скупштине, а и иначе, чини се неоснованом очигледна несразмера постављених рокова, који се за поступање и одлучивање Суда о спорном питању одређују на сате, а за подношење жалбе рок се уистину уопште и не прописује, већ се само, да би примена Уставом уведеног жалбеног средства уопште била могућа, „позајмицом“ из другог поступка, неадекватно одређује на 15 дана.

(6) *Послужујак одлучивања о забрани рада њолишичке сиранке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице* уређен је одредбама чл. 80. и 81. Предлог за покретање поступка за одлучивање Суда о забрани рада наведених асоцијација могу да поднесу Влада, Републички јавни тужилац и орган који је надлежан за упис ових асоцијација у регистар. Дакле, како би ови спорови били што мање „политички мотивисани“, у Закону су таксативно наведени субјекти који могу поднети предлог за покретање ових поступака. То су само три државна органа који иначе имају одговарајуће надлежности у овој области. Одлука Суда којом се забрањује рад доставља се надлежном органу, а са даном достављања наведена организација брише се из одговарајућег регистра.

(7) *Изјављивање уставне жалбе и покретање њослужика њо уславној жалби* (чл. 82–92) законодавац везује за испуњеност услова који су утврђени у члану 170. Устава. Међутим, поред тога, уставна жалба, по Закону, може се изјавити Уставном суду и када нису исцрпена правна средства, ако је подносиоцу жалбе повређено право на суђење у разумном року. О сагласности овог законског решења са Уставом озбиљно би се могло расправљати.

Закон, даље, одређује да подносилац уставне жалбе може бити свако лице, а на основу његовог писменог овлашћења, жалбу може у његово име изјавити друго физичко лице, државни орган или други орган надлежан за праћење и остваривање људских и мањинских права и слобода. Рок за изјављивање уставне жалбе је 30 дана од дана достављања појединачног акта или предузимања радње којом се повређује или ускраћује људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом. Уставни суд ће дозволити повраћај у пређашње стање лицу које из оправданих разлога пропусти рок

за подношење уставне жалбе, под условом да у року од 15 дана од престанка разлога који је изазвао пропуштање истовремено са предлогом за повраћај у пређашње стање поднесе и уставну жалбу. Истеком три месеца од дана пропуштања не може се тражити повраћај у пређашње стање.

Закон прописује обавезну садржину уставне жалбе и обавезне прилоге – препис оспореног појединачног акта, доказ да су исцрпена правна средства и други докази од значаја за одлучивање. Улагање уставне жалбе не спречава примену појединачног акта или радње против којих је изјављена, али, на предлог подносиоца, Уставни суд може одложити извршење појединачног акта или радње ако би извршење проузроковало ненадокнадиву штету подносиоцу, а одлагање није супротно јавном интересу, нити би се одлагањем нанела већа штета трећем лицу.

Одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба односи се и на лица која нису поднела уставну жалбу, ако је појединачним актом или радњом повређено или ускраћено Уставом зајемчено право и слобода више лица која се налазе у истој правној ситуацији.

У поступку одлучивања по поднетим уставним жалбама Уставни суд доноси одлуку, кад уставну жалбу усваја или одбија као неосновану, а решење, кад обуставља поступак или одбацује уставну жалбу ако нису испуњене процесне претпоставке за поступања по њој. Одлуком којом се усваја уставна жалба, а на основу утврђења Суда да је оспореним појединачним актом или радњом повређено или ускраћено људско или мањинско право или слобода зајемчена Уставом, Суд ће поништити појединачни акт, односно забранити даље вршење радње или наредити вршење одређене радње и одредити да се отклоне штетне последице, у одређеном року. Одлука Суда којом се усваја уставна жалба има правно дејство од дана достављања учесницима у поступку и правни је основ за подношење захтева за накнаду штете или отклањање других штетних последица пред за то надлежним органом. Решење Закона по коме Уставни суд може поништити оспорени појединачни акт било ког државног органа изазвало је посебне расправе о томе да ли такво дејство треба и може да има одлука Уставног суда када се жалбом оспорава одлука Врховног (касационог) суда и других судова, а потом како би се извршавала евентуално таква одлука и да ли су редовни судови везани ставом израженим у одлуци Уставног суда по уставној жалби. Већ сада је неспорно да ће се ово законско решење морати ближе сагледати и од стране самог законодавца.

Закон установљава и Комисију за накнаду штете (која се формира актом министра надлежног за правосуђе), којој се подносилац усвојене уставне жалбе може обратити ради постизања споразума о висини накнаде, а за случај да се споразум не постигне или Комисија не одлучи по захтеву у року од 30 дана, подносилац уставне жалбе може код надлежног суда поднети тужбу за накнаду штете (члан 90).

(8) *Посиуџак њо жалби орјана ауџиономне њокрајине, односно орјана јединице локалне самоуџраве* против појединачних аката и радњи државног органа или органа јединице локалне самоуправе, којима се онемогуђава вршење надлежности аутономне покрајине, односно локалне самоуправе предмет је уређивања чл. 91. и 92. Закона. За поступање Уставног суда у овом поступку Закон упуђује на сходну примену оних својих одредаба које уређују поступање по уставној жалби (чл. 82–88), а непосредно уређује само могуђу садржину одлуке коју Суд доноси кад утврди да је жалба основана („поништиће појединачни акт, односно забраниће даље вршење или наредити вршење одређене радње и одредити да се уклоне штетне последице“) и прописује да одлука има правно дејство од дана достављања учесницима у поступку. Овакав начин (не)уређивања овог поступка подложен је критици с обзиром на то да су у питању важни уставноправни односи које Устав установљава као инструменте „заштите покрајинске аутономије“ (члан 187. став 1. Устава), односно „заштите локалне самоуправе“ (члан 193. став 1), а да је Уставни суд, као орган који треба да одлучује у тим споровима, остављен без прописане процедуре у којој ће то чинити.

(9) *Посиуџак одлучивања о њовреди Усџава од сџране ѡпредседника Реџублике* (чл. 93–98), који претходи поступку одлучивања Народне скупштине о разрешењу председника Републике, може пред Уставним судом да покрене Народна скупштина, на предлог једне трећине народних посланика. Уставном суду се, у овом случају, мора поднети акт о покретању поступка који садржи правни основ, назнаку одредаба Устава које су повређене и доказе о повреди Устава. Након што утврди да је поступак покренут у складу са Уставом и законом, Уставни суд доставља председнику Републике на одговор акт Народне скупштине, а потом заказује расправу. Рокове у овом поступку одређује Уставни суд водећи рачуна да, по Уставу, има обавезу да поступак оконча у року од 45 дана. У овом поступку Уставни суд је ограничен да одлучује о постојању само оних повреда одредаба Устава које су наведене у акту Народне скупштине. Уставни суд је обавезан да обустави поступак ако Народна скупштина повуче акт о покретању поступка и ако у току

поступка престане функција председника Републике. Одлука Уставног суда о повреди Устава од стране председника Републике има правно дејство од дана достављања Народној скупштини.

(10) Посџуџак љо жалби судија, јавних џужилаца и заменика јавних џужилаца на одлуку о џресџанку функције (чл. 99–103) могу да покрену ова лица подношењем жалбе Уставном суду, у року од 30 дана од достављања одлуке о престанку функције. После пријема одговора доносиоца одлуке, Уставни суд заказује расправу, са које може да искључи јавност. Одлуком, Уставни суд може усвојити жалбу и поништити одлуку о разрешењу или одбити жалбу. Одлука Суда производи правно дејство од дана достављања учесницима у поступку.

Закон упућује на примену ових одредаба и у поступку одлучивања по жалби на одлуку *Високој савџта судсџва* „у случајевима прописаним законом“. И у уређивању овог поступка видна је поднормираност, што ће се свакако одразити на остваривање ове надлежности Суда.

6. Део V Закона који чини само један члан (члан 104) **џосвећен је „извршењу аката Уставног суда“**. Извршење аката Уставног суда утврђено је као обавеза државних и других органа, организација којима су поверена јавна овлашћења, политичких странака, синдикалних организација, удружења грађана или верских заједница, у оквиру њихових права и дужности. „У случају потребе“ (што се може разумети као одбијање или немогућност извршења одлуке, односно решења Уставног суда), извршење ће обезбедити Влада, а на начин који утврди Уставни суд својим посебним решењем. Чини се да ово законско решење неће битније унапредити механизам извршавања одлука Уставног суда, тим пре што се Уставном суду намеће обавеза да у сваком конкретном случају када Влада обезбеђује извршење одлуке одреди начин њиховог извршења, и то посебним решењем, иако Устав каже да Суд то чини само када је „то потребно“.

7. Одрџбе о односу Уставног суда и Народне скупштинџине **чине Део VI Закона** (чл. 105–107) и предвиђају да Народна скупштина у поступку који се води пред Уставним судом у којем је предмет оцене закон или други општи акт Скупштине има статус учесника у поступку, али установљава и институт обраћања Уставног суда Народној скупштини, по посебним основима, и то: 1) обавештавање Народне скупштине о стању и проблемима остваривања уставности и законитости у Републици, давање мишљења и указивање на потребу доношења и измену закона, и потребу предузимања других мера ради заштите уставности и законитости,

и 2) обавештавање Народне скупштине да надлежни орган није донео општи акт за извршавање одредаба Устава, закона или другог општег акта, иако је био дужан да такав акт донесе. Ова решења преузета су из ранијег Закона и по својој садржини, чини се, да више приличе систему скупштинске владавине, него Уставом успостављеном принципу поделе власти.

8. Сарадња Уставног суда са државним и другим органима и организацијама и међународна сарадња предмет је уређивања **VII дела Закона** (чл. 108. и 109). Уставни суд у остваривању својих функција сарађује са државним и другим органима и организацијама, научним и другим установама, привредним друштвима и другим правним лицима, у питањима од интереса за очување уставности и законитости, а међународну сарадњу остварује са страним и међународним судовима и међународним организацијама у складу са својом надлежношћу. Чини се да су наведена питања „неприродно спојена“ и да је сарадњу Уставног суда са уставним судовима других земаља и међународним судовима потребно уредити у посебном одељку.

9. Казнене одредбе (члан 110) прописују прекршајну одговорност и новчане казне за непоступања по захтевима Суда за достављање аката и података од значаја за вођење поступка и одлучивање. Но, треба рећи да нам нису знани разлози због којих је изостала казнена одредба за случај неизвршења одлуке Уставног суда, коју је наше досадашње законодавство познавало.

10. Део IX Закона садржи прелазне и завршне одредбе (чл. 111–118). Овим делом Закона: уређује се почетак рада Уставног суда након његовог конституисања на темељу новог Устава; одређује се примена одредаба овог закона на поступке који су започети пре његовог ступања на снагу; одређује се да ће се поступак по уставним жалбама које су поднете од дана проглашења Устава до дана ступања на снагу овог закона спровести по његовим одредбама; одређује се рок од 30 дана од дана ступања Закона на снагу за подношење уставне жалбе против аката који су донети или радњи које су извршене у периоду од проглашења Устава до дана ступања на снагу Закона; уређује се статус судија Уставног суда којима је престала функција државних службеника и намештеника запослених у Служби Уставног суда; утврђује се рок за доношење новог пословника Уставног суда и других аката, те прописује престанак важења Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

III. НЕКОЛИКО НАПОМЕНА О ПОСЛОВНИКУ О РАДУ УСТАВНОГ СУДА ОД 2008. ГОДИНЕ

Доношење Пословника о раду Уставног суда, као акта којим Суд самостално уређује свој начин рада, наравно у оквирима Устава и Закона, већ је традиционално израз аутономије овог суда. Ступање на снагу новог Устава, који је унео значајне промене у области уставног судовања у нас и Закона о Уставном суду, наметнуло је потребу доношења и новог пословника Уставног суда.

Пословником о раду Уставног суда („Службени гласник РС“, број 24/08) као допунским актом у односу на Устав и Закон, Суд је ближе уредио питања своје организације и начина рада, као и правила свог поступања, али и друга питања од значаја за рад Суда која нису уређена Уставом и Законом. У изради новог текста Пословника, Суд је пошао од уставних и законских решења, а потом и од правила рада Суда која су била предмет уређивања дотадашњег пословника о раду Суда, која су се потврдила у досадашњој пракси, посебно у домену нормативне контроле. Нека од тих правила преузета су *in texto* из ранијег пословника, а нека су прецизирана, односно редакцијски „дотерана“. Уз то, Суд је имао у виду и поједина решења која су се афирмисала у раду европских уставних судова, нарочито оних судова који имају богату традицију уставносудске заштите људских слобода и права, као и одређена правила о начину рада и поступања Европског суда за људска права у Стразбуру.

Нови Пословник је знатно обимнији од ранијег пословника (садржи 113 у односу на 55 чланова). Поред нове систематике, у правнотехничком погледу, новина у Пословнику јесте и насловљавање сваког његовог члана (*rubrica*), што одговара потребама праксе, јер се тиме омогућава лакше и једноставније сналажење у његовој нормативној структури. Одредбе Пословника груписане су у девет делова. *Део I. Основне одредбе*, посвећен је предмету Пословника, обележјима Суда и имунитету судија (чл. 1–3). *Део II. Организација Уставног суда* садржи нове одредбе о седницама Суда, правима и дужностима председника, заменика и судија, службеној легитимацији и службеној одећи судија и одредбе о секретару и Стручној служби Суда (чл. 4–17). *Део III. Пословника уређује поједина питања поступка, избора и разрешења председника и заменика председника Суда* и поступка утврђивања испуњености услова за разрешење судија Уставног суда“ (чл. 18–27). *Део IV*, који је насловљен „Начин рада Уставног суда“, садржи одредбе о седницама Суда, радним телима Суда – комисијама и одборима за уставне жалбе (чл. 28–38). У *Делу V*.

Послужавак њед Уставним судом (чл. 39–94) – који је и најобухватнији део Пословника – уређена су ближе и детаљније питања пријема поднесака и ток поступка пред Уставним судом, потом поједини поступци, акти Суда (израда и достављање, преиспитивање аката и правних ставова Суда, извршење аката) и др. *Јавности рада* Уставног суда посвећен је *VI. Део* Пословника (чл. 95–101), који садржи одредбе о начину остваривања јавности рада, присуству представника јавног информисања, чувању тајности података, конференцијама за штампу, саопштењима за јавност и забрани јавног изјашњавања о „живим предметима“. *Део VII. Пројрам, план и њрејед рада Уставног суда* чине одредбе чл. 102. и 103. Закона. У *Делу VIII. Осјале одредбе* (чл. 104–110) уређено је поступање са предметима за које Уставни суд није надлежан и утврђена обавеза доношења правила о унутрашњем реду, пријему странака и радном времену у Суду и утврђен поступак измена и допуна Пословника. И на крају, *Прелазне и завршне одредбе* Пословника (чл. 111–113) имају уобичајену садржину.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Свесни стварне улоге и могућности правних текстова у реалности уопште, а посебно у условима крхке демократије као што је наша, ипак се надамо да ће решења садржана у три нова акта о Уставном суду (Уставу, Закону и Пословнику), у понечему убудуће промењени – допуњени и прецизирани, допринети да Уставни суд Србије у времену које долази значајније утиче на утемељење владавине права у Републици Србији и тако оправда разлоге свог постојања. Пут којим Уставни суд иде ка том циљу ни данас није нимало лак. Тога морају бити свесни сви они који имају уставну обавезу да стварају услове за јачање уставносудске функције. Понајпре судије Уставног суда, који морају непорециво рећи шта је уставно и законито а шта није, независно од тога ко чини повреду Устава и закона.

Београд, 15. септембар 2008.

ЗАКОН О УСТАВНОМ СУДУ

ЗАКОН О УСТАВНОМ СУДУ*

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Уређење Уставног суда, поступак пред Уставним судом и правно дејство одлука Уставног суда уређују се овим законом.

Члан 2.

Уставни суд одлучује о питањима из своје надлежности утврђене Уставом Републике Србије (у даљем тексту: Устав) и врши друге послове одређене Уставом и законом.

Члан 3.

Рад Уставног суда је јаван.

Јавност се обезбеђује јавним расправљањем у поступку пред Уставним судом, објављивањем одлука, давањем саопштења средствима јавног информисања и на други начин.

Уставни суд може искључити јавност само ради заштите интереса националне безбедности, јавног реда и морала у демократском друштву, као и ради заштите интереса малолетника или приватности учесника у поступку.

Искључење јавности не односи се на учеснике у поступку, њихове пуномоћнике и представнике стручне јавности.

Судија не може јавно износити своје мишљење о питању које је предмет спора пред Уставним судом.

Члан 4.

Свако лице може захтевати да му се омогући увид у списе предмета и да му се дозволи препис списка, у складу са законом који уређује слободан приступ информацијама од јавног значаја.

* „Службени гласник РС”, број 109 од 28. новембра 2007. године.

Увид у списе предмета и препис списка неће се дозволити ако постоје разлози за искључење јавности и у другим случајевима, у складу са законом.

Члан 5.

Поступак пред Уставним судом води се на српском језику уз употребу ћириличног писма.

Службена употреба других језика и писама, у поступку пред Уставним судом, врши се у складу са законом који уређује употребу тих језика и писама.

Члан 6.

У поступку пред Уставним судом не плаћа се такса.

Учесници у поступку пред Уставним судом сnose своје трошкове, ако Уставни суд не одреди друкчије.

Уставни суд може накнадити трошкове другим позваним лицима и одредити накнаду за њихово учешће у поступку.

Члан 7.

Одлуке Уставног суда су коначне, извршне и општеобавезујуће.

Начин и поступак извршења одлука Уставног суда уређују се овим законом.

Члан 8.

О питањима поступка пред Уставним судом која нису уређена овим законом сходно се примењују одредбе одговарајућих процесних закона.

О питањима поступка која нису уређена овим законом или одредбама процесних закона, Уставни суд ће одлучити у сваком конкретном случају.

Члан 9.

Уставни суд доноси опште и појединачне акте, већином гласова свих судија, изузев у случају прописаном овим законом.

Члан 10.

Уставни суд има Пословник о раду Уставног суда (у даљем тексту: Пословник) којим се ближе прописује организација, начин и јавност рада и поступак пред Уставним судом.

Пословник се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“.

II. ИЗБОР, ИМЕНОВАЊЕ И ПРЕСТАНАК ДУЖНОСТИ СУДИЈА УСТАВНОГ СУДА

Члан 11.

Уставни суд чини 15 судија, који се бирају и именују на начин прописан Уставом.

Приликом ступања на дужност судије полажу заклетву пред председником Народне скупштине.

Текст заклетве гласи: „Заклињем се да ћу се у свом раду придржавати Устава и закона и да ћу своју дужност обављати часно, савесно и непристрасно“.

Члан 12.

Председник Уставног суда дужан је да шест месеци пре истека периода од девет година на који је именован, односно изабран судија Уставног суда, обавести о томе овлашћеног предлагача и Народну скупштину.

Члан 13.

Судија Уставног суда подноси захтев да му престане дужност пре истека периода на који је изабран, односно именован, овлашћеном предлагачу за избор, односно именовање, Народној скупштини и председнику Уставног суда.

Ако Народна скупштина не донесе одлуку о захтеву из става 1. овог члана у року од три месеца од дана подношења захтева, судији Уставног суда дужност престаје по сили закона истеком тог рока, а то се констатује решењем које доноси председник Уставног суда.

У случају смрти судије Уставног суда председник Уставног суда о томе обавештава овлашћеног предлагача и Народну скупштину.

Члан 14.

О испуњењу услова за старосну пензију судије, председник Уставног суда обавештава овлашћеног предлагача за избор, односно именовање и Народну скупштину, најкасније шест месеци пре испуњења услова.

У случају из става 1. овог члана овлашћени предлагач је дужан да покрене поступак за престанак дужности судије Уставног суда.

Ако Народна скупштина не донесе одлуку о престанку дужности судије који је испунио услове за старосну пензију, том судији дужност престаје даном испуњења услова, а то се констатује решењем које доноси председник Уставног суда.

Члан 15.

Судија Уставног суда разрешава се ако постане члан политичке странке, повреди забрану сукоба интереса, трајно изгуби радну способност за дужност судије Уставног суда, буде осуђен на казну затвора или за кажњиво дело које га чини недостојним дужности судије Уставног суда.

Испуњеност услова за разрешење судије Уставног суда утврђује Уставни суд.

Поступак за разрешење покрећу овлашћени предлагачи за избор, односно именовање судија Уставног суда. Иницијативу за покретање поступка за разрешење може да поднесе Уставни суд.

Члан 16.

Судија Уставног суда не може вршити другу јавну или професионалну функцију, нити посао, изузев професуре на правном факултету у Републици Србији.

Јавном или професионалном функцијом или послом, у смислу овог закона, не сматра се деловање у културно-уметничком, хуманитарном, спортском или другом удружењу, без накнаде.

О деловању из става 2. овог члана судија Уставног суда је дужан да обавести Уставни суд.

Професуром на правном факултету у смислу овог закона сматра се обављање наставе на факултету у звању редовног или ванредног професора.

У случају сумње у постојање сукоба интереса, судија Уставног суда може се обратити Уставном суду ради давања мишљења.

Члан 17.

Губитак радне способности за дужност судије Уставног суда утврђује се на основу стручног налаза и мишљења овлашћене здравствене установе.

Члан 18.

Надлежни суд, односно други државни орган дужан је да достави овлашћеном предлагачу за избор, односно именовање судије Уставног суда и Уставном суду, правноснажну одлуку о осуди судије Уставног суда на казну затвора или за друго кажњиво дело.

Члан 19.

У току поступка за утврђивање испуњености услова за разрешење, судија Уставног суда може бити удаљен са дужности.

Одлука о удаљењу судије Уставног суда доноси се на предлог председника Уставног суда.

Одлука о удаљењу председника Уставног суда доноси се на предлог најмање троје судија Уставног суда.

Одлуку о удаљењу доноси Уставни суд, већином гласова свих судија, у складу са Пословником.

Члан 20.

У случају да судији Уставног суда престане дужност пре истека рока на који је изабран, односно именован, овлашћени предлагач предлаже два кандидата за избор, односно именовање.

Предлог из става 1. овог члана доставља се органу надлежном за избор, односно именовање у року од три месеца од дана обавештавања о престанку дужности судије Уставног суда.

Ако је судија Уставног суда коме је престала дужност био са територије аутономне покрајине, кандидати за избор, односно именовање морају бити са територије аутономне покрајине.

Члан 21.

Судија Уставног суда коме је престала дужност има право на накнаду плате у трајању од шест месеци у висини плате судије Уставног суда.

Право на накнаду плате престаје пре протека рока од шест месеци ако судија коме је престала функција заснује радни однос или стекне право на пензију, а може бити продужено за још шест месеци ако у тих шест месеци стиче право на пензију.

Судија Уставног суда коме је дужност престала због испуњења услова за старосну пензију, односно који је разрешен због чланства у политичкој странци, повреде забране сукоба интереса, осуде на казну затвора или за кажњиво дело које га чини недостојним дужности судије Уставног суда, нема право на накнаду плате из ст. 1. и 2. овог члана.

III. УРЕЂЕЊЕ УСТАВНОГ СУДА

Члан 22.

Седиште Уставног суда је у Београду.

Члан 23.

Уставни суд има председника.

Председника Уставног суда бирају судије Уставног суда из свог састава, на предлог најмање троје судија, тајним гласањем, већином гласова свих судија, на период од три године, са могућношћу поновног избора.

Ако председник Уставног суда не буде изабран, функцију председника, до избора, врши заменик председника, односно најстарији судија.

Члан 24.

Председник Уставног суда представља Уставни суд, сазива седнице, предлаже дневни ред и председава седницама, усклађује рад Уставног суда, стара се о спровођењу аката Уставног суда и врши друге дужности утврђене овим законом, Пословником и другим актима Уставног суда.

Председник Уставног суда истовремено обавља и дужност судије.

Члан 25.

Уставни суд има заменика председника, који замењује председника Уставног суда, у случају његовог одсуства или спречености.

Одредбе овог закона о избору и мандату председника Уставног суда сходно се примењују и на избор и мандат заменика председника.

Заменик председника Уставног суда истовремено обавља и дужност судије.

Члан 26.

Уставни суд има секретара, који се поставља већином гласова свих судија, на период од пет година и може бити поново постављен.

Секретар руководи Стручном службом Уставног суда и за свој рад је одговоран Уставном суду.

Секретар Уставног суда може имати заменика, кога поставља Уставни суд већином гласова свих судија, на период од пет година и који може бити поново постављен.

Секретар и заменик секретара Уставног суда имају статус државног службеника на положају.

Услови за постављење секретара и заменика секретара одређују се актом Уставног суда.

Члан 27.

За обављање стручних и других послова Уставни суд образује Стручну службу.

Организација, послови и начин рада Стручне службе ближе се уређују актом Уставног суда.

На права и обавезе запослених у Стручној служби примењују се прописи који уређују права и дужности државних службеника и намештеника.

Члан 28.

Средства за рад и функционисање Уставног суда обезбеђују се у буџету Републике Србије, на предлог Уставног суда.

Уставни суд самостално располаже средствима из става 1. овог члана, у складу са законом и Пословником.

IV. ПОСТУПАК ПРЕД УСТАВНИМ СУДОМ И ПРАВНО ДЕЈСТВО ЊЕГОВИХ ОДЛУКА

1. Опште одредбе

а) Учесници у њосџуџку

Члан 29.

Учесници у поступку пред Уставним судом су:

1) државни органи, органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, народни посланици, у поступку за оцену уставности или законитости (у даљем тексту: овлашћени предлагач);

2) свако по чијој је иницијативи покренут поступак за оцену уставности или законитости (у даљем тексту: иницијатор);

3) доносилац закона, статута аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе и другог општег акта (у даљем тексту: општи акт) који је предмет оцењивања уставности или законитости, као и стране које су закључиле колективни уговор;

4) политичка странка, синдикална организација или удружење грађана чији је статут или други општи акт предмет оцењивања уставности или законитости или о чијој се забрани рада одлучује;

5) верска заједница о чијој се забрани рада одлучује;

б) свако по чијем се захтеву води поступак за одлучивање о изборном спору за које законом није одређена надлежност судова, као и орган за спровођење избора у вези са чијом изборном активносту се покреће спор;

7) државни и други органи који прихватају, односно одбијају надлежност, као и свако ко због прихватања, односно одбијања надлежности није могао да оствари своје право;

8) Влада, Републички јавни тужилац и орган надлежан за упис у регистар политичких странака, синдикалних организација, удружења грађана или верских заједница, у поступку за забрану рада политичких странака, синдикалних организација, удружења грађана или верских заједница;

9) подносилац уставне жалбе, као и државни орган, односно организација којој су поверена јавна овлашћења против чијег је појединачног акта или радње изјављена уставна жалба;

10) орган одређен статутом аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе у поступку по жалби ако се појединачним актом или радњом државног органа или органа јединице локалне самоуправе онемогућава вршење надлежности аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, као и орган против чијег је појединачног акта или радње изјављена жалба;

11) Народна скупштина и председник Републике када се одлучује о постојању повреде Устава у поступку за његово разрешење;

12) судије, јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца у поступку по жалби на одлуку о престанку функције, као и орган који је донео одлуку о престанку функције;

13) друга лица у складу са законом.

У поступку пред Уставним судом могу учествовати и друга лица која Уставни суд позове.

Члан 30.

У поступку пред Уставним судом орган или организацију представљају њихови овлашћени представници.

У поступку пред Уставним судом могу учествовати и лица која овласти учесник у поступку.

Члан 31.

Учесник у поступку има право да даје предлоге и дужност да пружа потребне податке и обавештења у току поступка и на расправи, да подноси доказе и да предузима друге радње од значаја за одлучивање Уставног суда.

Учесник у поступку има право да изнесе и образложи свој став и разлоге током поступка, као и да даје одговор на наводе и разлоге других учесника у поступку.

Учесник у поступку може у току поступка одустати од предлога, захтева, жалбе, односно иницијативе.

б) Претходни ѿсѿуѿак

Члан 32.

Поднесци упућени Уставном суду предају се преко поште или непосредно Уставном суду и морају бити потписани.

Предлог, иницијатива, односно други поднесак сматра се поднетим оног дана када је предат Уставном суду.

Ако је предлог, иницијатива, односно други поднесак упућен преко поште препоручено, дан предаје пошти сматра се као дан предаје Уставном суду.

Члан 33.

На захтев Уставног суда, одговор на предлог, иницијативу и решење о покретању поступка за оцењивање уставности, односно законитости општег акта, даје доносилац тог акта, односно орган кога он овласти.

Поводом иницијативе за оцену уставности закона, односно уставности или законитости другог општег акта који доноси Народна скупштина, Уставни суд може, пре покретања поступка, да затражи мишљење од Народне скупштине.

Поводом иницијативе за оцену уставности статута аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, Уставни суд може, пре покретања поступка, да затражи мишљење од скупштине аутономне покрајине, односно скупштине јединице локалне самоуправе.

Члан 34.

Дносилац оспореног општег акта дужан је да у року који одреди Уставни суд, а који не може бити краћи од 15 дана, достави оспорени општи акт и потребну документацију и да пружи податке и обавештења од значаја за вођење поступка и одлучивање.

Државни и други органи, организације које врше јавна овлашћења, правна и физичка лица, дужна су да, на захтев Уставног суда, у року који не може бити краћи од 15 дана, доставе податке и обавештења од значаја за поступак и одлучивање Уставног суда.

Ако у одређеном року Уставни суд не добије одговор, мишљење, тражене податке и обавештења, поступак се може наставити.

Члан 35.

У поступку пред Уставним судом, од учесника у поступку и других лица, прикупљају се подаци, обавештења, мишљења и докази, те обављају друге радње које су од значаја за расправљање и одлучивање

на седници Уставног суда, а нарочито: да ли је Уставни суд надлежан за одлучивање; да ли је предлог поднет од овлашћеног предлагача, односно да ли су предлог или иницијатива потпуни и разумљиви; да ли су достављени потребни прилози и прибављена потребна обавештења и документа; да ли су испуњене и друге процесне претпоставке за вођење поступка.

У поступку пред Уставним судом одређује се судија известилац, у складу са Пословником.

Члан 36.

Уставни суд одбациће предлог, иницијативу, уставну жалбу, захтев, односно други акт којим се покреће поступак:

- 1) кад утврди да није надлежан за одлучивање;
- 2) ако није поднет у одређеном року;
- 3) кад у остављеном року подносилац није отклонио недостатке који онемогућавају поступање;
- 4) кад за вођење поступка и одлучивање не постоје друге претпоставке утврђене законом.

Кад Уставни суд утврди да није надлежан за одлучивање, може предлог, иницијативу, захтев, уставну жалбу, односно други акт којим се покреће поступак, уступити надлежном органу.

в) Јавна расправа

Члан 37.

Уставни суд одржава јавну расправу, у поступку оцењивања уставности или законитости, у поступку одлучивања о изборним споровима, као и у поступку за забрану рада политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице.

Уставни суд може одлучити да се не одржи јавна расправа у поступку оцењивања уставности или законитости: ако оцени да је у току поступка ствар довољно разјашњена и да, на основу прибављених доказа, може одлучити и без одржавања јавне расправе; ако је о истој ствари већ одлучивао, а нису дати нови разлози за другачије одлучивање у тој ствари, као и ако постоје услови за обуставу поступка.

Уставни суд може одржати јавну расправу и у другим случајевима кад оцени да је одржавање јавне расправе потребно, а нарочито

кад се ради о сложеном уставно–правном питању или кад се постави питање уставности или законитости о коме не постоји став Уставног суда.

Члан 38.

На јавну расправу позивају се сви учесници у поступку ради излагања ставова и давања потребних обавештења.

Ако је то од интереса за оцену уставности или законитости, Уставни суд може на јавну расправу позвати представнике органа и организација који су одговорни за извршавање предметног општег акта.

На јавну расправу позивају се, кад је то потребно, представници органа и организација, научни и јавни радници, као и друга лица, ради давања мишљења и објашњења.

Члан 39.

Одсуство појединих учесника у поступку на јавној расправи не спречава Уставни суд да одржи јавну расправу и да донесе одлуку.

Члан 40.

Уставни суд може јавну расправу одложити или прекинути ради прибављања потребних података, обавештења и мишљења, као и у другим оправданим случајевима.

Члан 41.

Друга питања која се односе на јавну расправу ближе се уређују Пословником.

г) Облици рада Уставног суда

Члан 42.

Уставни суд одлучује о питањима из своје надлежности на седници.

Седнице Уставног суда заказује и њима руководи председник Уставног суда.

На седници Уставног суда води се записник.

Начин рада и одлучивање на седници Уставног суда уређују се Пословником.

Уставни суд може, ради разјашњења ствари у предмету, одржавати и друге седнице, у складу са Пословником.

Члан 43.

Уставни суд образује комисије као стална радна тела.

Уставни суд може образовати и повремена радна тела.

Стална и повремена радна тела из ст. 1. и 2. овог члана, образују се у складу са Пословником.

г) Акџи Усџавној суда

Члан 44.

Уставни суд доноси одлуке, решења и закључке.

Члан 45.

Уставни суд одлуком:

1) утврђује да закон, статут аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе и други општи акт није у сагласности с Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, односно да у време важења није био у сагласности са Уставом;

2) утврђује да закон који је изгласан, а није указом проглашен, није у сагласности са Уставом;

3) утврђује да потврђени међународни уговор није у сагласности са Уставом;

4) утврђује да статут аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе или други општи акт није у сагласности са законом, односно да у време важења није био у сагласности са законом;

5) утврђује да колективни уговор није у сагласности са Уставом и законом;

6) одређује начин отклањања последица које су настале услед примене општег акта који није у сагласности с Уставом или законом;

7) одлучује о изборним споровима за које законом није одређена надлежност судова;

8) забрањује рад политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице;

9) одлучује о уставној жалби;

10) одлучује о жалби органа аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе у поступку ако се појединачним актом или радњом државног органа или органа јединице локалне

самоуправе онемогућава вршење надлежности аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе;

11) одлучује у поступку о постојању повреде Устава од стране председника Републике;

12) одлучује у поступку по жалби судија на одлуку о престанку функције и друге одлуке Високог савета судства;

13) одлучује у поступку по жалби јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције;

14) одбија предлог за утврђивање неуставности или незаконитости.

Члан 46.

Уставни суд решењем:

1) покреће поступак;

2) решава о сукобу надлежности између државних и других органа, у складу са Уставом;

3) обуставља извршење појединачног акта, односно радње и укида меру обуставе или одбацује захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње;

4) одлаже ступање на снагу одлуке органа аутономне покрајине;

5) не прихвата иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности или незаконитости;

6) одређује начин извршења одлуке или решења Уставног суда;

7) обуставља поступак у случајевима из чл. 57, 88. и 97. овог закона;

8) одбацује захтев за оцењивање уставности или законитости општег акта о коме је већ одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произилази да има основа за поновно одлучивање;

9) одбацује уставну жалбу ако нису испуњене процесне претпоставке.

Члан 47.

Одлука и решење Уставног суда садржи: увод, изреку и образложење.

Члан 48.

Кад не доноси друге акте, Уставни суд доноси закључке.

Члан 49.

Одлуке Уставног суда, изузев одлуке по уставној жалби, објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“, као и у службеном гласилу у коме је објављен статут аутономне покрајине, други општи акт и колективни уговор, односно на начин на који је објављен општи акт о коме је Уставни суд одлучивао.

У „Службеном гласнику Републике Србије“ може се објавити одлука по уставној жалби, као и решења која су од ширег значаја за заштиту уставности и законитости.

2. Поступак за оцењивање уставности или законитости општих аката

Члан 50.

Поступак за оцењивање уставности или законитости општег акта покреће се предлогом овлашћеног предлагача или решењем о покретању поступка.

Поступак за оцену уставности или законитости Уставни суд може да покрене самостално, на основу одлуке коју доноси двотрећинском већином гласова свих судија.

Члан 51.

Предлог, односно иницијатива за оцењивање уставности или законитости општег акта, садржи: назив општег акта, ознаку одребе, назив и број службеног гласила у коме је објављен, разлоге на којима се предлог заснива, предлог или захтев како да се одлучи, као и друге податке од значаја за оцењивање уставности или законитости.

Ако општи акт чија се уставност или законитост оспорава није објављен у службеном гласилу, уз предлог се прилаже и оверени препис тог акта.

Члан 52.

Поступак се сматра покренутим даном подношења предлога Уставном суду, односно даном доношења решења о покретању поступка.

Члан 53.

Кад Уставни суд оцени да има основа за покретање поступка поводом иницијативе, поступак покреће решењем.

Кад се иницијативом оспорава уставност или законитост општег акта, осим закона и статута аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, односно појединих одредаба овог акта којима се регулишу питања о којима Уставни суд већ има заузет став или кад је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Уставни суд одлучује без доношења решења о покретању поступка.

Кад Уставни суд нађе да нема основа за покретање поступка поводом иницијативе, иницијативу неће прихватити.

Члан 54.

У поступку оцењивања уставности или законитости Уставни суд није ограничен захтевом овлашћеног предлагача, односно иницијатора.

Кад овлашћени предлагач, односно иницијатор одустане од предлога, односно иницијативе, Уставни суд ће наставити поступак за оцену уставности или законитости, ако за то нађе основа.

Члан 55.

У току поступка, а на захтев доносиоца оспореног општег акта, Уставни суд може, пре доношења одлуке о уставности или законитости, застати са поступком и дати могућност доносиоцу општег акта, да у одређеном року отклони уочене неуставности или незаконитости.

Ако у одређеном року неуставност или незаконитост не буде отклоњена, Уставни суд ће наставити поступак.

Члан 56.

Уставни суд може у току поступка, до доношења коначне одлуке, обуставити извршење појединачног акта или радње која је предузета на основу општег акта чија се уставност или законитост оцењује, ако би њиховим извршавањем могле наступити неотклоњиве штетне последице.

Ако у току поступка Уставни суд оцени да су разлози обуставе услед измењених околности престали, укинуће меру обуставе извршења појединачног акта, односно радње.

Уставни суд ће одбацити захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње кад доноси коначну одлуку.

Члан 57.

Уставни суд ће обуставити поступак:

1) кад је у току поступка општи акт усаглашен са Уставом или законом, а Уставни суд није оценио да због последица неуставности или незаконитости треба донети одлуку због тога што нису отклоњене последице неуставности или незаконитости;

2) кад у току поступка престану процесне претпоставке за вођење поступка.

Члан 58.

Кад Уставни суд утврди да закон, статут аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, други општи акт или колективни уговор није у сагласности с Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговором, тај закон, статут аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, други општи акт или колективни уговор престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Одредбе потврђеног међународног уговора за које је одлуком Уставног суда утврђено да нису у сагласности са Уставом, престају да важе на начин предвиђен тим међународним уговором и општеприхваћеним правилима међународног права.

Кад Уставни суд утврди да општи акт или колективни уговор није у сагласности са законом, тај општи акт или колективни уговор престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Члан 59.

Кад Уставни суд одреди начин отклањања последица које су настале услед примене општег акта који није у сагласности са Уставом или законом, одлука Уставног суда има правно дејство од дана њеног објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Члан 60.

Закони и други општи акти за које је одлуком Уставног суда утврђено да нису у сагласности с Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, не могу се примењивати на односе који

су настали пре дана објављивања одлуке Уставног суда, ако до тог дана нису правноснажно решени.

Општи акти донети за извршење закона и других општинских аката за које се одлуком Уставног суда утврди да нису у сагласности с Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, неће се примењивати од дана објављивања одлуке Уставног суда, ако из одлуке произилази да су ти општи акти несагласни Уставу општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или закону.

Извршење правноснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може се ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето – обуставиће се.

Члан 61.

Свако коме је повређено право коначним или правноснажним појединачним актом, донетим на основу закона или другог општег акта, за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности с Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, има право да тражи од надлежног органа измену тог појединачног акта.

Предлог за измену коначног или правноснажног појединачног акта, донетог на основу закона или другог општег акта, за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, може се поднети у року од шест месеци од дана објављивања одлуке у „Службеном гласнику Републике Србије“, ако од достављања појединачног акта до подношења предлога или иницијативе за покретање поступка није прошло више од две године.

Члан 62.

Ако се утврди да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице настале услед примене општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, Уставни суд може одредити да се ове последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин.

Члан 63.

Ако се у поступку пред судом опште или посебне надлежности постави питање сагласности закона или другог општег акта са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, суд ће застати са поступком и покренути поступак за оцену уставности или законитости тог акта пред Уставним судом.

Члан 64.

Кад је у току поступка општи акт престао да важи или је усаглашен са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, али нису отклоњене последице неуставности или незаконитости, Уставни суд може одлуком утврдити да општи акт није био у сагласности с Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом. Ова одлука Уставног суда има исто правно дејство као и одлука којом се утврђује да општи акт није у сагласности с Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом.

Члан 65.

Одредбе чл. 50. до 64. овог закона сходно се примењују у поступку одлучивања о сагласности закона и других општих аката са општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима.

3. Поступак за оцену уставности закона пре његовог проглашења

Члан 66.

Уз предлог за оцену уставности закона пре његовог проглашења подноси се и текст изгласаног закона који је оверио секретар Народне скупштине или лице које он на то овласти.

Предлог за оцену уставности закона пре његовог проглашења се не доставља на мишљење Народној скупштини, нити се о њему води јавна расправа.

О томе да је покренут поступак за оцену уставности закона пре његовог проглашења, Уставни суд обавештава председника Републике.

Поступак оцене уставности пре његовог проглашења је хитан и води се у складу са роковима које уређује Устав.

Одлука којом се утврђује да закон који није проглашен није у сагласности са Уставом производи правно дејство од дана проглашења закона.

4. Поступак одлучивања о одлагању ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине

Члан 67.

Влада може у предлогу за оцену уставности или законитости одлуке органа аутономне покрајине која још није ступила на снагу предложити Уставном суду да одложи ступање на снагу оспорене одлуке док Уставни суд не одлучи о њеној уставности или законитости.

Влада је дужна да уз предлог достави текст оспорене одлуке органа аутономне покрајине.

Уставни суд најпре одлучује о предлогу Владе да се одложи ступање на снагу оспорене одлуке, у складу са роковима које уређује Пословник, с тим што оспорену одлуку не доставља на мишљење органу који ју је донео, нити о предлогу води јавну расправу.

Ако Уставни суд донесе решење да одложи ступање на снагу оспорене одлуке органа аутономне покрајине, дужан је да поступак оцењивања уставности или законитости хитно спроведе, у складу са роковима које уређује Пословник.

Решење којим Уставни суд одлаже ступање на снагу оспорене одлуке органа аутономне покрајине, производи правно дејство од дана достављања органу аутономне покрајине који је одлуку донео.

5. Поступак решавања сукоба надлежности

Члан 68.

Уставни суд решава сукоб надлежности из члана 167. став 2. тач. 1. до 4. Устава.

Захтев за решавање сукоба надлежности из става 1. овог члана, подноси један или оба органа који су у сукобу, као и лице поводом чијег је права настао сукоб надлежности.

Члан 69.

Захтев за решавање сукоба надлежности садржи назив органа који прихватају или одбијају надлежност и разлоге на основу којих то чине.

Члан 70.

У случају када органи одбијају надлежност, захтев за решавање сукоба надлежности подноси се у року од 15 дана од дана правноснажности, односно коначности одлуке другог органа који се огласио ненадлежним.

Члан 71.

Поступак за решавање сукоба надлежности сматра се покренутим оног дана кад је захтев предат Уставном суду.

Члан 72.

Рок за одговор органа који су у сукобу надлежности је осам дана од дана достављања.

Члан 73.

Уставни суд може одредити да се до окончања поступка решавања сукоба надлежности Уставног суда прекине поступак пред органима између којих је настао сукоб надлежности.

Члан 74.

Кад Уставни суд реши сукоб надлежности, решење Уставног суда има правно дејство од дана достављања органима који су у сукобу надлежности, односно лицу поводом чијег је права настао сукоб надлежности.

Решењем из става 1. овог члана Уставни суд поништава и акте које је донео ненадлежни орган.

6. Поступак одлучивања о изборним споровима

Члан 75.

Захтев за одлучивање о изборном спору за који законом није одређена надлежност судова може поднети: сваки бирач, кандидат за председника Републике, односно посланика или одборника, као и подносилац предлога кандидата.

Захтев садржи разлоге и доказе због којих се тражи одлучивање о изборном спору.

Захтев се може поднети најкасније у року од 15 дана од дана окончања изборног поступка који се оспорава.

Члан 76.

Уставни суд доставља један примерак поднетог захтева за одлучивање о изборном спору органу за спровођење избора у вези са чијом активношћу се изборни спор покреће, са налогом да у одређеном року достави одговор и потребне изборне акте, односно документацију.

Члан 77.

Ако је неправилност у изборном поступку доказана, а имала је битан утицај на изборни резултат, Уставни суд одлуком поништава цео изборни поступак или делове тог поступка, који се морају тачно означити.

У случају из става 1. овог члана цео изборни поступак или делови тог поступка поновиће се у року од десет дана од дана достављања одлуке Уставног суда надлежном органу.

Члан 78.

Одлука Уставног суда о поништењу целог изборног поступка или делова тог поступка има правно дејство од дана достављања одлуке Уставног суда надлежном органу.

Члан 79.

Жалбу на одлуку донету у вези са потврђивањем мандата народних посланика може поднети кандидат за народног посланика и подносилац предлога кандидата.

У поступку по жалби из става 1. овог члана, орган против чије је одлуке поднета жалба дужан је да у року од 24 сата од подношења жалбе, достави потребну документацију Уставном суду.

Уставни суд дужан је да донесе одлуку у року од 72 сата од подношења жалбе.

Одредбе чл. 75. до 78. овог закона сходно се примењују и у поступку по жалби на одлуку донету у вези са потврђивањем мандата народних посланика.

7. Поступак одлучивања о забрани рада политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице

Члан 80.

Уставни суд одлучује о забрани рада политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице на основу предлога Владе, Републичког јавног тужиоца или органа

надлежног за упис у регистар политичких странака, синдикалних организација, удружења грађана или верских заједница.

У предлогу се наводе разлози и докази због којих се тражи забрана рада политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице.

Члан 81.

Кад Уставни суд забрани рад политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице, та политичка странка, синдикална организација, удружење грађана или верска заједница брише се из одговарајућег регистра даном достављања одлуке Уставног суда надлежном органу.

8. Поступак по уставној жалби

Члан 82.

Уставна жалба може се изјавити против појединачног акта или радње државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење, а којима се повређују или ускраћују људска или мањинска права и слободе зајемчене Уставом, ако су исцрпљена или нису предвиђена друга правна средства или је законом искључено право на њихову судску заштиту.

Уставна жалба може се изјавити и ако нису исцрпљена правна средства, у случају када је подносиоцу жалбе повређено право на суђење у разумном року.

Члан 83.

Уставну жалбу може изјавити свако лице које сматра да му је појединачним актом или радњом државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом.

Уставну жалбу у име лица из става 1. овога члана, на основу његовог писменог овлашћења, може изјавити друго физичко лице, односно државни или други орган надлежан за праћење и остваривање људских и мањинских права и слобода.

Члан 84.

Уставна жалба се може изјавити у року од 30 дана од дана достављања појединачног акта, односно од дана предузимања радње којом се повређује или ускраћује људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом.

Лицу које из оправданих разлога пропусти рок за подношење уставне жалбе, Уставни суд ће дозволити повраћај у пређашње стање ако то лице у року од 15 дана од дана престанка разлога који је изазвао пропуштање, поднесе предлог за повраћај у пређашње стање и ако истовремено са овим предлогом поднесе и уставну жалбу.

После истека три месеца од дана пропуштања не може се тражити повраћај у пређашње стање.

Члан 85.

Уставна жалба мора да садржи име и презиме, јединствени матични број грађана, пребивалиште или боравиште, односно назив и седиште подносиоца уставне жалбе, име и презиме његовог пуномоћника, број и датум акта против кога је жалба изјављена и назив органа који га је донео, назнаку људског или мањинског права или слободе зајемчене Уставом за које се тврди да је повређено са ознаком одредбе Устава којом се то право, односно слобода јемчи, разлоге жалбе и наводе у чему се састоји повреда или ускраћивање, захтев о коме Уставни суд треба да одлучи и потпис подносиоца уставне жалбе.

Уз уставну жалбу се подноси и препис оспореног појединачног акта, докази да су исцрпљена правна средства, као и други докази од значаја за одлучивање.

Члан 86.

Уставна жалба, по правилу, не спречава примену појединачног акта или радње против кога је изјављена.

На предлог подносиоца уставне жалбе, Уставни суд може одложити извршење појединачног акта или радње из става 1. овог члана, ако би извршење проузроковало ненадокнадиву штету подносиоцу, а одлагање није супротно јавном интересу, нити би се одлагањем нанела већа штета трећем лицу.

Члан 87.

Ако је појединачним актом или радњом повређено или ускраћено Уставом зајемчено људско или мањинско право и слобода више лица, а само неки од њих су поднели уставну жалбу, одлука Уставног суда односи се и на лица која нису поднела уставну жалбу, ако се налазе у истој правној ситуацији.

Члан 88.

Уставни суд ће обуставити поступак:

1. ако је уставна жалба повучена;
2. ако орган који је донео оспорени појединачни акт поништи, укине или измени тај акт у складу са захтевом из уставне жалбе или ако је престала радња која је проузроковала повреду или ускраћивање зајемченог Уставом права и слобода, уз сагласност подносиоца уставне жалбе;
3. ако престану друге процесне претпоставке за вођење поступка.

Члан 89.

Одлуком се уставна жалба усваја или одбија као неоснована.

Кад Уставни суд утврди да је оспореним појединачним актом, односно радњом, повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом, поништиће појединачни акт, односно забраниће даље вршење или наредити вршење одређене радње и одредити да се уклоне штетне последице у одређеном року.

Одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба је правни основ за подношење захтева за накнаду штете или отклањања других штетних последица пред надлежним органом, у складу са законом.

Одлука Уставног суда којом је уважена уставна жалба има правно дејство од дана достављања учесницима у поступку.

Члан 90.

На основу одлуке Уставног суда из члана 89. став 3. овог закона, подносилац уставне жалбе може да поднесе захтев за накнаду штете Комисији за накнаду штете, ради постизања споразума о висини накнаде.

Ако захтев за накнаду штете не буде усвојен или по њему Комисија за накнаду штете не донесе одлуку у року од 30 дана од дана подношења захтева, подносилац уставне жалбе може код надлежног суда поднети тужбу за накнаду штете. Ако је постигнут споразум само у погледу дела захтева, тужба се може поднети у погледу остатка захтева.

Актом министра надлежног за правосуђе одређује се састав Комисије из става 1. овог члана и ближе уређује њен рад.

Члан 91.

Одредбе чл. 82. до 88. овог закона сходно се примењују у поступку по жалби органа одређеног статутом аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе ако се појединачним актом или радњом државног органа или органа локалне самоуправе, онемогућава вршење надлежности аутономне покрајине, односно локалне самоуправе.

Члан 92.

Кад Уставни суд у поступку по жалби органа одређеног статутом аутономне покрајине, односно локалне самоуправе утврди да је појединачним актом или радњом државног органа или органа локалне самоуправе онемогућено вршење надлежности аутономне покрајине, односно локалне самоуправе, поништиће појединачни акт, односно забраниће даље вршење или наредити вршење одређене радње и одредити да се уклоне штетне последице.

Одлука Уставног суда из става 1. овог члана има правно дејство од дана достављања учесницима у поступку.

9. Поступак одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике

Члан 93.

Поступак одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике покреће Народна скупштина, на предлог једне трећине укупног броја народних посланика.

Акт о покретању поступка из става 1. овог члана садржи правни основ, одредбе Устава које су повређене и доказе на којима се акт заснива.

Акт о покретању поступка из става 1. овог члана председник Народне скупштине доставља Уставном суду.

Ако Уставни суд утврди да је поступак за разрешење председника Републике покренут у складу са Уставом и законом, акт Народне скупштине којим се покреће поступак одлучивања о повреди Устава доставља се на одговор председнику Републике, у року који Уставни суд одреди.

Члан 94.

После истека рока за одговор, председник Уставног суда заказаће расправу, на коју позива председника Републике и председника Народне скупштине.

Члан 95.

У поступку одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике Уставни суд је ограничен само на одлучивање о повредама одредаба Устава које су наведене у акту Народне скупштине о покретању поступка.

Члан 96.

Уставни суд ће одлучити да ли је председник Републике повредио Устав и одлуку о томе доставиће Народној скупштини и председнику Републике.

Одлуку из става 1. овог члана Уставни суд мора донети у року од 45 дана од дана подношења акта Народне скупштине којим се покреће поступак одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике.

Члан 97.

Уставни суд ће обуставити поступак:

1. ако Народна скупштина повуче акт о покретању поступка;
2. ако у току поступка престане функција председника Републике.

Члан 98.

Одлука Уставног суда о повреди Устава од стране председника Републике има правно дејство од дана достављања одлуке Народној скупштини.

10. Поступак по жалби судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције

Члан 99.

Против одлуке о престанку функције, судија, јавни тужилац и заменик јавног тужиоца може изјавити жалбу Уставном суду у року од 30 дана од дана достављања одлуке.

Орган који је донео одлуку о разрешењу има право на одговор на жалбу у року од 15 дана од дана достављања жалбе.

Члан 100.

После истека рока за достављање одговора на жалбу, Уставни суд заказује расправу на коју позива подносиоца жалбе и представника органа који је донео одлуку о разрешењу.

На расправи из става 1. овог члана може се искључити јавност.

Члан 101.

Уставни суд својом одлуком може усвојити жалбу и поништити одлуку о разрешењу или одбити жалбу.

Члан 102.

Одлука Уставног суда у поступку по жалби судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције има правно дејство од дана достављања учесницима у поступку.

Члан 103.

Одредбе чл. 99. до 102. сходно се примењују и у поступку по жалби против одлуке Високог савета судства, у случајевима прописаним законом.

V. ИЗВРШЕЊЕ АКТА УСТАВНОГ СУДА

Члан 104.

Државни и други органи, организације којима су поверена јавна овлашћења, политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице дужни су да, у оквиру својих права и дужности, извршавају одлуке и решења Уставног суда.

У случају потребе, извршење одлуке и решења Уставног суда обезбедиће Влада, на начин који је утврђен посебним решењем Уставног суда.

VI. ОДНОС УСТАВНОГ СУДА ПРЕМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Члан 105.

Уставни суд обавештава Народну скупштину о стању и проблемима остваривања уставности и законитости у Републици Србији, даје мишљења и указује на потребу доношења и измену закона и предузимање других мера ради заштите уставности и законитости.

Члан 106.

Кад Уставни суд утврди да надлежни орган није донео општи акт за извршавање одредаба Устава, закона или другог општег акта, а био је дужан да такав општи акт донесе, обавестиће о томе Народну скупштину.

Члан 107.

Предлог овлашћеног предлагача и решење о покретању поступка за оцену уставности закона, односно уставности или законитости другог општег акта који је донела Народна скупштина, Уставни суд доставља Народној скупштини на одговор.

Уставни суд доставља Народној скупштини одлуку којом је утврдио да закон или други општи акт који је донела Народна скупштина није у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом.

VII. САРАДЊА СА ДРЖАВНИМ И ДРУГИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА И МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Члан 108.

У остваривању својих функција Уставни суд сарађује са државним и другим органима и организацијама, научним и другим установама, привредним друштвима и другим правним лицима, о питањима од интереса за очување уставности и законитости.

Члан 109.

Уставни суд остварује међународну сарадњу са страним и међународним судовима и међународним организацијама у складу са својом надлежношћу.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 110.

Новчаном казном од 50.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај организација, односно друго правно лице:

1) ако у року не достави Уставном суду оспорени општи акт и потребну документацију и пружи податке и обавештења од значаја за вођење поступка и одлучивање (члан 34. став 1);

2) ако не достави Уставном суду потребне податке и обавештења од значаја за вођење поступка и одлучивање (члан 34. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник новчаном казном од 20.000 до 500.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у организацији, односно другом правном лицу новчаном казном до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у државном и другом органу, новчаном казном до 50.000 динара.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 111.

Првом седницом Уставног суда председава најстарији судија.

Члан 112.

Поступци пред Уставним судом започети пре дана ступања на снагу овог закона, окончаће се по одредбама овог закона.

Члан 113.

Поступак по уставним жалбама поднетим од дана проглашења Устава до дана ступања на снагу овог закона, спровешће се по одредбама овог закона.

Уставна жалба се може изјавити и против појединачног акта или радње државног органа или организације којој је поверено јавно овлашћење, а којим је повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом, ако је тај акт или радња извршена од дана проглашења Устава до дана ступања на снагу овог закона.

Уставна жалба у случају из става 2. овог члана може се изјавити у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 114.

Судија Уставног суда изабран у складу са Уставом Републике Србије („Службени гласник РС”, број 1/90), коме престаје функција, има право на накнаду плате у трајању од шест месеци у висини плате судије Уставног суда.

Право на накнаду плате престаје пре протека рока од шест месеци ако судија коме је престала функција заснује радни однос или стекне право на пензију, а може бити продужено за још шест месеци ако у тих шест месеци стиче право на пензију.

Члан 115.

Државни службеници и намештеници, запослени у Служби Уставног суда Србије, настављају да раде у Уставном суду на пословима на којима су били постављени, односно распоређени до

ступања на снагу овог закона, до доношења решења о постављењу и распоређивању, односно склапања уговора о раду, у складу са актом Уставног суда из члана 27. став 2. овог закона.

Члан 116.

Уставни суд у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона доноси Пословник и акт из члана 27. став 2. овог закона.

Министар надлежан за правосуђе у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона доноси акт из члана 90. став 3. овог закона.

Члан 117.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука („Службени гласник РС”, бр. 32/91, 67/93 и 101/05).

Члан 118.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

РЕГИСТАР ПОЈМОВА ИЗ ЗАКОНА О УСТАВНОМ СУДУ*

А

Акти Уставног суда

- којим се одређују услови за постављање секретара и заменика секретара 26/5
- којим се уређују организација, послови и начни рада Стручне службе 27/2, 115 и 116/1
- општи акти 9
- појединачни акти 9
- в. одлука, решење, закључак
- в. Пословник о раду

Аутономна покрајина

- кандидат за избор односно именовање судије Уставног суда са територије аутономне покрајине 20/3
- органи аутономне покрајине 29/1 тач. 1) и 10)
- доносилац статута Аутономне покрајине 29/1 тач. 3)
- жалба органа аутономне покрајине 29/1 тач. 10), 45. тач. 10), 91 и 92/1
- статут Аутономне покрајине 33/3, 45. тач. 1) и 4), 53/2 и 58/1
- скупштина Аутономне покрајине 33/3
- в. поступак одлучивања о одлагању ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине

Б

Буџет 28/1

В

Верска заједница 29/1 тач. 5) и 104

- в. поступак одлучивања о забрани рада верске заједнице

Влада 29/1 тач. 8), 67/1, 67/2, 67/3, 80/1 и 104/2

Високи савет судства

- в. жалба против одлуке Високог савета судства

Д

Донсилац

- закона 29/1 тач. 3)
- статута аутономне покрајине 29/1 тач. 3)
- јединице локалне самоуправе 29/1 тач. 3)
- општег акта 29/1 тач. 3), 33/1 и 55/1
- оспореног општег акта 34/1 и 55/1

Доношење аката уставног суда

- већином гласова свих судија 9, 19/4, 23/2, 26/1 и 26/3
- двотрећинском већином гласова свих судија 50/2

* Садржи преглед важнијих појмова датих по азбучном реду. Први број означава члан, а број после косе црте означава став у том члану.

Државни орган 18, 29/1 тач. 1), 7) и 9) и 46. тач. 2) и 108

Државни или други орган надлежан за праћење и остваривање људских и мањинских права и слобода 83/2

Државни службеници

- на положају 26/4
- прописи који уређују права и дужности државних службеника и намештеника 27/3
- прелазне и завршне одредбе 115

Ж

Жалба против одлуке Високог савета судства 45. тач. 12) и 103

З

Забрана рада политичке странке

- в. поступак одлучивања о забрани рада политичке странке

Забрана рада синдикалне организације

- в. поступак одлучивања о забрани рада синдикалне организације

Забрана рада удружења грађана

- в. поступак одлучивања о забрани рада удружења грађана

Забрана рада верске заједнице

- в. поступак одлучивања о забрани рада верске заједнице

Забрана вршења радње 89/2 и 92/1

Заклетва 11/2 и 11/3

Закон 2, 4, 5/2, 8, 33/2, 45. тач. 1), 2), 4), 5) и 6), 53/2, 57. тач. 1. 58/1, 58/3, 59, 60/1, 60/2, 61–66, 82/1, 89/3, 93 и 105–107

Закључак 48

Заменик председника Уставног суда 23/3 и 25

Заменик секретара Уставног суда 26/4 и 26/5

Захтев за накнаду штете 89/3, 90/1 и 90/2

Захтев за одлучивање о изборном спору 75

Захтев за решавање сукоба надлежности 68/2, 69 и 70

И

Избор и именовање судија Уставног суда 11, 20

Избор председника Уставног суда 23/2

Избор заменика председника Уставног суда 25/2

Изборни спор

- в. Поступак одлучивања о изборним споровима

Извршење аката Уставног суда 104

Иницијатор 29/1 тач. 2) и 54

Иницијатива 29/1 тач. 2), 31/3, 32/2, 32/3, 33, 35/1, 36, 46. тач. 5), 51/1, 53, 54/2 и 61/2

Ј

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца 29/1 тач. 12) и 99/1

Јавна расправа

- одржавање 37
- ко се позива 38
- одсуство појединих учесника 39
- одлагање и прекидање 40
- ближе се уређује Пословником 41

– када се не води јавна расправа
66/2 и 67/3

Јавност рада

- јавно расправљање 3/2
- објављивање одлука 3/2
- саопштења средствима јавног информисања 3/2
- искључење јавности 3/3, 3/4, 4/2 и 100/2

Јединствени матични број грађана 85/1

Језик и писмо

- српски језик 5/1
- ћирилично писмо 5/1
- употреба других језика и писама 5/2

К

Казнене одредбе 110

Кандидат за избор односно именоване судије Уставног суда 20/1 и 20/3

Кандидат за народног посланика 75/1 и 79

Кандидат за одборника 75/1

Кандидат за председника Републике 75/1

Колективни уговор 29/1 тач. 3), 45. тач. 5), 49/1, 58/1 и 58/3

Комисије 43/1

Комисија за накнаду штете 90/2

Л

Локална самоуправа

- органи јединице локалне самоуправе 29/1 тач. 1)
- доносилац статута јединице локалне самоуправе 29/1 тач. 3) и 10)

– жалба органа јединице локалне самоуправе 29/1 тач. 10), 45. тач. 10), 91 и 92/1

– статут јединице локалне самоуправе 33/3, 45. тач. 1) и 4), 53/2

– скупштина јединице локалне самоуправе 33/3

Љ

Људска и мањинска права и слободе зајемчене Уставом 82/1, 83/1, 84/1, 85/1, 87, 89/2 и 113/2

М

Мандат председника и заменика председника Уставног суда 23/2 и 25/2

Мандат народних посланика 79

Међународно право

– в. општеприхваћена правила међународног права

Међународни уговори 45. тач. 1) и 3), 58/1, 58/2, 60/1. 60/2, 62–65, 107/2

Међународна сарадња 109

Међународни судови 109

Међународне организације 109

Министар надлежан за правосуђе 90/3 и 116/2

Н

Надлежност Уставног суда, 42/1 и 109

Накнада штете 62

Народна скупштина

– избор, именоване и престанак дужности судија Уставног суда 12, 13 и 14/1 и 14/3

– учесници у поступку 12, 29/1 тач. 11)

- тражење мишљења од Народне скупштине 33/2
- оцена уставности закона пре његовог проглашења 66/2
- повреда Устава од стране председника Републике и акт о покретању тог поступка 93 и 95–98
- секретар Народне скупштине 66/1
- в. однос Уставног суда према Народној скупштини
- в. председник Народне скупштине

Народни посланици

- учесници у поступку 29/1 тач. 1)
- покретање поступка за одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике 93/1
- в. – кандидат за народног посланика

Нespoјивост функција

- в. разрешење, повреда забране сукоба интереса

Новчана казна 110

О

Обезбеђење извршења одлука Уставног суда 104/2

Обустава поступка

- јавна расправа 37/2
- поступка за оцену уставности и законитости општих аката 57
- поступка по уставној жалби 88
- поступка одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике 97

Овлашћени предлагач 29/1 тач. 1), 50/1 и 54

Оверени препис акта 51/2

Одлуке

- коначне, извршне и општеобавезујуће 7/1
- извршење 7/2 и 104
- када се доносе одлуке 45
- садржина 47
- објављивање 49

Однос Уставног суда према Народној скупштини

- обавештење о стању и проблемима остваривања уставности и законитости 105
- обавештење да надлежни орган није донео општи акт за извршавање Устава, закона или другог општег акта 106
- достављање на одговор предлог овлашћеног предлагача и решење о покретању поступка 107/1
- достављање утврђујућу одлуку 107/2

Одустанак од предлога односно иницијативе 54/2

Општеприхваћена правила међународног права 45. тач. 1), 58/1, 58/2, 60/1. 60/2, 62–65, 107/2

Општи акти

- Уставног суда 9
- Народне скупштине 33/2 и 107
- оспорени општи акт 34/1 и 110/1 тач. 1.
- други општи акти 29/1 тач. 3) и 4), 33/1, 38/2, 45. тач. 1), 4) и 6), 49/1, 50/1, 51, 53/2 56/1, 57. тач. 1), 58/1, 58/3, 59/1, 60/1, 60/2, 61–65 и 106

Организација којој су поверена јавна овлашћења 29/1 тач. 9) и 104

Оцена уставности и законитости

- в. поступак за оцењивање уставности или законитости општих аката

П

Питања која нису уређена Законом 8

Повреда права на суђење у разумном року 82/2

Повреда Устава од стране председника Републике

- в. поступак одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике

Повремена радна тела 43/2 и 43/3

Поднесак 32

Подносилац уставне жалбе 29/1 тач. 9), 90/1 и 90/2

Подносилац предлога кандидата 75/1 и 79

Појединачни акт 9, 28/1 тач. 9) и 10), 45. тач. 10), 46. тач. 3), 56/2, 56/3, 60/3, 61, 62, 82/1, 83/1, 84/1, 85/2, 86–88, 89/2, 91, 92/1 и 113/2

Политичка странка 29/1 тач. 4) и 104

- в. поступак одлучивања о забрани рада политичке странке

Пословник о раду 10, 19/4, 24/1, 28/2, 35/2, 41, 42/4, 42/5, 43/3, 67/3, 67/4 и 116/1

Поступак за оцењивање уставности или законитости општинских аката

- учесници у поступку 29/1 тач. 1) до 4)
- претходни поступак 32–36
- јавна расправа 37, 38/2
- покретање поступка 50
- предлог и иницијатива за оцењивање уставности или законитости 51/1
- кад се поступак сматра покренутим 52

- покретање поступка поводом иницијативе 53/1
- решење о покретању поступка 46. тач. 1)
- одлучивање без доношења решења о покретању поступка 53/2
- неприхватање иницијативе 53/3
- застајање са поступком на захтев доносиоца 55
- мера обуставе извршења појединачног акта или радње 56
- решење о обустављању извршења појединачног акта или радње 46. тач. 3)
- решење о укидању мере обуставе или одбацивање захтева за обуставу 46. тач. 3)
- обустава поступка 57
- решење о обустављању поступка 46. тач. 7)
- утврђујућа одлука 45. тач. 1), 3)–5)
- одлука о одбијању предлога за утврђивање неуставности или незаконитости 45. тач. 14
- решење о неприхватању иницијативе 46. тач. 5)
- решење о одбацивању захтева о оцени уставности и законитости акта о коме је већ одлучивано 46. тач. 8)
- престанак важења закона и других општинских аката 58/1 и 58/3
- престанак важења одредаба потврђеног међународног 58/2
- право да се тражи измена појединачног акта или радње 61
- отклањање последица повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин 62
- покретања поступка од стране суда опште или посебне надлежности 63
- престанак важења или усаглашавање оспореног акта у току поступка 64

- одлучивање о сагласности закона и других општих аката са општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима 65

Поступак за оцену уставности закона пре његовог ступања на снагу

- предлог 66
- обавештава се председника Републике о покретању поступка 66/3
- хитан поступак 66/4
- утврђујућа одлука 45. тач. 2)
- правно дејство утврђујуће одлуке 66/5

Поступак одлучивања о забрани рада политичке странке

- учесници у поступку 29/1 тач. 4), 5) и 8)
- предлог 80
- претходни поступак 32, 35 и 36
- јавна расправа 37/1
- одлука о забрани рада 45. тач. 8)
- брисање из регистра 81

Поступак одлучивања о забрани рада синдикалне организације

- учесници у поступку 29/1 тач. 4), 5) и 8)
- предлог 80
- претходни поступак 32, 35 и 36
- јавна расправа 37/1
- одлука о забрани рада 45. тач. 8)
- брисање из регистра 81

Поступак одлучивања о забрани рада удружења грађана или

- учесници у поступку 29/1 тач. 4), 5) и 8)
- предлог 80
- претходни поступак 32, 35 и 36
- јавна расправа 37/1
- одлука о забрани рада 45. тач. 8)
- брисање из регистра 81

Поступак одлучивања о забрани рада верске заједнице

- учесници у поступку 29/1 тач. 4), 5) и 8)
- предлог 80
- претходни поступак 32, 35 и 36
- јавна расправа 37/1
- одлука о забрани рада 45. тач. 8)
- брисање из регистра 81

Поступак одлучивања о изборним споровима

- учесници у поступку 29/1 тач. 6), 75/1
- захтев за одлучивање о изборном спору 75
- претходни поступак 32, 35 и 36
- јавна расправа 37/1
- одлука о изборним споровима 45. тач. 7
- достављање на одговор захтева органу за спровођење избора 76
- поништавање целог изборног поступка или делова тог поступка 77
- правно дејство одлуке о поништењу изборног поступка 78
- жалба на одлуку донету у вези са потврђивањем мандата народних посланика 79

Поступак одлучивања о одлагању ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине

- предлог Владе 67
- одлучивање о предлогу Владе 67/3
- рок за одлучивање о предлогу Владе 67/3
- дужност хитног спровођења поступка оцењивања уставности и законитости оспорене одлуке 67/4
- решења о одлагању ступања на снагу 46. тач. 4)

– правно дејство решења о одлагању ступања на снагу 67/5

Поступак одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике

- учесници у поступку 29/1 тач. 11)
- претходни поступак 32, 35 и 36
- покретање поступка од стране Народне скупштине 93
- достављање акта о покретању поступка на одговор председнику Републике 93/4
- заказивање расправе 94
- одлучивање, достављање одлуке и рок за доношење одлуке 96
- обустава поступка 97
- одлука 45. тач. 11)
- правно дејство одлуке 98

Поступак по жалби судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције

- учесници у поступку 29/1 тач. 12)
- рок за изјављивање жалбе 99/1
- одговор на жалбу органа који је донео одлуку о разрешењу 99/2
- заказивање расправе 100
- одлука о усвајању жалбе и поништају одлуке 45. тач. 13), 101
- одлука о разрешењу или одлука о одбијању жалбе 45. тач. 13), 101
- правно дејство одлуке 102
- поступак по жалби против одлуке Високог савета судства 103

Поступак по уставној жалби

- учесници у поступку 29/1 тач. 9
- одлука по уставној жалби 45. тач 9)
- решење о одбацивању уставне жалбе 46. тач. 9)
- објављивање одлуке по уставној жалби 49

- против којих појединачних аката и радњи и када се може изјавити уставна жалба 82
- ко може изјавити уставну жалбу 83
- рок за изјављивање уставне жалбе 84/1
- повраћај у пређашње стање 84/2 и 84/3
- садржина уставне жалбе 85/1
- шта се подноси уз уставну жалбу 85/2
- одлагање извршења појединачног акта или радње против кога је изјављена уставна жалба 86/2
- дејство одлука и на лица која се налазе у истој правној ситуацији 87
- обустава поступка 88
- одлука о усвајању или одбијању уставне жалбе 45. тач. 9) и 89/1
- поништавање појединачног акта 89/2
- забрана даљег вршења или наређивање вршења одређене радње 89/2
- уклањање штетних последица 89/2
- захтев за накнаду штете или отклањање других штетних последица 89/3
- правно дејство одлуке којом је уважена уставна жалба 89/4
- подношење захтева за накнаду штете Комисији за накнаду штете 90/1
- подношење тужбе за накнаду штете надлежном суду 90/2
- поступак по жалби органа одређеног статутом аутономне покрајине 91 и 92
- поступак по жалби органа одређеног статутом јединице локалне самоуправе 91 и 92
- прелазне и завршне одредбе 113

Поступак решавања сукоба надлежности

- учесници у поступку 29/1 тач. 7)
- претходни поступак 32, 35, 36
- решење 46. тач. 2.
- захтев за решавање сукоба надлежности 68/2, 69, 70
- кад се поступак сматра покренутим 71
- прекид поступка пред органима између којих је настао сукоб надлежности 73
- решење о сукобу надлежности 46. тач. 2)
- правно дејство решења о сукобу надлежности 74

Правно дејство одлука и решења Уставног суда 1, 59, 64, 66/5, 67/6, 74/1, 78, 89/4, 92/2, 98, 102

Предлог за оцену уставности и законитости 31/2, 32/3, 33/1, 35/1, 36, 45. тач. 14), 50/1, 51, 52, 54/2, 61/2, 66/1 и 67/1

Предлог о забрани рада

- политичке странке 80/1, 80/2
- синдикалне организације 80/1, 80/2
- удружења грађана 80/1, 80/2
- верске заједнице 80/1, 80/2

Предлагач

- в. овлашћени предлагач

Председник Народне скупштине 11/2, 93/3 и 94

Председник Републике 29/1 тач. 11), 66/3, 93/4 и 96/1

- в. кандидат за председника Републике
- в. повреда Устава од стране председника Републике

Председник Уставног суда

- избор 23/2
- мандат 23/2

- дужности председника 13/2, 13/3, 14/1, 14/3, 24, 19/2, 42/2, 94

Прекршај 110

Прелазне и завршне одредбе 111–118

Престанак дужности судија Уставног суда

- пре истека периода на који је изабран 12 и 13
- испуњењем услова за старосну пензију 14
- в. разрешење
- в. право на накнаду плате

Претходни поступак

- предлог, иницијатива, односно други поднесак 32
- одговор на предлог, иницијативу и решење о покретању поступка 33/1
- тражење мишљења од Народне скупштине 33/2
- тражење мишљења од скупштине аутономне покрајине и скупштине јединице локалне самоуправе 33/3
- достављање оспореног општег акта, потребне документације и података и обавештења 34
- испитивање надлежности и других процесних претпоставки 35/1
- одређивање судије известиоца 35/2
- одбацивање предлога, иницијативе, уставне жалбе, захтева, односно другог акта којим се покреће поступак 36

Р

Радна тела 43

- в. стална и повремена радна тела

Радње 28/1 тач. 9) и 10), 45. тач. 10), 46. тач. 3), 56/2, 56/3, 82/1, 83/1, 84/1, 86–88, 89/2, 91, 92/1 и 113/2

Расправа

- повреда Устава од стране председника Републике 94
- жалба судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције 100

Разрешење судије Уставног суда

- појам 15/1
- испуњеност услова 15/2
- поступак за разрешење 15/3
- чланство у политичкој странци 15/1
- повреда забране сукоба интереса 16
- губитак радне способности 17
- осуда судије на казну затвора или за друго кажњиво дело 18
- поступак за утврђивање испуњености услова за разрешење 19/1
- одлука о удаљењу судије и председника Уставног суда 19

Републички јавни тужилац 29/1 тач. 8) и 80/1

Решење

- када доноси решење 46
- садржина 47
- објављивање 49/2
- извршење 104

Решење о покретању поступка 33/1, 50/1, 52, 53/1 и 107/1

Решење које доноси председник Уставног суда 13/2 и 14/3

Рок

- престанак дужности судије на лични захтев 13/2
- разрешење судије Уставног суда 20/2
- за достављање оспореног општег акта и потребне документације 34/1
- за достављање података и обавештења од значаја за поступак и одлучивање 34/2

- за подношење предлога за измену коначног или правноснажног појединачног акта 61/2
- за подношење захтева за решавање негативног сукоба надлежности 70
- за подношење захтева за одлучивање о изборном спору 75/3
- у коме треба поновити изборни поступак, у случају да је поништен одлуком Уставног суда 77/2
- поступак по жалби на одлуку донету у вези са потврђивањем мандата народних посланика 79/2 и 79/3
- за изјављивање уставне жалбе 84/1
- за подношење предлога за повраћај у пређашње стање 84/2 и 84/3
- за одлучивање о захтеву за накнаду штете Комисије за накнаду штете 90/2
- за одлучивање о повреди Устава од стране председника Републике 96/2
- за изјављивање жалбе судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на одлуку о престанку функције 99/1
- за одговор органа који је донео одлуку о разрешењу 99/2
- за изјављивање уставне жалбе против аката и радњи који су извршени од дана проглашења Устава до ступања на снагу Закона 113/3
- за доношење Пословника и акта из члана 27. став 2. Закона 116/1
- за доношење акта Министарства надлежног за правосуђе, којим се одређује састав и рад Комисије за накнаду штете 116/2

Рокови

- које одређује Уставни суд 34/1 и 93/4
- које уређује Устав 66/4
- које уређује Пословник о раду 67/3 и 67/4

С

Сарадња са државним и другим органима и организацијама 108

Седиште Уставног суда 22

Седница Уставног суда

- заказивање и руковођење 42/1
- записник 42/2
- друге седнице 42/4

Секретар Уставног суда 26

Синдикална организација 29/1 тач. 4) и 104

- в. Поступак забране рада синдикалне организације

Слободан приступ информацијама од јавног значаја 4/1

Службени гласник Републике Србије 10/2, 49, 58/1, 58/3, 59 и 61/2

Стална радна тела 43/1 и 43/3

Статут

- аутономне покрајине 33/3, 45. тач. 1) и 4), 49/1, 53/2 и 58/1
- јединице локалне самоуправе 33/3, 45. тач. 1) и 4), 53/2 и 58/1
- политичке странке 29/1 тач. 4)
- синдикалне организације 29/1 тач. 4)
- удружења грађана 29/1 тач. 4)

Стране које су закључиле колективни уговор 29/1 тач. 3)

Стручна служба 26/2, 27

Суд опште и посебне надлежности 63

Судије Уставног суда

- најстарији судија 23/3 и 111
- судија известилац 35/2
- в. избор и именовање судија Уставног суда
- в. престанак дужности судија Уставног суда

Судије 29/1 тач. 12), 99/1

Сукоб надлежности

- в. поступак решавања сукоба надлежности

Сходна примена 8/1, 25/2, 65, 79/4, 91 и 103

Т

Такса 6/1

Трошкови поступка 6/2 и 6/3

Тужба за накнаду штете 90/2

У

Увид у списе предмета и препис списа 4

Удружење грађана 29/1 тач. 4) и 8), 37/1, 45. тач 8) и 104

- в. поступак забране рада удружења грађана

Устав 11/1, 45. тач. 1–3) и 5) и 6), 46. тач. 2), 57. тач. 1), 58/1, 58/2, 59, 60/1, 60/2, 61–64, 66/4, 66/5, 68/1, 85, 106, 107/2, 113/1, 113/2 и 114

Уставна жалба

- в. поступак по уставној жалби

Учесници у поступку

- овлашћени предлагач 29/1 тач. 1)
- иницијатор 29/1 тач. 2)
- доносилац закона 29/1 тач. 3)

- доносилац статута аутономне покрајине 29/1 тач. 3)
- доносилац статута јединице локалне самоуправе 29/1 тач. 3)
- доносилац другог општег акта 29/1 тач. 3)
- стране које су закључиле колективни уговор 29/1 тач. 3)
- политичка организација 29/1 тач. 4)
- синдикална организација 29/1 тач. 4)
- удружење грађана 29/1 тач. 4)
- верска заједница 29/1 тач.5)
- свако по чијем се захтеву води изборни поступак 29/1 тач.6)
- орган за спровођење избора 29/1 тач.6)
- државни или други органи који прихватају односно одбијају надлежност 29/1 тач. 7)
- свако ко због неприхватања односно одбијања надлежности није могао да оствари своје право 29/1 тач. 7)
- Влада 29/1 тач. 8)
- Републички јавни тужилац 29/1 тач. 8)
- орган надлежан за упис у регистар политичких странака 29/1 тач. 8)
- орган надлежан за упис у регистар синдикалних организација 29/1 тач. 8)
- орган надлежан за упис у регистар удружења грађана 29/1 тач. 8)
- орган надлежан за упис у регистар верских заједница 29/1 тач. 8)

- подносилац уставне жалбе 29/1 тач. 9)
- државни орган 29/1 тач. 9)
- организација којој су поверена јавна овлашћења 29/1 тач. 9)
- орган одређен статутом аутономне покрајине 29/1 тач. 10)
- орган одређен статутом јединице локалне самоуправе 29/1 тач. 10)
- Народна скупштина 29/1 тач. 11)
- председник Републике 29/1 тач. 11)
- судије 29/1 тач. 12)
- јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца 29/1 тач. 12)
- друга лица 29/1 тач. 13) и 29/2
- овлашћени представници 30/1
- лица која овласти учесник у поступку 30/2
- права и дужности учесника у поступку 31
- одустанак од предлога, захтева, жалбе, односно иницијативе 31/3

Ф

Физичка лица 34/2 и 83/2

Х

Хитан поступак 66/4 и 67/4

Ш

Штета 86/2

Штетне последице 56/1, 89/2 и 92/1

ПОСЛОВНИК О РАДУ
УСТАВНОГ СУДА

ПОСЛОВНИК О РАДУ УСТАВНОГ СУДА*

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Пословника

Члан 1.

Овим пословником се ближе уређује, у складу са Уставом и законом, организација, начин рада, поступак пред Уставним судом и друга питања од значаја за рад Суда.

Обележја Уставног суда

Члан 2.

Седиште Уставног суда је у Београду.

Назив и седиште Уставног суда истичу се на видном месту судске зграде.

Застава Републике Србије истиче се у просторији у којој Уставни суд заседа.

Уставни суд има печат, у складу са законом.

Уставни суд може имати знак (лого) чији се облик, садржина и начин употребе уређују актом Уставног суда.

Имунитет судије Уставног суда

Члан 3.

Судија Уставног суда ужива имунитет од дана ступања на дужност до дана престанка дужности судије.

Судија Уставног суда не може бити позван на кривичну или другу одговорност за изражено мишљење или гласање у вршењу судијске дужности.

* „Службени гласник РС“ број 24 од 7. марта 2008. године, исправка „Службени гласник РС“ број 27 од 17. марта 2008. године.

Судија Уставног суда који се позвао на имунитет не може бити притворен, нити се против њега може водити кривични или други поступак у коме се може изрећи казна затвора, без одобрења Уставног суда.

Судија Уставног суда који је затечен у извршењу кривичног дела за које је прописана казна затвора у трајању дужем од пет година може бити притворен без одобрења Уставног суда.

У кривичном или другом поступку у коме је успостављен имунитет судије Уставног суда, не теку рокови прописани за тај поступак.

Непозивање судије Уставног суда на имунитет не искључује право Уставног суда да успостави имунитет.

Уставни суд одлучује о имунитету судије Уставног суда на првој наредној седници од дана пријема захтева за одлучивање о имунитету судије.

Судија Уставног суда о чијем се имунитету расправља не може учествовати у гласању.

II. ОРГАНИЗАЦИЈА УСТАВНОГ СУДА

1. Седница Уставног суда

Састав седнице

Члан 4.

Седницу Уставног суда чине председник, заменик председника и судије Уставног суда.

Делокруј рада

Члан 5.

На седници Уставни суд одлучује о питањима из своје надлежности утврђене Уставом.

Поред одлучивања о питањима из става 1. овог члана, Уставни суд, на седници, у складу са Законом о Уставном суду (у даљем тексту: Закон) и другим законом:

- доноси опште акте из своје надлежности;
- доноси годишњи програм рада и планове рада Уставног суда и усваја годишњи преглед рада Уставног суда;

– образује стална и повремена радна тела Уставног суда и бира председнике и чланове сталних и повремених радних тела и одређује њихове секретаре;

– одлучује о успостављању сарадње са другим уставним судовима и међународним организацијама;

– утврђује предлог годишњег финансијског плана Уставног суда, доноси план извршења буџета, годишњи извештај о извршењу буџета и план јавних набавки;

– доноси акт о разврставању радних места и послова у Стручној служби Уставног суда и одређивању положаја;

– доноси правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Стручној служби Уставног суда и кадровски план;

– одлучује о правима, обавезама и одговорностима председника, заменика председника и судија Уставног суда, у складу са Уставом и законом;

– поставља секретара и заменика секретара Уставног суда, као и друге државне службенике на положају у Стручној служби Уставног суда;

– одлучује о правима, обавезама и одговорностима државних службеника на положају у Стручној служби Уставног суда, у складу са законом;

– доноси акт о обележавању уставносудских предмета;

– именује председника и чланове Жалбене комисије Уставног суда;

– одлучује о другим питањима утврђеним законом, овим пословником и другим актима Уставног суда.

2. Председник, заменик председника и судије Уставног суда

Председник Уставног суда

Члан 6.

Председник Уставног суда, поред права и дужности утврђених Законом: представља Уставни суд пред државним органима Републике Србије, другим домаћим и међународним органима и организацијама; стара се о очувању самосталног и независног положаја Суда; организује рад Суда; одређује судије за дежурство када је то неопходно ради обављања послова из надлежности Суда;

потписује опште и друге акте Суда; доноси појединачне акте, у складу са законом; наредбодавац је за располагање финансијским средствима; разматра притужбе странака на рад Суда; одлучује о правима и дужностима државних службеника и намештеника у Стручној служби Уставног суда, у складу са законом; одлучује у поступку јавне набавке мале вредности, у складу са актом Суда; одобрава службена путовања у иностранство; обавља и друге послове одређене законом, овим пословником и другим актима Суда.

Председник Уставног суда може пренети заменику председника одређене послове из своје надлежности.

Председник Уставног суда се одређује и за судију известиоца, у складу са одлуком Уставног суда.

Заменик председника Уставног суда

Члан 7.

Заменик председника Уставног суда замењује председника у случају спречености или одсутности.

Заменик председника Уставног суда врши функцију председника Уставног суда и у случају кад председник Уставног суда није изабран.

Најстарији судија

Члан 8.

Када заменик председника Уставног суда није изабран, односно када је одсутан или спречен да замењује председника Уставног суда, дужности из члана 7. овог пословника обавља најстарији судија Уставног суда.

Судија Уставног суда

Члан 9.

Судија Уставног суда: учествује у раду и одлучивању Уставног суда; известилац је и предлагач одлуке у предмету у којем је одређен за судију известиоца; израђује нацрт одлуке, односно решења за Редакциону комисију у предмету у којем је био судија известилац; предлаже покретање поступка за оцењивање уставности и законитости; предлаже да Суд поново размотри донету одлуку, у складу са овим пословником; учествује у раду комисија, одбора и других радних тела Суда; прибавља стручна мишљења о питањима од значаја

за обраду предмета; прати и проучава појаве од интереса за остваривање уставности и законитости и даје иницијативу Суду за проучавање одређеног питања или предузимање одговарајућих мера; обавља и друге послове од значаја за рад и одлучивање Суда.

Службена легитимација

Члан 10.

Председник, заменик председника и судија Уставног суда имају службену легитимацију.

Облик и садржину легитимације из става 1. овог члана утврђује Уставни суд.

Службена легитимација се по престанку дужности враћа Уставном суду.

Службена одећа

Члан 11.

Судија Уставног суда има службену одећу, чији се изглед и начин коришћења уређују актом Уставног суда.

3. Секретар и заменик секретара Уставног суда

Секретар Уставног суда

Члан 12.

Секретар Уставног суда: руководи радом Стручне службе Уставног суда; помаже председнику Уставног суда у организовању и припремању седница Суда; стара се о изради и достављању материјала потребних за рад и одлучивање Суда и његових радних тела; стара се и одговоран је за извршавање закључака Суда; стара се о објављивању аката Суда; стара се о примени закона и овог пословника у оквиру својих овлашћења; учествује у припреми предлога програма, планова рада и годишњег прегледа рада Суда, прати њихово извршавање и о томе извештава Суд; стара се о припреми и извршењу аката о финансијском пословању Суда; стара се о обезбеђењу и унапређењу услова за рад Суда и његових радних тела; обавља и друге послове у складу са законом и актима Суда, као и послове по налогу, односно овлашћењу председника Уставног суда.

Заменик секретара Уставног суда

Члан 13.

Секретар Уставног суда има заменика.

Заменик секретара Уставног суда замењује секретара у случају спречености или одсутности и обавља друге послове утврђене актом Уставног суда, као и друге послове по налогу, односно овлашћењу председника Уставног суда.

Посиављење и разрешење секретара и заменика секретара

Члан 14.

Уставни суд, у складу са законом, поставља и разрешава секретара и заменика секретара Уставног суда, већином гласова свих судија.

Иницијативу за покретање поступка за разрешење секретара, односно заменика секретара може поднети председник, радно тело или судија Уставног суда.

4. Стручна служба Уставног суда

Послови Сiручне службе

Члан 15.

У Стручној служби Уставног суда обављају се послови стручне обраде уставноправних питања из надлежности Уставног суда и други са њима повезани послови, као и правни, финансијски, административни и други општи послови за потребе Суда.

Уставни суд разматра годишњи извештај о раду Стручне службе, који подноси секретар Уставног суда.

Орјанизација Сiручне службе

Члан 16.

Стручну службу Уставног суда чине:

1. Служба за послове из надлежности Уставног суда;
2. Служба председника Уставног суда;
3. Служба за опште и финансијске послове.

У службама из става 1. овог члана могу се образовати уже организационе јединице, у складу са актом Уставног суда.

Службама из става 1. овог члана руководе државни службеници на положају.

Актом Уставног суда утврђује се које послове из делокруга Стручне службе, у складу са законом, обављају државни службеници на положају.

Обрађивач предмета

Члан 17.

Стручну обраду предмета из надлежности Уставног суда, у складу са овим пословником, врше државни службеници у Стручној служби Уставног суда (у даљем тексту: обрађивач предмета).

Обрађивач предмета: учествује у предузимању радњи у претходном поступку пред Уставног судом; учествује у изради реферата и предлога одлука; учествује у припреми нацрта одлука за Редакциону комисију; учествује у раду сталних и повремених радних тела Суда; самостално води поступак по поднесцима из члана 104. овог пословника и обавља друге стручне послове утврђене актом Уставног суда.

III. ИЗБОР И РАЗРЕШЕЊЕ ПРЕДСЕДНИКА И ЗАМЕНИКА ПРЕДСЕДНИКА УСТАВНОГ СУДА, УТВРЂИВАЊЕ ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА РАЗРЕШЕЊЕ СУДИЈЕ УСТАВНОГ СУДА

1. Поступак избора и разрешења председника и заменика председника Уставног суда

Покретање поступка избора председника Уставног суда

Члан 18.

Уставни суд доноси одлуку о покретању поступка избора председника Уставног суда најкасније 30 дана пре истека мандата председника Уставног суда.

У случају престанка функције председника Уставног суда пре истека периода на који је изабран, одлуку из става 1. овог члана Уставни суд доноси на првој редовној седници по престанку функције.

Поступак из ст. 1. и 2. овог члана окончаће се најкасније у року од 30 дана од дана доношења одлуке Уставног суда о покретању поступка.

Предлаѓање кандидата

Члан 19.

Образложени предлог кандидата за избор председника Уставног суда, у складу са законом, подноси се председнику Уставног суда у писаном облику, потписан од стране предлагача.

Утврђивање листе кандидата

Члан 20.

Уставни суд утврђује листу кандидата за председника Уставног суда и образује комисију за спровођење поступка гласања.

Комисија из става 1. овог члана има председника и два члана који се бирају из реда судија Уставног суда који нису кандидати за председника.

Гласање

Члан 21.

Гласање о предложеним кандидатима за председника Уставног суда спроводи се путем гласачких листића, заокруживањем редног броја испред имена кандидата и убацавањем листића у гласачку кутију.

Комисија утврђује резултате гласања и о томе сачињава записник.

Записник из става 2. овог члана доставља се председнику Уставног суда, ради саопштавања резултата гласања на редовној седници Суда.

Понављање јосијуйка гласања и избора

Члан 22.

Када је за председника Уставног суда предложен један кандидат који не добије потребну већину гласова, поступак избора председника се понавља у целини, у року који одреди Уставни суд.

Када су за председника Уставног суда предложена два кандидата, од којих ниједан у првом кругу гласања не добије потребну већину гласова, гласање се понавља. У другом кругу гласа се о кандидату који је у првом кругу добио већи број гласова.

Када је за председника Уставног суда предложено више од два кандидата, од којих ниједан у првом кругу гласања не добије потребну већину гласова, гласање се понавља. У другом кругу гласа се о два кандидата која су у првом кругу добила највећи број гласова, односно о кандидатима који су у првом кругу добили једнак највећи број гласова.

Поновљено гласање из ст. 2. и 3. овог члана обавља се најкасније у року од седам дана од дана претходног гласања. Ако у поновљеном гласању ниједан од кандидата не добије потребну већину гласова, поступак избора председника Уставног суда се понавља у целини.

Разрешење председника Уставног суда

Члан 23.

Поступак разрешења председника Уставног суда покреће се на образложени предлог најмање троје судија и мора се спровести у року од 15 дана од дана подношења предлога.

Одлука о разрешењу председника Уставног суда доноси се већином гласова свих судија Уставног суда.

На поступак разрешења из става 1. овог члана, сходно се примењују одредбе овог пословника о поступку избора председника Уставног суда.

Избор и разрешење заменика председника Уставног суда

Члан 24.

На избор и разрешење заменика председника Уставног суда сходно се примењују одредбе овог пословника о избору и разрешењу председника Уставног суда.

2. Утврђивање испуњености услова за разрешење судије Уставног суда

Поступак за утврђивање испуњености услова за разрешење судије Уставног суда

Члан 25.

Председник Уставног суда заказује седницу Суда за утврђивање испуњености услова за разрешење судије Уставног суда, у року од седам дана од дана пријема захтева овлашћеног предлагача за избор, односно именоване судије.

Ако је покренут поступак за разрешење судије који је председник Уставног суда, седницу из става 1. овог члана заказује и њоме руководи заменик председника Уставног суда.

За седницу из става 1. овог члана затражиће се писмено изјашњење судије у односу на кога је покренут поступак разрешења.

Ради прибављања потребне документације, података и обавештења од значаја за одлучивање о испуњености услова за разрешење судије Уставног суда, Суд може образовати посебну комисију. Актом о образовању комисије утврђују се састав, задаци комисије и рокови за њихово извршење.

Уставни суд не може донети одлуку о испуњености услова за разрешење судије пре него што се судији омогући изјашњење. Уколико се судија не изјасни у остављеном року, Уставни суд ће наставити поступак.

У доношењу одлуке о испуњености услова за разрешење судије Уставног суда не учествује судија у односу на кога је покренут поступак за разрешење.

Одлука Уставног суда о испуњености услова за разрешење судије Уставног суда доставља се овлашћеном предлагачу, Народној скупштини и судији у односу на кога је покренут поступак за разрешење.

Удаљење судије Уставног суда

Члан 26.

У току поступка за утврђивање испуњености услова за разрешење, Уставни суд може донети одлуку о удаљењу судије Уставног суда са дужности.

У доношењу одлуке о удаљењу не учествује судија чије је удаљење предложено.

На заказивање и руковођење седницом на којој се одлучује о удаљењу председника Уставног суда сходно се примењује одредба члана 25. став 2. овог пословника.

Ако Уставни суд утврди да нису испуњени услови за разрешење судије Уставног суда, одлука о удаљењу судије престаје да важи.

Ако Уставни суд утврди да су испуњени услови за разрешење судије Уставног суда, одлука о удаљењу судије остаје на снази до доношења одлуке о разрешењу судије Уставног суда.

*Иницијатива за покретање поступка за разрешење
судије Уставног суда*

Члан 27.

Иницијативу за покретање поступка за разрешење судије Уставног суда може да поднесе Уставни суд.

Образложен предлог за подношење иницијативе из става 1. овог члана, у писаном облику, могу дати председник, радно тело или најмање троје судија Уставног суда.

О предлогу из става 2. овог члана Уставни суд одлучује најкасније у року од 30 дана од дана подношења предлога.

IV. НАЧИН РАДА УСТАВНОГ СУДА

Облици рада

Члан 28.

Рад Уставног суда одвија се на седницама Уставног суда и радних тела Суда.

Седнице Уставног суда из става 1. овог члана су: редовна, радна и припремна седница.

Уставни суд образује комисије као стална радна тела (у даљем тексту: сталне комисије).

Уставни суд образује и одборе за уставне жалбе као стална радна тела.

Уставни суд може да образује и повремена радна тела.

1. Седнице Уставног суда

Редовна седница

Члан 29.

На редовној седници Уставни суд одлучује о питањима из члана 5. овог пословника.

Редовна седница Уставног суда одржава се у седишту Уставног суда, по правилу, једном недељно.

Седница из става 1. овог члана може се одржати и ван седишта Уставног суда, када то Суд одлучи.

Радна седница

Члан 30.

На радној седници Уставног суда разматрају се уставноправна питања садржана у предметима који су предложени за дневни ред редовне седнице Уставног суда и друга питања која су од значаја за рад и одлучивање Суда.

Радну седницу која се одржава, по правилу, једном недељно, заказује председник Уставног суда по сопственој иницијативи, по закључку Суда, на захтев радног тела или судије Уставног суда.

Уз захтев за сазивање радне седнице достављају се одговарајући материјали и друга документација неопходна за рад.

О припреми материјала за радну седницу стара се секретар Уставног суда.

У раду радне седнице учествује и секретар Уставног суда, а по потреби и други државни службеници.

Записник са радне седнице води секретар Уставног суда.

Пријемна седница

Члан 31.

Ради разјашњења стања ствари у предмету, Уставни суд може одржати припремну седницу.

Припремну седницу заказује председник Уставног суда по сопственој иницијативи, на предлог судије известиоца или по закључку Уставног суда.

На припремној седници Уставни суд утврђује потребу одржавања јавне расправе или консултативног састанка, рок и датум одржавања и учеснике које треба позвати на јавну расправу или консултативни састанак.

У раду припремне седнице учествују и секретар Уставног суда и обрађивач предмета, а по потреби и други државни службеници.

За припремну седницу судија известилац припрема реферат о спорном питању и, по потреби, предлаже одржавање јавне расправе или консултативног састанка.

Записник са припремне седнице води обрађивач предмета.

2. Радна тела Уставног суда

а) Стилна радна тела

Сталне комисије

Члан 32.

Сталне комисије Уставног суда су:

1. Редакциона комисија;
2. Комисија за праћење остваривања уставности и законитости;
3. Комисија за организациона и финансијска питања.

Сталне комисије Уставног суда имају председника и три члана.

Председник и чланови сталних комисија бирају се из реда судија Уставног суда, на време од три године и по истеку тог времена могу бити поново бирани за чланове исте комисије.

У случају спречености или одсутности, председника комисије замењује члан комисије по азбучном реду презимена.

Секретаре сталних комисија одређује Уставни суд из реда државних службеника на положају.

Редакциона комисија

Члан 33.

Редакциона комисија: утврђује коначан текст одлука и решења Уставног суда, а по закључку Уставног суда и других аката које доноси Суд; предлаже Суду преиспитивање аката Суда пре њиховог отправљања из Суда, када оцени да за то постоје разлози; разматра питања у вези са методологијом израде аката Суда, као и издавањем билтена и других публикација Суда.

Комисија за праћење остваривања уставности и законитости

Члан 34.

Комисија за праћење остваривања уставности и законитости: прати и проучава прописе, питања и појаве од интереса за остваривање и заштиту уставности и законитости и у вези са тим даје предлоге Уставном суду ради разматрања, заузимања

ставова и утврђивања предлога и мишљења; организује саветовања и састанке у Уставном суду и учешће Суда на саветовањима и састанцима; даје Суду предлог тумачења одредаба овог пословника.

Комисија за организациона и финансијска питања

Члан 35.

Комисија за организациона и финансијска питања: прати и проучава организацију и начин рада Уставног суда и његових радних тела и о томе даје Суду одговарајуће предлоге; утврђује нацрт годишњег финансијског плана, предлог плана извршења буџета и предлог годишњег извештаја о извршењу буџета; утврђује предлоге аката о правима, обавезама и одговорностима председника и судија Уставног суда и државних службеника и намештеника у Стручној служби Уставног суда; утврђује предлог акта о разврставању радних места и послова у Стручној служби Уставног суда и о одређивању положаја; утврђује предлог правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Стручној служби Уставног суда; разматра предлоге за постављења државних службеника на положаје; разматра питања техничко–технолошког унапређења рада Суда и о томе даје Суду предлоге и мишљења; утврђује предлог кадровског плана; утврђује предлог плана јавних набавки; разматра питања која се односе на обезбеђивање и коришћење буџетских средстава и обезбеђивање других услова за рад Суда.

Одбори за уставне жалбе

Члан 36.

Одбори за уставне жалбе Уставног суда су:

1. Одбор за уставне жалбе из области кривичног права;
2. Одбор за уставне жалбе из области грађанског права;
3. Одбор за уставне жалбе из области управног права.

Уставни суд може образовати и друге одборе за уставне жалбе.

Одбори за уставне жалбе имају председника и два члана.

Председник и чланови одбора за уставне жалбе бирају се из реда судија Уставног суда на време од три године и по истеку тог времена могу бити поново бирани за чланове истог одбора.

У случају спречености или одсутности, председника одбора замењује члан одбора по азбучном реду презимена, а одсутног члана замењује члан другог одбора према распореду који се утврђује годишњим планом рада.

Секретари одбора за уставне жалбе одређују се из реда државних службеника на положају.

Делокруг рада одбора за уставне жалбе

Члан 37.

Одбор за уставне жалбе разматра предлог одлуке судије известиоца сачињен у предмету по уставној жалби и даје мишљење о предлогу.

б) Повремена радна тела

Образовање повремених радних тела

Члан 38.

Повремена радна тела Уставни суд образује одлуком, којом се утврђују састав и задаци радног тела.

V. ПОСТУПАК ПРЕД УСТАВНИМ СУДОМ

1. Пријем поднесака и распоређивање предмета

Пријем и евиденцирање поднесака

Члан 39.

Поднесци упућени Уставном суду примају се и евидентирају у писарници, према астрономском рачунању времена.

Предлог, захтев, уставна жалба и други акт којим се покреће поступак, односно иницијатива, не може се изјавити усмено на записник код Уставног суда.

Поднесци и прилози се предају Уставном суду у три примерка.

Електронска пошта, писмена достављена телефаксом и телеграми упућени Уставном суду, не сматрају се поднесцима којима се покреће поступак, односно иницира покретање поступка пред Уставним судом.

Распоређивање предмета

Члан 40.

Судски предмети распоређују се судији известиоцу према редоследу пријема и врсти уставносудског поступка, врсти оспорених аката и азбучном реду презимена судија.

Предлог за одређивање судије известиоца, према критеријумима из става 1. овог члана, као и обрађивача предмета, припрема секретар Уставног суда у форми информације о примљеним предметима, по правилу, за период од седам дана. Информацију усваја Уставни суд на редовној седници.

Предлог судије известиоца или секретара Уставног суда за спајање и раздвајање захтева из већ образованих предмета, подноси се Суду на усвајање информацијом из става 2. овог члана.

Изузетно од става 1. овог члана, Уставни суд може извршити промену судије известиоца у случају када је судија известилац дуже времена одсутан, односно када је учествовао у припреми или доношењу акта, односно предузимању радње која је оспорена пред Судом.

Распоређивање предмета у појединим пословицима

Члан 41.

У поступцима за оцену уставности закона пре његовог проглашења, за одлучивање у изборним споровима, у поступку одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике, као и у поступку одлучивања о уставној жалби која захтева хитно поступање Уставног суда, секретар Уставног суда, непосредно по пријему акта о покретању поступка, припрема информацију сагласно критеријумима утврђеним у члану 40. став 1. овог пословника и доставља је председнику Уставног суда на усвајање.

Председник Уставног суда, по пријему информације из става 1. овог члана, без одлагања одређује судију известиоца и обрађивача предмета и о томе обавештава судије Уставног суда.

Спајање и раздвајање предмета

Члан 42.

Када постоји више предлога, односно иницијатива за оцену уставности истог закона или уставности и законитости другог општег акта,

Уставни суд ће, по правилу, спојити све предлоге, односно иницијативе и по њима водити јединствен поступак и донети једну одлуку.

У случају из става 1. овог члана касније примљени предлози, односно иницијативе, спајају се са раније приспелим предлогом, односно иницијативом, ако по њима до тада Уставни суд није одлучивао. У случају спајања, предлози, односно иницијативе задржавају бројеве под којима су евидентирани у уписнику предмета, а поступак се води под бројем првог формираног предмета.

Ако се предлогом, односно иницијативом оспорава више општинских аката истог или различитих доносилаца, или ако различита правна природа односа регулисаних оспореним општинским актом отежава заједничко разматрање и одлучивање, Уставни суд може раздвојити поступак по односним општинским актима, односно правним питањима.

Одредбе ст. 1. до 3. овог члана сходно се примењују и у другим поступцима пред Уставним судом.

2. Ток поступка

а) Претходни поступак

Радње у претходном поступку

Члан 43.

У претходном поступку пред Уставним судом: проверава се испуњеност процесних претпоставки за покретање поступка, вођење поступка и одлучивање; прикупљају се потребни подаци, обавештења и документа; доставља се акт о покретању поступка, односно иницијатива на одговор или мишљење.

Претходни поступак води судија известилац, коме у вођењу поступка и предузимању радњи помаже обрађивач предмета.

Претходно испитивање поднеска

Члан 44.

Када су предлог, уставна жалба, захтев или други акт којим се покреће поступак пред Уставним судом, односно иницијатива, неразумљиви, непотпуни, не садрже податке неопходне за вођење поступка или имају друге недостатке који онемогућавају поступање у предмету, Суд ће од подносиоца затражити да, у року од 15 дана, отклони недостатке и упозориће га на последице пропуштања утврђене Законом.

Ако недостатак буде отклоњен у остављеном року, сматраће се да је акт из из става 1. овог члана поднет Уставном суду оног дана када је први пут био поднет.

Достављање на одговор

Члан 45.

Ако су испуњене процесне претпоставке за покретање, односно вођење поступка, Уставни суд ће, након претходног испитивања поднеска, акт којим се покреће поступак, односно иницијативу, доставити на одговор или мишљење доносиоцу оспореног акта и одредити рок за давање одговора, односно мишљења.

На захтев доносиоца оспореног акта, Суд може да продужи рок за достављање одговора, односно мишљења, ако за то постоје оправдани разлози.

Ако одговор, односно мишљење не буде достављено у остављеном року, Суд може наставити поступак.

Реферат и предлог одлуке

Члан 46.

После испитивања предлога, захтева, другог акта којим се покреће поступак пред Уставним судом, односно иницијативе, пријема одговора, односно мишљења доносиоца оспореног акта или истека рока за њихово достављање, као и прикупљања потребних података, обавештења и докумената од значаја за одлучивање Суда, судија известилац припрема реферат и доставља га председнику Уставног суда.

Реферат из става 1. овог члана, по правилу, садржи: назив, односно име подносиоца; дан пријема захтева; садржину захтева; садржину одредаба општег акта чија се уставност, односно законитост оспорава, односно садржину оспореног појединачног акта или радње; утврђено чињенично и правно стање у предмету; обраду уставноправног питања; стручна и друга мишљења уколико су у току поступка прибављена и предлог за одлучивање.

Уз реферат и предлог одлуке прилаже се: предлог, други поднесак којим се покреће поступак, односно иницијатива; одговор, односно мишљење доносиоца оспореног акта; аутентичан текст оспорене одредбе општег акта, односно оспорени појединачни акт; друга прибављена документација од значаја за одлучивање и одредбе аката у односу на које се врши оцена.

У поступку по уставној жалби и другим жалбама из надлежности Уставног суда, судија известилац припрема предлог одлуке, који са документацијом од значаја за одлучивање Уставног суда доставља председнику Уставног суда.

Реферат и предлог одлуке припремљен за седницу Уставног суда не може се дати на увид јавности пре одлучивања на седници Уставног суда.

б) Расправљање и одлучивање

1) Јавна расправа

Заказивање јавне расправе

Члан 47.

Јавну расправу заказује и њом руководи председник Уставног суда.

Писмени позив за јавну расправу доставља се учесницима у поступку и другим позваним лицима, најкасније осам дана пре одржавања јавне расправе.

Изузетно, Уставни суд може одредити и краћи рок за достављање писмених позива.

Позив за јавну расправу

Члан 48.

У позиву за јавну расправу наводи се предмет јавне расправе, датум и место одржавања јавне расправе.

За јавну расправу судија известилац припрема реферат који се доставља учесницима у поступку и другим лицима која су позвана на јавну расправу.

Реферат из става 2. овог члана садржи нарочито: садржину захтева из акта о покретању поступка; садржину одредбе општег акта чија се уставност, односно законитост оспорава; уставноправна питања која су предмет расправе; стручна и друга мишљења уколико су у току поступка прибављена.

Ток јавне расправе

Члан 49.

Председник Уставног суда објављује предмет јавне расправе и констатује присуство учесника у поступку и других позваних лица, а након тога даје реч судији известиоцу.

На јавној расправи судија известилац излаже уставноправна питања у вези са поднетим захтевом, не износећи предлог одлуке.

После излагања судије известиоца, учесници у поступку износе и образлажу мишљења и чињенице од интереса за разјашњење стања ствари.

У току јавне расправе судије Уставног суда, без изношења свог мишљења, могу постављати питања и тражити разјашњења од учесника у поступку и других позваних лица о ствари која је предмет јавне расправе.

Одржавање реда на јавној расправи

Члан 50.

О одржавању реда на јавној расправи стара се председник Уставног суда.

Учеснику у јавној расправи који злоупотребљава реч на јавној расправи, председник Уставног суда може, после опомене, одузети реч, односно може удаљити учесника или друго присутно лице које омета ред на јавној расправи.

Записник са јавне расправе

Члан 51.

Ток седнице тонски се снима или записује на други одговарајући начин.

Записник на основу тонског снимка, односно записа, сачињава обрађивач предмета.

Тонски снимак, односно запис, чини саставни део записника.

2) Консултативни састанак

Заказивање консултативног састанка

Члан 52.

У току поступка, пре коначног одлучивања, Уставни суд може да одржи консултативни састанак о питањима од значаја за одлучивање у предмету.

Консултативни састанак, на предлог судије известиоца или по сопственој иницијативи, заказује и њиме руководи председник Уставног суда.

На консултативни састанак позивају се представници органа и организација, научни, јавни и други стручни радници.

Консултативном састанку, ако то Уставни суд одлучи, могу присуствовати и учесници у поступку.

Састанак из става 1. овог члана може одржати и само судија известилац, по одобрењу председника Уставног суда.

Учесницима консултативног састанка се, најкасније осам дана пре његовог одржавања, доставља писмени позив и реферат о уставноправном питању које је предмет састанка, са потребним прилозима.

О току консултативног састанка обрађивач предмета саставља записник, сходно одредбама члана 51. овог пословника.

3) Ток поступка на седници

Сазивање и одржавање седнице

Члан 53.

Седницу Уставног суда сазива председник Уставног суда по сопственој иницијативи, по закључку Уставног суда, на захтев радног тела или најмање троје судија Уставног суда.

Судија који је спречен да присуствује седници Уставног суда дужан је да о томе обавести председника Уставног суда и наведе разлоге спречености.

Позив за седницу

Члан 54.

Позив за седницу, заједно са предлогом дневног реда, одговарајућом уставносудском документацијом и осталим радним материјалима, доставља се судијама, најкасније пет дана пре одржавања седнице Уставног суда.

Позив са прилозима из става 1. овог члана доставља се и секретару Уставног суда и државним службеницима који обављају послове из надлежности Уставног суда.

Рок из става 1. овог члана може бити краћи у поступку за оцену уставности закона пре његовог проглашења, поступку одлучивања о изборним споровима, поступку одлучивања о уставној жалби која захтева хитно поступање Суда и поступку одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике.

Утврђивање и усвајање дневног реда

Члан 55.

Председник Уставног суда отвара седницу и утврђује да ли је присутан потребан број судија за рад и одлучивање Уставног суда.

Судија Уставног суда који је спречен да присуствује седници може о предложеном дневном реду и предмету о коме се одлучује дати писмено мишљење које ће бити прочитано на седници Уставног суда.

Сваки судија има право да предложи измену дневног реда који је предложен у позиву за седницу, уз усмено образложење предлога, о чему Уставни суд одлучује већином гласова свих судија.

О образложеном предлогу судије да се из предложеном дневном реду изостави предмет у коме је судија известилац, не расправља се и не гласа, него се записнички утврђује да је предмет изостављен из дневног реда на предлог судије известиоца и одређује рок у којем ће се предмет поново доставити председнику Уставног суда ради одлучивања на седници.

Дневни ред је усвојен када се за њега изјасни већина од укупног броја судија Уставног суда.

Излагање судије известиоца

Члан 56.

По усвајању дневног реда, председник Уставног суда даје реч судији известиоцу у предмету.

На седници Уставног суда судија известилац може допунити, односно изменити предлог у реферату.

Председник Уставног суда има право да упозори судију на дужину усменог излагања о предмету.

Расправа о предмету

Члан 57.

Након излагања судије известиоца, председник Уставног суда отвара расправу о предмету.

По завршетку расправе о предмету, председник Уставног суда утврђује предлоге који су изнети у расправи и позива судију известиоца да се о њима изјасни.

Предлог који судија известилац прихвати сматра се саставним делом његовог предлога.

Начин одлучивања

Члан 58.

По закључењу расправе Уставни суд одлучује гласањем у нејавном делу седнице.

Гласање о сваком предлогу врши се дизањем руке „за“ или „против“ предлога.

На предлог председника, односно судије Уставног суда, Суд може одлучити да се гласа поименичним изјашњавањем судија „за“ или „против“ предлога.

Уставни суд доноси одлуке већином гласова свих судија, осим кад доноси одлуку да самостално покрене поступак за оцену уставности и законитости, када одлучује двотрећинском већином гласова свих судија.

Гласање о предлогу

Члан 59.

Ако је поднет предлог који се односи на решавање претходног питања, прво се гласа о том предлогу.

На седници се гласа само о предлогу судије известиоца.

Када се предлог судије известиоца не усвоји, приступа се изради новог реферата, односно одлуке.

Уставни суд, на образложен предлог судије известиоца, може одредити другог судију известиоца за израду реферата, односно одлуке из става 3. овог члана.

Неучествовање у гласању

Члан 60.

Судија је дужан да гласа о предлогу судије известиоца, осим у случају када је учествовао у припреми, односно доношењу општег или појединачног акта, односно у предузимању радње о којима се у поступку пред Уставним судом одлучује.

У случају постојања разлога става 1. овог члана, судија је дужан да пре одржавања седнице Уставног суда о томе писмено обавести председника Уставног суда.

О испуњености услова за неучествовање судије Уставног суда у гласању одлучује Уставни суд.

Издвојено мишљење

Члан 61.

Судија који се противи изреци, односно образложењу одлуке или решења Уставног суда, има право на издвојено мишљење.

Издвојено мишљење из става 1. овог члана судија је дужан да усмено најави на седници Уставног суда након доношења одлуке, односно решења.

Судија који је издвојио мишљење може да захтева да се то мишљење објави заједно са одлуком, односно решењем које се објављује.

Судија Уставног суда је дужан да, у року од седам дана од дана доношења одлуке, односно решења, достави председнику Уставног суда писмено образложење издвојеног мишљења.

До достављања писмено образложеног издвојеног мишљења или до истека рока из става 4. овог члана, одлука, односно решење се не отпрема на објављивање.

Ако издвојено мишљење није достављено председнику Уставног суда до истека рока из става 4. овог члана, одлука, односно решење отпрема се ради објављивања, а накнадно достављено издвојено мишљење прилаже се уставносудском предмету и чини његов саставни део.

Издвојено мишљење судије објављује се у збирци одлука Уставног суда у којој је објављена и одлука, односно решење поводом кога је мишљење издвојено.

Одредбе ст. 1. до 7. овог члана сходно се примењују и на заједничко издвојено мишљење више судија.

Одржавање реда на седници

Члан 62.

Председник Уставног суда стара се о одржавању реда на седници и може да упозори, изрекне опомену и са расправе удаљи лице које ремети рад седнице.

Председник Уставног суда овлашћен је да привремено прекине или одложи седницу ако оцени да је угрожен несметан ток седнице.

Записник са седнице

Члан 63.

Записник са седнице Уставног суда садржи нарочито: датум одржавања седнице; имена присутних и одсутних судија Уставног суда и других лица која присуствују седници; предмет одлучивања, односно разматрања; изреку одлуке и решења, односно закључак Уставног суда; по потреби кратак преглед расправе о предмету одлучивања; резултат гласања. Када је одлука Уставног суда донета већином гласова, у записник се уноси и име и презиме судије са назнаком да ли је гласао „за“ или „против“, односно издвојио мишљење, као и име и презиме судије који није учествовао у гласању.

Нацрт записника припрема секретар Уставног суда.

Записник са седнице усваја се, по правилу, на наредној седници Уставног суда, а потписују га председник и секретар Уставног суда.

О предмету о коме је одлучено на седници Уставног суда, обрађивач саставља извод из записника који потписују председник Уставног суда и обрађивач. Извод из записника се улаже у предмет.

Снимање седнице

Члан 64.

Ток седнице тонски се снима или записује на други одговарајући начин.

Тонски снимак, односно запис, чини саставни део записника.

4) Седница о већању и гласању после одржане јавне расправе

Ток седнице

Члан 65.

У предметима у којима је одржана јавна расправа, по њеном закључењу, Уставни суд одлучује на седници о већању и гласању.

За седницу о већању и гласању судија известилац припрема реферат са предлогом одлуке, уз који се прилаже записник са јавне расправе.

На седници о већању и гласању судија известилац излаже правно и чињенично стање у предмету и даје предлог одлуке.

После већања, Уставни суд доноси одлуку гласањем, на начин одређен чланом 58. овог пословника.

Судија Уставног суда који је спречен да учествује у већању и гласању може о предмету или питању о којем се одлучује дати писмено мишљење које ће бити прочитано на седници у току већања.

Седници о већању и гласању присуствују и секретар Уставног суда и обрађивач предмета.

Одредбе овог пословника које се односе на редовну седницу Уставног суда сходно се примењују и на седницу о већању и гласању.

3. Посебне одредбе о појединим поступцима

*а) Поступак за оцењивање уставности
или законитости ошћих акција*

Покретање поступка

Члан 66.

Поступак за оцењивање уставности или законитости општег акта покреће се предлогом овлашћеног предлагача или решењем о покретању поступка.

Уставни суд може покренути поступак за оцењивање уставности и законитости на писмени захтев председника, радног тела или судије Уставног суда.

Захтев из става 2. овог члана садржи елементе прописане Законом.

Обустава извршења појединачног акта или радње

Члан 67.

У случају када се поступак покреће предлогом, Уставни суд ће о захтеву за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу општег акта чија се уставност или законитост оцењује, по правилу, одлучити у року од 90 дана од дана пријема захтева.

Утицај новог акта на ток поступка

Члан 68.

Ако доносилац оспореног акта у току поступка донесе акт којим се мења или ставља ван снаге акт оспорен пред Уставним судом, Суд ће затражити од овлашћеног предлагача, односно подносиоца иницијативе да се у одређеном року изјасни да ли остаје при предлогу, односно иницијативи.

Ако се подносилац изјасни да предлог повлачи, односно да одустаје од иницијативе или се не изјасни у одређеном року, Уставни суд ће окончати поступак, уколико није нашао основа да сам настави поступак.

Оцена уставности међународних уговора

Члан 69.

На поступак оцењивања сагласности међународних уговора са Уставом сходно се примењују одредбе поступка за оцењивање уставности закона утврђене Законом и овим пословником.

б) Послужба за оцену уставности закона пре његовог проглашења

Обавештавање председника Републике

Члан 70.

Председник Уставног суда без одлагања обавештава председника Републике о томе да је покренут поступак за оцену уставности закона пре његовог проглашења.

в) Послужба одлучивања о одлагању слушања на снагу одлуке органа аутономне покрајине

Предлог за одлагање ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине

Члан 71.

О предлогу Владе да се одложи ступање на снагу одлуке органа аутономне покрајине, Уставни суд одлучује у року од 45 дана од дана пријема предлога.

Ако Уставни суд донесе решење да се одложи ступање на снагу оспорене одлуке органа аутономне покрајине, одлуку о оцени уставности и законитости оспорене одлуке Уставни суд доноси, по правилу, у року од 60 дана од дана доношења решења.

г) Посредство у уставној жалби

Испитивање процесних претпоставки

Члан 72.

Судија известилац утврђује да ли су испуњене процесне претпоставке за поступање Уставног суда по уставној жалби.

Ако не постоје процесне претпоставке за поступање по уставној жалби, судија известилац припрема предлог решења о одбацивању уставне жалбе и доставља га председнику Уставног суда ради заказивања седнице.

Судија известилац може одлучити да се уставна жалба достави на одговор државном органу, односно организацији којој су поверена јавна овлашћења, против чијег појединачног акта или радње је жалба изјављена и одредити рок за достављање одговора, списка предмета, других доказа и обавештења неопходних за одлучивање.

Ако су испуњене процесне претпоставке за вођење поступка по уставној жалби, судија известилац припрема предлог одлуке који се доставља председнику одговарајућег одбора за уставне жалбе (у даљем тексту: одбор).

Разматрање уставне жалбе на одбору

Члан 73.

Одбор може од судије известиоца затражити да прибави додатне податке и обавештења од значаја за одлучивање о уставној жалби.

Кад одбор оцени да је у предмету потпуно разјашњено уставно-правно питање, даје писмено мишљење о предлогу одлуке.

Предлог одлуке са мишљењем одбора доставља се председнику Уставног суда ради одлучивања на седници Уставног суда.

Одлагање извршења појединачног акта
или радње

Члан 74.

О предлогу подносиоца уставне жалбе за одлагање извршења појединачног акта или радње против кога је уставна жалба изјављена, Уставни суд ће, по правилу, одлучити у року од 90 дана од дана пријема предлога.

*г) Посиљујак одлучивања о повреди Устава
од стране председника Републике*

Седница за испитивање акта
о покретању поступка

Члан 75.

Седница Уставног суда за утврђивање да ли је поступак за разрешење председника Републике покренут у складу са Уставом и законом одржаће се у року од седам дана од дана пријема акта Народне скупштине.

Позив за седницу из става 1. овог члана са одговарајућом документацијом доставља се судијама Уставног суда најкасније два дана пре одржавања седнице.

Ако Уставни суд утврди да поступак за разрешење председника Републике није покренут у складу са Уставом и законом, одбациће акт Народне скупштине о покретању поступка.

Ако Уставни суд утврди да је поступак за разрешење председника Републике покренут у складу са Уставом и законом, одредиће рок за давање одговора председника Републике на акт Народне скупштине.

Позив за седницу на којој се расправља
о повреди Устава

Члан 76.

Позив за седницу на којој се расправља о повреди Устава од стране председника Републике, са одговарајућом документацијом, доставља се судијама Уставног суда, председнику Републике и председнику Народне скупштине, најкасније седам дана пре одржавања седнице Уставног суда.

У позиву из става 1. овог члана учесници у поступку ће се упозорити да ће се расправа одржати у њиховом одсуству, уколико расправи не приступе без оправданог разлога.

За седницу Уставног суда из става 1. овог члана судија известилац припрема реферат који се доставља судијама Уставног суда.

Ток расправе

Члан 77.

По отварању расправе и објављивању предмета расправљања, председник Уставног суда констатује да ли су позвана лица присутна, односно да ли су уредно позвана и да ли су оправдала изостанак.

У поступку одлучивања о повреди Устава од стране председника Републике, Народну скупштину заступа председник Народне скупштине.

У расправи пред Уставним судом, председник Републике може имати пуномоћника.

У случају изостанка са расправе једног или оба учесника у поступку, Уставни суд ће одлучити да ли ће се расправа одржати или одложити.

По утврђивању услова за одржавање расправе, председник Уставног суда позива представника Народне скупштине да изложи разлоге за покретање поступка за одлучивање о повреди Устава од стране председника Републике, а затим позива председника Републике да се изјасни о изнетим разлозима.

Судије Уставног суда могу у току расправе, без изношења свог мишљења, постављати питања и тражити разјашњења од учесника у поступку и других позваних лица о уставноправном питању које је предмет расправе.

Ако у току расправе оцени да је потребно прибавити додатне податке од значаја за одлучивање у предмету, председник Уставног суда ће расправу одложити.

По окончању расправљања, председник Уставног суда позива представника Народне скупштине, а затим и председника Републике да дају завршну реч.

Снимање расправе

Члан 78.

Ток расправе тонски се снима или записује на други одговарајући начин.

Тонски снимак, односно запис, чини саставни део записника.

Седница о већању и гласању

Члан 79.

По закључењу расправе, Уставни суд одлучује на седници о већању и гласању.

На седници из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе члана 65. овог пословника.

4. Акти Уставног суда

Облик и садржина одлуке и решења

Члан 80.

Одлука и решење Уставног суда садржи: увод, изреку и образложење.

Увод садржи назив Уставног суда, име председника, односно судије који је председавао седницом, имена судија Уставног суда који су учествовали у доношењу одлуке по азбучном реду презимена, уставни основ за доношење одлуке, датум одржавања седнице Уставног суда и друге податке зависно од врсте поступка, односно предмета спора.

Изрека садржи одлуку Уставног суда, назив оспореног акта и доносиоца акта, датум доношења и податке о објављивању акта, као и друге податке у зависности од врсте поступка и предмета спора.

Образложење садржи захтев и наводе из поднеска којим је, или на основу кога је покренут поступак, наводе из одговора доносиоца оспореног акта, одредбе оспореног акта, правне прописе на којима се заснива одлука Уставног суда, разлоге за одлуку садржану у изреци, као и друге елементе зависно од предмета спора и врсте одлуке.

Делимична одлука

Члан 81.

Уставни суд може донети делимичну одлуку, зависно од околности утврђених током поступка.

Закључак

Члан 82.

Уставни суд закључком:

1. одбацује предлог или други захтев којим се покреће поступак, изузев уставне жалбе, односно иницијативу, због ненадлежности;

2. одбацује предлог, односно иницијативу који нису поднети у року из члана 168. став 5. Устава;

3. одбацује жалбу судије, јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, ако није поднета у року из члана 99. став 1. Закона;

4. одбацује предлог или други захтев којим се покреће поступак, изузев уставне жалбе, односно иницијативу, који су неразумљиви или непотпуни;

5. одбацује предлог, односно иницијативу за оцену уставности и законитости општег акта који није донет;

6. одбацује предлог, односно иницијативу за оцену уставности и законитости општег акта чији је доносилац правно престао да постоји;

7. одбацује акт Народне скупштине о покретању поступка за разрешење председника Републике;

8. окончава поступак када је повучен предлог за оцењивање уставности и законитости, односно када иницијатор одустане од иницијативе;

9. одлучује о давању мишљења, предлога или обавештења Народној скупштини;

10. одлучује о достављању на одговор предлога и решења о покретању поступка за оцену уставности закона, односно уставности или законитости другог акта, као и о достављању иницијативе на мишљење.

Уставни суд доноси закључке и у другим случајевима када по одредбама Закона и овог пословника не одлучује одлуком, односно решењем.

Облик и садржина закључка

Члан 83.

На облик и садржину закључка сходно се примењују одредбе члана 80. овог пословника.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, у случајевима из члана 82. став 1. тач. 9. и 10. овог пословника, закључак се отправља у облику писма које садржи обавештење о донетом закључку.

Одлучивање о различитим захтевима једним актом

Члан 84.

Кад Уставни суд у предмету одлучује истовремено о различитим захтевима о којима се у смислу чл. 45, 46. и 48. Закона одлучује различитим врстама аката, Суд ће одлучити једним актом и донети одлуку, односно решење.

5. Израда и достављање аката Уставног суда

Утврђивање коначног текста акта

Члан 85.

Редакциона комисија Уставног суда утврђује коначан текст одлуке и решења Уставног суда.

Нацрт акта који су припремили судија известилац и обрађивач предмета, доставља се Редакционој комисији најкасније у року од 15 дана од дана одржавања седнице на којој је одлучено о предмету.

Председник Редакционе комисије потписом потврђује коначан текст одлуке и решења утврђеног на седници Редакционе комисије и доставља га на потпис председнику Уставног суда.

Судија известилац потписом потврђује коначан текст закључка.

Поштовивање изворника акта

Члан 86.

Изворник одлуке, решења и закључка Уставног суда потписује председник Уставног суда.

Достављање акџа

Члан 87.

Учесницима у поступку доставља се писмени отправак одлуке, решења и закључка, који оверава обрађивач предмета, односно овлашћени државни службеник, по правилу, у року од 30 дана од дана доношења.

Ако се одлука, решење, односно закључак Уставног суда из било ког разлога не може доставити учесницима у поступку, достављање се врши њиховим истицањем на огласној табли Суда.

У случају из става 2. овог члана достављање се сматра извршеним осмог дана од дана истицања одлуке, решења или закључка на огласној табли Суда.

Ако се одлука или решење Уставног суда, које је објављено у службеном гласилу из било ког разлога не може доставити учесницима у поступку, достављање се сматра извршеним даном објављивања.

Објављивање акџа

Члан 88.

Одлука и решење за које Уставни суд одреди да се објављује, доставља се ради објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“ и у другом службеном гласилу у коме је објављен акт о којем је Суд одлучивао, по правилу, у року од 30 дана од дана одлучивања.

Скраћивање имена и назива

Члан 89.

Лично име физичког лица и други подаци о личности наведени у изворнику одлуке и решења Уставног суда, пре објављивања у службеном гласилу или објављивања на други одговарајући начин, по правилу се скраћују и означавају почетним словима личног имена.

Исправка акџа

Члан 90.

Када текст одлуке или решења објављен у службеном гласилу није сагласан са изворником, исправку даје секретар Уставног суда.

Исправка из става 1. овог члана доставља се и објављује на исти начин као и акт који се исправља.

6. Преиспитивање донетог акта и правног става

Захтев за преиспитивање донетој акти

Члан 91.

Уставни суд, на образложени писмени захтев председника, судије или радног тела Уставног суда, ставиће на дневни ред седнице Суда захтев за преиспитивање донете одлуке, решења или закључка док не буде отправљен из Суда.

О потреби преиспитивања акта из става 1. овог члана води се посебна расправа.

Захтев за преиспитивање раније заузетој става

Члан 92.

Уставни суд, на образложени писмени захтев председника, судије или радног тела Уставног суда, ставиће на дневни ред седнице Суда захтев за преиспитивање раније заузетог става Суда.

О захтеву из става 1. овог члана, мишљење даје надлежно радно тело Уставног суда.

О потреби преиспитивања раније заузетог става Уставног суда, на седници Суда води се посебна расправа, уз изношење разлога за промену става.

Ако се утврди да став Уставног суда изражен у предлогу одлуке одступа од раније заузетог става о истоветном питању, доношење одлуке ће се одложити ради одлучивања о потреби преиспитивања раније заузетог става.

Објављивање промене става

Члан 93.

Промена става Уставног суда констатује се у записнику са редовне седнице Суда.

Промена става Уставног суда и разлог за промену става наводи се у првој одлуци, односно решењу Суда у коме је одлучено у складу са новим ставом.

7. Извршење аката Уставног суда

Обавештење о одређивању начина извршења

Члан 94.

Уставни суд обавештава подносиоца захтева за извршење одлуке Уставног суда о садржини решења Суда којим је одређен начин извршења те одлуке.

VI. ЈАВНОСТ РАДА УСТАВНОГ СУДА

Остваривање јавности рада

Члан 95.

Јавност рада Уставног суда остварује се нарочито:

– присуством представника штампе и других средстава јавног информисања расправама на редовној седници Суда, као и јавним расправама у Суду;

– објављивањем одлука Суда у службеним гласилима;

– достављањем службених обавештења средствима јавног информисања;

– одржавањем конференција за штампу;

– објављивањем на интернет страници Суда дневног реда и времена одржавања редовне седнице Суда и јавне расправе, одлука и уставносудске праксе, као и важнијих података везаних за рад Суда,;

– издавањем збирки одлука Суда.

Присуство представника средстава
јавног информисања

Члан 96.

Представницима средстава јавног информисања који присуствују редовној седници Уставног суда, као и јавним расправама у Суду, акредитиве даје секретар Суда.

Акредитовани представници средстава јавног информисања обавештавају се преко интернет странице Уставног суда или на други начин, о месту, времену и дневном реду редовне седнице Суда и јавне расправе.

Чување тајности личних података

Члан 97.

Акредитовани новинари који присуствују седници Уставног суда на којој се расправља о уставној жалби потписују изјаву о чувању тајности податка о личности подносиоца уставне жалбе и других учесника у поступку.

Конференција за штампу

Члан 98.

Уставни суд одржава конференцију за штампу са представницима средстава јавног информисања поводом годишњег прегледа рада Суда, као и у другим случајевима када оцени да се ради о питањима од интереса за јавност.

Конференцију из става 1. овог члана сазива и води председник Уставног суда, односно други судија кога председник Суда одреди.

Саопштење за јавност

Члан 99.

О одлукама Уставног суда које имају шири друштвени и правни значај, Суд даје саопштења за јавност.

Објављивање одговора или исправке информације

Члан 100.

У случају да је информација о одлуци, односно раду Уставног суда неистинито, непотпуно или нетачно пренета, Суд може захтевати, у складу са законом, да се објави одговор или исправка.

Забрана јавног изјашњавања о предмету спора

Члан 101.

Судије и запослени у Стручној служби Уставног суда не могу јавно износити своје мишљење о питањима о којима Уставни Суд може одлучивати или је одлучивао.

VII. ПРОГРАМ, ПЛАН И ПРЕГЛЕД РАДА УСТАВНОГ СУДА

Програм и план рада

Члан 102.

Уставни суд доноси годишњи програм рада.

На основу годишњег програма рада, Суд доноси тромесечне планове рада и прати њихово извршење.

Остваривање програма и планова рада Уставни суд оцењује најмање једном тромесечно.

Годишњи преглед рада

Члан 103.

Уставни суд, по истеку календарске године, разматра годишњи преглед рада Суда.

VIII. ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Поступање са поднесцима за које Уставни суд
није надлежан

Члан 104.

Уставни суд не одлучује о представкама којима се траже правни савети и мишљења о појединим питањима, помоћ у остваривању права и интереса, изјављују притужбе на рад државних и других органа и организација, као и о другим представкама којима се захтева поступање Суда по питањима која нису у његовој надлежности, о чему секретар Уставног суда писмено обавештава подносиоца представке.

Правила унутрашњег реда

Члан 105.

Правила о унутрашњем реду у Уставном суду уређују се актом Уставног суда.

Пријем странака

Члан 106.

Пријем странака у Уставном суду уређује се актом Уставног суда.

Радно време

Члан 107.

Радно време одређује се одлуком Уставног суда.

Састанци и саветовања

Члан 108.

Уставни суд може да организује састанке и саветовања о питањима од интереса за остваривање уставности и законитости и за рад Уставног суда.

Давање стручног мишљења

Члан 109.

Лицу које на захтев Уставног суда у току поступка даје стручно мишљење, може се одредити накнада трошкова и накнада за учешће у поступку, у складу са актом Уставног суда.

Поступак измене и допуне Пословника

Члан 110.

Предлог за измену и допуну овог пословника могу поднети председник, судија или стално радно тело Уставног суда.

Предлог из става 1. овог члана, који се подноси у писаном облику, са образложењем, пре разматрања на седници Суда, разматра Комисија за праћење остваривања уставности и законитости.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Наставак рада сталних радних тела

Члан 111.

Стална радна тела Уставног суда образована до дана ступања на снагу овог пословника, настављају са радом у складу са одредбама овог пословника.

Примена одредбе о одлагању извршења
у поступку по уставној жалби

Члан 112.

О предлогу из члана 74. овог пословника који је поднет до дана ступања на снагу овог пословника, Уставни суд ће, по правилу, одлучити у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог пословника.

Престанак важења Пословника

Члан 113.

Даном ступања на снагу овог пословника престаје да важи Пословник о раду Уставног суда Републике Србије („Службени гласник РС“, број 9/95).

Ступање на снагу

Члан 114.

Овај пословник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

РЕГИСТАР ПОЈМОВА ИЗ ПОСЛОВНИКА О РАДУ УСТАВНОГ СУДА*

А

Акти Уставног суда

- исправка 90
- објављивање 88
- облик и садржина 80
- одлучивање о различитим захтевима 84
- обележавање уставносудских предмета 5/2 алинеја 11
- образовање ужих организационих јединица 16/2
- потписивање изворника 86
- правила о унутрашњем реду 105
- утврђивање коначног текста 85

Аутономна покрајина

- органи, одлуке 71

Б

Буџет

- годишњи извештај 5/2 алинеја 5
- Комисија за организациона и финансијска питања 35
- надлежност за усвајање плана 5/2 алинеја 5

Г

Годишњи преглед рада Суда

- усвајање и разматрање 5/2 алинеја 2, 103

Д

Доносилац оспореног акта

- достављање одговора/мишљења 45
- утицај новог акта на ток поступка 68

Достављање

- акта Уставног суда 87
- на одговор предлога/иницијативе 45
- на мишљење предлога/иницијативе 45

Државни службеник

- одлучивање о правима и обавезама 6/1
- забрана јавног изјашњавања 101

Државни службеник, на положају

- постављење 5/2 алинеја 9
- одлучивање о правима и обавезама 5/2 алинеја 10
- руковођење Службама 16/3
- секретари сталних комисија 32/5
- секретари обора за уставне жалбе 36/6

Е

Електронска пошта 39/4

* Садржи преглед важнијих појмова датих по азбучном реду. Први број означава члан, а број после косе црте означава став у том члану.

З

Закључак

- захтев за преиспитивање 91
- облик и садржина 83
- одлучивање 82

Закон 2/4, 5/2, 6/1, 12, 14, 70, 75, 100

Закон о Уставном суду 1, 5/2, 6/1, 14, 16/4, 19, 44, 66, 69, 82, 84

Застава Републике Србије 2/3,

И

Иницијатива

- већи број 42/1, 2
- за разрешење судије 27
- неразумљива, непотпуна 44
- одговор 45
- повлачење, одустанак 68
- усмено изјављивање 39/2

Имунитет

- судије 3

Извршење

- одлуке Уставног суда 94
- обустава извршења појединачног акта или радње 67
- одлагање извршења појединачног акта или радње 74, 112

Исправка

- акта 90
- информације о раду Суда 100

Ј

Јавна расправа

- заказивање 47
- записник 51
- одржавање реда 50
- позив 48
- ток 49

Јавност рада

- остаривање 95
- саопштење за јавност 99

К

Комисија

- број чланова комисија 32/2
- жалбена 5/2 алинеја 12
- избор чланова 32/3, 36/4
- редакциона 33
- остваривање уставности и законитости 34
- организациона и финансијска питања 35
- поступак избора председника, чланова комисије 20, 21/2

Консултативни састанак

- заказивање 52

Л

Лого (знак) 2/5

Н

Најстарији судија 8

О

Објављивање

- акта 88
- одговора/исправке информације 100
- промене става 93

Обрађивач предмета 17

Одбор за уставне жалбе

- врсте 36/1, 2
- делокруг рада 37
- разматрање уставне жалбе 73
- састав 36/3, 6

Одлука

- делимична 81
- начин одлучивања Суда 58/4
- облик и садржина 80
- о разрешењу председника 23
- предлог 46/3, 4, 5, 72/4, 73/2, 3
- о избору председника 18

- о испуњености услова за разрешење судије 25/5, 6, 7
- о удаљењу судије 26

Општи акти Суда

- доношење 5/2 алинеја 1

П

Печат 2/4

Пословник

- предмет уређивања 1
- поступак измена и допуна 110

Предмет (уставносудски)

- изостављање са дневног реда 55/4
- распоређивање 40
- распоређивање у појединим поступцима 41
- спајање и раздвајање 42

Председник

- покретање поступка избора 18
- понављање гласања и избора 22
- права и дужности 6
- предлагање кандидата 19
- разрешење 23
- утврђивање листе кандидата 20

Председник, заменик

- избор и разрешење 24
- права и дужности 7

Пријем странака 106

Програм и план рада

- надлежност 5/2
- остваривање 102/2, 3

Поднесак

- пријем и евидентирање 39
- ненадлежност 104

Поступак, претходни

- радње 43
- испитивање поднеска 44
- реферат и предлог одлуке 46

Поступак, ток 53–64

Поступак, посебни

- оцена уставности или законитости општег акта 66–69
- оцена уставности закона пре његовог проглашења 70
- одлучивање о одлагању ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине 71
- по уставној жалби 72–74
- повреда Устава од стране председника Републике 75–79

Р

Радна тела

- образовање 5/2 алинеја 3
- стална 32–36
- повремена 38

Радно време 107

Разрешење

- заменика председника 24
- председника 23
- судије 25–27

Реферат

- садржина 46/2, 5

Рок

- достављање акта 87/1
- достављање Редакционој комисији 85/2
- за давање одговора/мишљења 45
- заказивање јавне расправе 47/2, 3
- избор председника 18/3, 22/1
- издвојено мишљење 61/4
- неразумљив, непотпун захтев 44/1
- објављивање акта 88
- обустава извршења појединачног акта 67
- одговор председника Републике 75/4
- одлагање извршења појединачног акта 74, 112

- одлагање ступања на снагу одлуке органа аутономне покрајине 71
- позив за јавну расправу 47/2
- поступак за разрешење председника Републике 75/1
- разрешење заменика председника 24
- разрешење председника 23/1
- разрешење судије 25/1, 27/3
- уставна жалба/одговор 72/3
- утицај новог акта на ток поступка 68

С

Сарадња

- међународне организације 5/2 алинеја 4
- уставни судови 5/2 алинеја 4

Састанци и саветовања 108

Седиште 2/1, 29/2, 3

Седница Суда

- време одржавања 29/2, 3, 30/2
- делокруг рада 5
- записник 63
- о већању и гласању после одржане јавне расправе 65
- одржавање реда 62
- позив за седницу 54, 76/1
- припремна 31
- радна 30
- редовна 29
- састав 4
- сазивање и одржавање 53
- снимање 64

Секретар

- делокруг рада 12
- исправка акта 90
- постављење и разрешење 5/2, алинеја 9, 14
- распоређивање предмета 40, 41

Секретар, заменик

- делокруг рада 13
- постављење и разрешење 5/2, 14

Секретар, одбора за уставне жалбе 36/5

Секретар, сталних комисија 32/5

Службена легитимација 10

Службена одећа 11

Стална радна тела

- Комисија за праћење остваривања уставности и законитости 34
- Комисија за организациона и финансијска питања 35
- Одбори за уставне жалбе 36, 37
- Редакциона комисија 33
- сталне комисије 32

Стручна служба

- годишњи извештај о раду 15/2
- организација 16
- послови 15/1

Стручно мишљење 109

Ступање на снагу 114

Судија

- забрана јавног изјашњавања 101
- заказивање радне седнице 30/2
- издвојено мишљење 61
- имунитет 3
- иницијатива за разрешење 27
- избор у Одборе/мандат 36/4
- неучествовање у гласању 60
- права и дужности 9
- разрешење 25
- спреченост да присуствује седници 53/2, 55/2, 65/5
- удаљење са дужности 26

Судија, известилац

- заказивање припремне седнице 31/2

- излагање 56
- распоређивање предмета 40, 41

У

Учесници у поступку

- јавна расправа 47/2, 48/2, 49/3, 4, 50/2,
- консултативни састанак 52/4
- повреда Устава од стране председника Републике 76/1, 2

Уставна жалба

- процесне претпоставке 72
- разматрање на одбору 73
- одлагање извршења појединачног акта или радње 74

Ф

Финансијски план

- предлог 5/2 алинеја 5
- нацрт 35

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД
УСТАВНА ЖАЛБА

11000 БЕОГРАД
Немањина 26

I ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ:
(видети одељак I ујуживање за јојуживање обрасца уставне жалбе)

A) ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ

Име и презиме: _____

ЈМБГ: _____

Пребивалиште
или боравиште: _____

Број телефона: _____

B) ПОДАЦИ О ПУНОМОЋНИКУ:

(Само ако јодносилац има јуномоћника)

Име и презиме: _____

Адреса: _____

Број телефона: _____

B) ЗА ПРАВНО ЛИЦЕ

Назив: _____

ПИБ број из Регистра Агенције за привредне регистре _____

Седиште: _____

Број телефона: _____

Законски заступник: _____

Број телефона: _____

II ПОДАЦИ О ПОЈЕДИНАЧНОМ АКТУ ИЛИ РАДЊИ КОЈИ СЕ ОСПОРАВА
(видети одељак II ујушсџва за љојуњавање обрасца усџавне жалбе)

A) ПОЈЕДИНАЧНИ АКТ КОЈИ СЕ ОСПОРАВА, А ПРОТИВ КОГА СУ ИСЦРПЉЕНА
СВА ПРАВНА СРЕДСТВА

Назив и доносилац појединачног акта: _____

Ознака (број) акта: _____

Датум доношења појединачног акта: _____

Датум пријема оспореног акта: _____

Да ли су исцрпљена сва правна средства или нису предвиђена друга
правна средства за његову заштиту (приложити доказе о томе)

Да ли је постојао или постоји неки правни лек који није искоришћен са
наводом зашто то није учињено:

Да ли је изјављен још неки правни лек и да ли је окончан поступак по
њему, а ако јесте пред којим органом се води поступак:

НАПОМЕНА: ако уставном жалбом оспоравате и друге појединачне акте донете у
истом предмету наведите податке и за те акте.

Б) РАДЊА ДРЖАВНОГ ОРГАНА ИЛИ НОСИОЦА ЈАВНОГ ОВЛАШЋЕЊА:
(видети одељак III ујуишсѝва за љоуњавање обрасца усѝавне жалбе)

Назив органа: _____

Дан предузимања радње: _____

а) свршена радња _____

б) трајна радња _____

Дан кад је ускраћено уставно право и слобода: _____

а) свршена радња _____

б) трајна радња _____

III НАВЕДИТЕ УСТАВОМ ЗАЈЕМЧЕНО ЉУДСКО ИЛИ МАЊИНСКО ПРАВО ИЛИ СЛОБОДУ ЗА КОЈЕ СМАТРАТЕ ДА ВАМ ЈЕ ПОВРЕЂЕНО ИЛИ УСКРАЂЕНО
(видети одељак III ујуишсѝва за љоуњавање обрасца усѝавне жалбе)

А) УСТАВНО ПРАВО ИЛИ СЛОБОДА ЗА КОЈУ СЕ ТВРДИ ДА ЈЕ ПОВРЕЂЕНА ИЛИ УСКРАЂЕНА:

Б) ОДГОВАРАЈУЋА ОДРЕДБА УСТАВА КОЈОМ СЕ ТО ПРАВО ИЛИ СЛОБОДА ЈЕМЧИ:

IV НАВЕДИТЕ У ЧЕМУ СЕ САСТОЈИ ПОВРЕДА ИЛИ УСКРАЂИВАЊЕ УСТАВОМ ЗАЈЕМЧЕНОГ ЉУДСКОГ ИЛИ МАЊИНСКОГ ПРАВА ИЛИ СЛОБОДЕ
(видети одељак IV ујуишсѝва за љоуњавање обрасца усѝавне жалбе)

Навести разлоге жалбе и детаљно образложити тврдњу да је повређено или ускраћено уставно право или слобода (тј. у чему се састоји повреда Уставом зајемченог људског или мањинског права или слободе):

V НАВЕДИТЕ ЗАХТЕВ О КОМЕ УСТАВНИ СУД ТРЕБА ДА ОДЛУЧИ
(видети одељак V упућивања за попуњавање обрасца уставне жалбе)

(нпр. поништити појединачни акт, забранити даље вршење одређене радње, наредити вршење одређене радње, одредити да се уклоне штетне последице у одређеном року: повраћај у пређашње стање, накнада штете, објављивање судске одлуке)

Својеручни потпис: _____

Датум и место подношења уставне жалбе: _____

ПРИЛОЖЕНА ДОКУМЕНТА:

(видети одељак VI упућивања за попуњавање обрасца уставне жалбе, а заокружили приложено)

- пуномоћје за подношење уставне жалбе,
- препис оспореног појединачног акта,
- докази да су исцрпљена правна средства,
- доказ о датуму пријема оспореног акта,
- други докази од значаја за одлучивање

УПУТСТВО
ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАСЦА УСТАВНЕ ЖАЛБЕ
САГЛАСНО ЧЛ. 82. ДО 91. ЗАКОНА
О УСТАВНОМ СУДУ*

УВОД

Циљ овог Упутства је да Вам помогне при попуњавању уставне жалбе намењене овом Суду, али и при писању Ваше уставне жалбе у случају да је не желите поднети на обрасцу. **Молимо вас зато да Упутство пажљиво прочитате пре него што почнете са попуњавањем обрасца уставне жалбе**, односно пре него што почнете писати уставну жалбу, те да га поново консултујете при попуњавању појединих делова обрасца или при писању уставне жалбе.

Ваша уставна жалба мора садржати све информације које су неопходне према Закону о Уставном суду. Попуњени образац уставне жалбе ће се сматрати Вашом уставном жалбом Суду.

Образац се састоји од V делова. У даљем тексту следе објашњења за попуњавање сваког дела обрасца понаособ. На крају Упутства се налази текст одредбе чл. 82. до 91. Закона о Уставном суду.

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАСЦА УСТАВНЕ ЖАЛБЕ

I. ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ УСТАВНЕ ЖАЛБЕ
(ЧЛ. 83. И 85. ЗАКОНА):

Уставну жалбу могу поднети физичка и правна лица, али и њихов пуномоћник. Зато је ово поглавље подељено на три дела:

део А) који попуњавају физичка лица,

део А) + Б) попуњавају она физичка лица која имају пуномоћника (у том случају Суд ће контактирати искључиво пуномоћника; пуномоћник не мора бити адвокат; за подношење уставне жалбе увек мора бити издата посебна пуномоћ),

* „Службени гласник РС”, број 109/07.

део Б) + В) попуњавају она правна лица која имају пуномоћника (у том случају Суд ће контактирати искључиво пуномоћника; пуномоћник не мора бити адвокат; за подношење уставне жалбе увек мора бити издата посебна пуномоћ) и

део В) који попуњавају правна лица.

Уколико више лица подноси уставну жалбу, упишите тражене податке за сваког од њих на посебном листу.

II . ПОДАЦИ О ПОЈЕДИНАЧНОМ АКТУ ИЛИ РАДЊИ КОЈИ СЕ ОСПОРАВА

Одељак II обрасца уставне жалбе подељен је на два дела:

део А) појединачни акт који се оспорава, а против кога су исцрпљена сва правна средства (члан 82. став 2. Закона). Наиме, уставном жалбом се оспорава појединачни акт против ког више немате на располагању ниједно средство правне заштите Републике Србије.

Назив и доносилац појединачног акта; ознака (број) акта; датум доношења појединачног акта: наведите да ли се ради о пресуди, решењу, закључку, наведите тачан назив органа који је донео оспорени појединачни акт, а након тога упишите број под којим се води поступак и кад је донет оспорени акт.

Датум пријема оспореног акта: упишите датум кад сте примили акт. Тај податак је важан јер се од њега рачуна 30 дана за подношење уставне жалбе (члан 84. Закона).

Дали су исцрпљена сва правна средства или нису предвиђена друга правна средства за његову заштиту (приложити доказе о томе); да ли је постојао или постоји неки правни лек који није искоришћен са наводом зашто то није учињено и да ли је изјављен још неки правни лек и да ли је окончан поступак по њему, а ако јесте пред којим органом се води поступак: у овом делу наведите податке о правним лековима које сте користили; наведите да ли постоји могућност коришћења жалбе или коришћења неког другог правног лека који још нисте искористили; објасните зашто то нисте учинили...

У уставној жалби *можеће оспоравати и групе појединачне акте* који су решавајући тај исти предмет претходно донети; ако сматрате да вам је уставно право повређено и тим другим појединачним актима, донесеним у истом предмету упишите податке и о њима.

део Б) радња државног органа или носиоца јавног овлашћења: (за појуну видети овај одељак од А)

III. НАВЕДИТЕ УСТАВОМ ЗАЈЕМЧЕНО ЉУДСКО ИЛИ МАЊИНСКО ПРАВО ИЛИ СЛОБОДУ ЗА КОЈЕ СМАТРАТЕ ДА ВАМ ЈЕ ПОВРЕЂЕНО ИЛИ УСКРАЂЕНО

Ово поглавље је подељено на два дела:

део А) Уставно право или слобода за коју се тврди да је повређена или ускраћена:

– уставна жалба се подноси само ради повреде неког конкретног људског права или слободе коју Устав јемчи сваком појединачно; Уставни суд испитује повреде уставних права, а не повреде закона; обавезно повежите повреду закона за коју сматрате да је учињена са повредом људског права или слободе коју вам јемчи Устав; свака незаконитост или неправилност за коју тврдите да постоји и да није отклоњена, не мора значити да вам је повређено неко Уставом зајемчено људско право или слобода;

– није довољно да само изнесете неодређену тврдњу о томе да вам је повређено уставно право,

део Б) Одговарајућа одредба Устава којом се то право или слобода јемчи:

– није довољно да само наведете одредбу Устава за коју сматрате да садржи уставно право које вам је оспореним актима или радњама повређено; у једној одредби Устава може бити садржано више уставних права, а свако поједино од њих може бити повређено на више начина, или само по себи може имати више значења;

– важно је позвати се на одговарајућу одредбу Устава, јер свака одредба Устава не садржи уставно право.

Будите пажљиви: Уставни суд испитује повреде само оних уставних права која истакнете у вашој уставној жалби.

IV. НАВЕДИТЕ У ЧЕМУ СЕ САСТОЈИ ПОВРЕДА ИЛИ УСКРАЂИВАЊЕ УСТАВОМ ЗАЈЕМЧЕНОГ ЉУДСКОГ ИЛИ МАЊИНСКОГ ПРАВА ИЛИ СЛОБОДЕ

Након што сте установили које је уставно право у вашем случају било повређено, најважнији део ваше уставне жалбе састоји се од навођења чињеница и разлога које сматрате битним за тврдњу да вам је повређено уставно право.

У овом делу обрасца наведите што прецизније на шта се тачно жалите. Кратко и јасно опишите чињенице које су предмет ваше уставне жалбе. Покушајте да опишете догађаје редом који су се десили. Наведите тачне датуме.

Овај део уставне жалбе можете написати и на посебном листу хартије који ће те приложити уз образац, као саставни део, уставне жалбе

V. НАВЕДИТЕ ЗАХТЕВ О КОМЕ УСТАВНИ СУД ТРЕБА ДА ОДЛУЧИ

У овом делу кратко објасните шта желите да постигнете подношењем уставне жалбе (нпр. поништити појединачни акт, забранити даље вршење одређене радње, наредити вршење одређене радње, одредити да се уклоне штетне последице у одређеном року: повраћај у пређашње стање, накнада штете, објављивање судске одлуке)

VI. ПРИЛОЖЕНА ДОКУМЕНТА:

Пажња: не шаљите оригинале већ само оверене преписе

Не заборавите да наведете и да приложите уз уставну жалбу све акте на које се позивате, као и све друге документе које желите да Уставни суд узме у разматрање (записнике, изјаве сведока); као доказ о датуму пријема оспореног акта, доставља се фотокопија повратнице.

Београд, јули 2008. године.

ЗАКОН О УСТАВНОМ СУДУ

Предговор
Др Боса Ненадић

Издавачи
Јавно предузеће „Службени гласник“
Уставни суд Републике Србије

За издавача
Слободан Гавриловић, директор
др Боса Ненадић, председница Уставног суда РС

*В. д. извршног директора
Издаваштва*
Сања Јовичић

Уредник
Проф. др Јовица Тркуља

Извршни уредник
Мр Миодраг Радојевић

Лектура и коректура
Наташа Јевремовић

Дизајн корица
Милош Мајсторовић

Техничко уређење
Миодраг Панић